

Lačo lafi taro Luka

Kava si Lačo Lafi savo pisisada manuš palo alav Luka, savo sasa doktori, misionari savo phirda e apostolesa e Pavlesa (dikh Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) thaj ni sasa Jevrejo. Kava lil sikavol e Isuseso bijandipe, lesa džuvdipe, sikajipe, čudesura, thaj meripe ko krsto, uštipe tare mule thaj lesa vazdipe ko nebo. Jekh tare glavno tema kale Lače Lafesi si kaj o Isus pherol e obećanjura save o Dol dija e Izraelese ani Purani Sovli kaj o Radosno haberi naj samo e Jevrejende nego i paše manuša save naj Jevreja. Ane kava lil taro Lačo Lafi sikada tare but teme, gothe uključil pe i molitva, o Duxo Sveto, radujipe, zahvalnost thaj e pare. Kava lil gija sikavol sar o Isus sastarda thaj oprostisada bute manušende, gothe si kola so sesa but nasvale il opsednutime bengenca, čororen, bezehalen, čhudime manušen thaj bute džuvljen. O Luka kava pisisada, khatende paše o 65 berš palo Hrist.

O Luka bičhalol lil e Teofilese tare Isuseso džuvdipe

¹ Sar so džane but džene lije te pisin tar okova so sasa* so o Dol obećisada prekale prorokura, a ćerdilo maškar amende. ² Pisisade amende kola save korkore dikhlje vadži tare anglune đivesa thaj ćerdile sluge e Devlese Lafese, ³ gija i me, mangleja Teofile, tuće pisiv sa redasa, golese so

---

* **1,1** ispunisajlo

sa taro anglunipe ispitujisadem. ⁴ Gija ka ave uverimo da okova so sikade tut tare Hristoso džuvdipe si čačipe.

O meleko vačarol taro bijandipe e Jovaneso e krstiteljeso

⁵ Ano vreme e Irodeso o caro e Judejako sasa nesavo svešteniko tare Avijinaso redo,† akhardola Zaharija, thaj lesi romni sasa taro pleme e Aaroneso, savi akhardola Jelisaveta. ⁶ A sesa solduj čačutne anglo Dol, thaj živisade palo vačaripe thaj palo zakono e Gospodeso bizo nisavo bilačipe. ⁷ Len naj sasa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj džene sesa već purane.

⁸ Thaj jekh đive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa leso redo, ⁹ kaj palo adeti e sveštenikurengo birisade le barbutosa te džal e Devlese te kadil ano Svetište e Gospodeso.‡ ¹⁰ Thaj but manuša sesa avral thaj molisajle e Devlese kana o Zaharija dija te kadil ano Hram.

¹¹ A e Zaharijase sikadilo o meleko e Gospodeso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. ¹² Thaj kana dikhlja le o Zaharija but darajlo.

¹³ Al o meleko vačarda lese: “Ma dara, Zaharija! Golese kaj či molitva si šundi, thaj či romni i Jelisaveta ka bijanol murše. Tu ka

---

† **1,5** O Avija sasa šorutno tar kaja grupa sveštenikura thaj sa von sesa kuštika (čhave) e Aaronese, savo sasa angluno izraelsko svešteniko (dikh 2. Dnev 24). ‡ **1,9** E sveštenikura trubuje te phabaren guglo-mirišljavo tamjano sar anipe (prinos) e Devlese svako sabalje thaj rat ko oltari savo si posebno andre ano Hramo.

dele alav Jovan. ¹⁴ Taj tu ka ave radosno taj bahtalo, taj but džene ka aven blagoslovime lese bijandimasa. ¹⁵ Golese kaj ka avol baro anglo Gospod, taj ni ka pijol mol taj zuralo pijipe, taj ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vođi pe dako. ¹⁶ Taj vov bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Gospod lengo Dol. ¹⁷ Taj vovš ka džal anglo Gospod sar manuš savo anol o haberi ano duxo taj ano zuralipe sar o Ilija o proroko. Ka miril e ile e dadende premale e čhave, taj okola so ni šunen e Devle te aven gođaver sar e manuša save čeren okova so o Dol phenol da si šukar. Sa kava ka čerol te pripravil e manušen te šaj aven spremna e Gospodese avimase.”

¹⁸ Taj vačarda o Zaharija e melekose: “Pal soste me gova ka đanav? Golese kaj sem purano taj mi romni si bute beršendi.”

¹⁹ Taj phenda e Zaharijase o meleko: “Me sem o Gavriilo savo ačhav anglo Dol.* Bičhaldo sem te vačarav tuće kava lačo lafi. ²⁰ Taj akh, golese so ni pačajan an me lafura ka ave laloro taj ni ka vačare dži gova đive dži kaj sa gova ni čerdol, taj me lafura ka pherdon.”

²¹ Taj avral e manuša ađučarde e Zaharija, taj čudisajle sose gaći majisajlo ano sveto than e hrameso. ²² A kana iklilo o Zaharija naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa

---

Š **1,17** O Jovan * **1,19** savo ačhav anglo Dol Ano original ačhol: “save ačhen anglo Dol”. Kava si phendo sar ukor e Zaharijase. Prisutnost e Gavriilo, savo avol taro Dol, bi trubula te avol dovoljno dokaz e Zaharijase.

laloro, thaj e manuša haljarde kaj dikhlja dičhipe dži kaj sasa ano sveto than e hrameso.

²³ Thaj kana nakhle e đivesa tar lesu kandipe ano Hramo o Zaharija đelo čhere. ²⁴ A pale kala đivesa ačhili khamni i Jelisaveta lesi romni, thaj ni iklili avral pandž čhon† thaj vačarda: ²⁵ “Gija čerda mande o Gospod ane kala đive kaj pelo lese žal mande! Uljarda mandar kaja lađ maškare manuša kaj ni sasa ma čhave.”

O meleko vačarol taro bijandipe e Isuseso

²⁶ A kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni o Dol bičhalda e meleko e Gavrilo ano cikno foro Nazaret ani Galileja. ²⁷ Ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. ²⁸ Thaj avilo late o meleko o Gavrilo thaj phenda: “Av radosno, so arakhljan milost. O Gospod si tusa. Blagoslovimi san maškare džuvlja!”

²⁹ A voj kaj dikhlja e meleko darajli tare lafura lese thaj dija gođi savo sasa kava pozdrav? ³⁰ Thaj phenda laće o meleko: “Ma dara, Marije! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol.‡ ³¹ Akh, ka ače khamni, thaj ka bijane čhave, thaj ka dele alav Isus.Š ³² Vov ka avol baro, ka akhardol Čhavo Embareso, thaj ka dol le o Gospod o Dol autoritet te vladil sar caro, sar o David tar lesi kuštik so čerda. ³³ Thaj ka caruil ane kuštika

---

† **1,24** Pale pandž čhon ka pinđardol kaj si khamni. ‡ **1,30** arakhljan milost anglo Dol Idiom “naći milost” značil te ave pozitivno prihvatio nekastar: “O Dol odlučisada te dol tut po milost” li “O Dol sikavol po ljubaznost.” Š **1,31** Alav “Isus” značil: o Gospod spasil.

e Jakovese sa e ðivesa, thaj lese carstvose ni ka avol krajo.”

³⁴ A i Marija pučlja e meleko: “Sar ka avol gova kana sem me vadži čhej?”

³⁵ Thaj vačarda laće o meleko o Gavriilo: “O Dux Sveti ka avol pe tute, thaj o Zuralipe e Embareso ka učharol tut. Golese kaj gova so ka bijandol ka avol sveto, thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. ³⁶ Thaj akh, cí bibi thaj voj ačhili khamni ane purane berša i ka bijanol murše. Thaj voj saví naštine ačhol khamni, akana si šov čhon khamni. ³⁷ Golese kaj o Dol šaj sa so phenol!”

³⁸ A i Marija phenda: “Ake i me sem sluškinja e Gospodaresi. Nek avol palo čo lafi!” Thaj o meleko ðelo latar.

I Marija džal te dičhol e Jelisaveta

³⁹ A i Marija pale gola ðivesa spremisajli thaj siđarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. ⁴⁰ Kana resli odori, ðeli ano čher e Zaharijaso, thaj pozdravisajli e Jelisavetasa. ⁴¹ Thaj kana i Jelisaveta šunda o pozdrav e Marijako, čhelda o čhavo ane lako vodi, thaj i Jelisaveta pherdili Sveto Duxo. ⁴² Thaj ane sa o glaso vačarda e Marijaće: “Em blagoslovimi san maškare sa e džuvlja, thaj blagoslovimo o čhavo an čiro vodi. ⁴³ Kotar mande kava čast kaj tu i dej me Gospodaresi aviljan ke mande? ⁴⁴ Golese dikh, kana šundem čo pozdrav ane mingre kana, čhelda o čhavoro ane mo vodi. ⁴⁵ Thaj blago tuće so pačajan kaj ka čerdol kova so vačarda tuće o Gospod!”

I Marija slavil e Devle

- ⁴⁶ Thaj i Marija vačarda:
 “Slavil mi duša mingre Gospod!
⁴⁷ Thaj mo dux veselil pe ano Dol mingro o
 Spasitelji,
⁴⁸ so sasa milostivno e poniznonaće sluškinjaće,
 golese dikh, od akana ka akharen ma
 blagoslovimi sa e manuša.
⁴⁹ Golese so čerda mande but šukaripe o Zuralo
 Dol,
 sveto si leso alav!
⁵⁰ Vov si milostivno sa e manušende tare sa e
 kuštika
 save daran lestar.
⁵¹ Sikada po zuralipe pe vastesa,
 čudija e barikanen ane mislura lendže
 ilende.
⁵² Čudija e vladaren taro lengo tron,
 thaj vazdija e teljarden.
⁵³ E bukhalen čaljarda šukarimasa,
 thaj e barvalen mukhlja čuče vastencar.
⁵⁴ Pomožisada e Izraele čire sluga
 te dolpe gođi taro milost,*
⁵⁵ sar so vačarda amare kuštikende,
 e Avraamese, thaj lese semese dži ko posled-
 njo ðive.”
⁵⁶ Thaj i Marija bešli e Jelisavetasa paše trin
 čhon, thaj pale gova irisajli čhere.

Bijandilo o Jovan o Krstitelji

---

* **1,54** O Dol našti bistrol. Kana o Dol “dolpe gođi”, gova si idiom savo značil kaj o Dol delujil ko temelji ke okova so obečisada. Kava vačarol tare Devleso obećanje e Avraamese (“golese so obečisada amare kuštikende kaj ka avol milosrdno”).

⁵⁷ A i Jelisavetaće avilo o sato te bijanol thaj bijanda čhave. ⁵⁸ Thaj kana šunde laće pašutne thaj lači familija kaj o Gospod sikada laće baro milost, radujisajle lasa.

⁵⁹ Thaj kana o čavoro sasa ohtoto đive, avile te éeren le suneti thaj manglje te den le alav Zaharija. ⁶⁰ I Jelisaveta vaćarda: “Na, lesa alav ka avol Jovane!”

⁶¹ Thaj phende lače: “Naj tut khoni ani ćiri familija gole alavesa!” ⁶² Thaj pučlje e dade e Zaharija vastencar sar bi vov mandola te dol lesa alav. ⁶³ Thaj o Zaharija manglja khanči pe soste šajine te pisil, thaj pisisada: “Jovan ka avol lesa alav.” Thaj savore čudisajle. ⁶⁴ Thaj o Zaharija lija te vaćarol, thaj lija te slavil e Devle.

⁶⁵ Thaj i dar e Devlesi avili ane sa e pašutne lendže, thaj ki sa i bregali Judeja šundilo kava so sasa. ⁶⁶ Thaj savore dije gođi tar gova:† “So ka avol tar kava čhavo? Golese so o va e Gospodeso sasa pe leste.”‡

O Zaharija prorokujil taro po čhavo o Jovane thaj taro Mesija

⁶⁷ Thaj o Zaharija, o dad e Jovaneso, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokuisada:

⁶⁸ “Blagoslovimo o Gospod o Dol e Izraeleso so avilo thaj ikalda pe§ manušen!

---

† **1,66** Ano original ačhol: čhute ano ilo ‡ **1,66** o va e Gospodeso sasa pe leste Izraz “va e Gospodeso” odnosilpe pe Gospodeso zuralipe. “E Gospodeso zuralipe sasa lesa” il “O Gospod éerda ane leste zurale”. § **1,68** ikalda pe “poćinda, otkupisada”

- 69 Thaj vazdija amende e zurale Spasitelje.*
 tari kuštik e Davidesi† pire slugasi,
 70 sar so vačarda
 andare muja tare sveta prorokura pire ano
 purano vreme
 71 kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura
 thaj tare vasta‡ save mrzin amen.
 72 Savo sasa milosno amare kuštikende,
 thaj ispunisada po sveto savez§,
 73 savez savo dija e Avraamese amare
 paradadese.
 Kaj ka dol amen
 74 te ikala amen tare vasta amare dušmajende,
 thaj te kanda e Devle bizi dar,
 75 ano svetost thaj ano pravednost angle leste sa
 dok sam džuvde.
 76 A tu, Jovane mo čhavo, ka akhardo proroko
 Embareso
 golese kaj ka đa anglo Gospod te ćere leso
 drumo.
 77 Ka sikave lese manušen sar te pindžaren o
 spasenje
 prekalo oproštenje tare lendže grehura.

---

* **1,69** e zurale Spasitelje Ano original ačhol: “šing-rog spasenja amende”. I šing e životinjendi sasa simboli taro blagoslovimo zuralipe te branin pe. O Mesija vačarol vov si sar i šing savi isi la zuralipe te spasil o Izrael sar “savo šaj te spasil amen”.

† **1,69** Ano original ačhol: “ano čher lese slugasi e Davidese”. E Davidese “čher” kate sikavol lese familija, tačno, lese kuštika: “ani familija lese slugasi e Davidese” li “savo si tari kuštik tar leso kandino o David”. ‡ **1,71** vasta predstavil zuralipe save bilačhe manuša koristin protiv e Devleso narodo. § **1,72** Ano original ačhol: “Savez” dikh: Ps 106,45–46

- 78 Golese so si e Devleso ilo šukar,
 ka avol o svetlost* pe amende sar nevi
 sabalin,
- 79 te svetlil kolende so si ano kalipe† thaj ani sena
 e merimasi,
 a amare pingre ka phiren ko drom taro
 mir.”‡
- 80 A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo
 duxosa. Thaj đelo ani pustinja sa dži kaj ni iklilo
 angle Izraelcura te vačarol o Lafi e Devleso.

2

E Isuseso bijandipe (Mt 1,18–25)

- 1 Ane gola đivesa kana bijandilo o Jovan o
 Krstitelji iklilo o vačaripe e caroso e Avgustineso
 te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo.
- 2 Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije
 vladisada e Sirijasa. 3 Thaj savore pojdisade te
 piscin pe alava ko spisko, ko foro kaj bešle lendže
 kuštika.
- 4 Gija o Josif sasa tari familija tari kuštik e
 Davidesi, pojdisada taro Nazaret ani Galileja ane
 Davideso foro savo akhardol Vitlejem savo si

---

* **1,78** svetlost Svetlo si često metafora pašo čačipe. Kate
 vačarol pe taro duxovno čačipe savo o Spasitelj ka dol sar iklipe e
 khameso savo sikadol ki phuv. DikhMal 4,2. † **1,79** kalipe Kate
 si i tama metafora pašo odsutnost taro duxovno čačipe. Kate e
 manušenje savende nedostajil duxovno čačipe vačarol sar te
 phene bešen ano kalipe: “manuša save ni džanen o čačipe”.
 ‡ **1,79** drom taro mirsi metafora pašo đuvdi pe savo anol dži
 gova sar manuš te avol le mir e Devlesa: “te avol mirno an po
 džuvdipe” il “te phire ko drom savo inđarol ko mir”.

ani phuv i Judeja,* ⁵ te pisil po alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese, thaj voj sasa khamni. ⁶ Thaj kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. ⁷ Thaj bijanda čhave pe anglune, thaj pačarda le, čhuta le ani balija,† golese kaj naj sasa than ani gostionica.‡

E čobanura thaj e melekura

⁸ Thaj sesa e čobanura ane goja phuv pašo Vitlejem save arakhlje ke poljura račasa pe bakren. ⁹ Thaj dikh, o meleko e Gospodeso ačhilo maškare lende, thaj e Gospodaresi slava svetlisada len, thaj von but darajle. ¹⁰ Thaj o meleko vačarda lendže: “Ma daran! Dikh, anav tumenđe lačno lafi e radujimaso so ka avol sa e manušenđe! ¹¹ Golese kaj avđive bijandilo o Spasitelj, savo si Hristos, o Gospod, ano foro kaj sasa bijando o caro o David. ¹² Thaj ake, tumenđe znako pal savo ka pindžaren le: ka aračhen čhave savo si pačardo thaj pašljol ani balija.”

¹³ Thaj tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska melekura§, save hvalina e Devle vačarindoj:

¹⁴ “Slava e Devlese ko učipe,

---

* **2,4** VitlejemIako o Vitlejem sasa cikno foro, gothe o caro o David sasa bijando i sasa proroštvo kaj o Mesija ka bijandol gothe (Mih 5,2). † **2,7** Than ano savi čhuvola pe pus thaj bobo e stokaće ‡ **2,7** “naj sasa than lendže dujenđe te ačhen ani soba e gosturenđi.” Golese so verovatno avile but manuša ano Vitlejem te pisin pe ko spisko. § **2,13** Ano original ačhol: Vojska e nebosi.

thaj ki phuv mir maškare manuša save si pale Devleso mandipe.”

¹⁵ Thaj kana e melekura đele lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: “Ka đa dži o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Gospod.”

¹⁶ E čobanura đele sigate, thaj arakhlje e Marija thaj e Josife, thaj e čhave sar pašljol ani balija. ¹⁷ Thaj kana dikhlje le, savorende vačarde so o meleko lendže vačarda taro čavoro. ¹⁸ Thaj savore save šunde e čobanuren divisajle. ¹⁹ A i Marija dija gođi tar kala lafura, thaj čhuta len ane po ilo.* ²⁰ Thaj irisajle e čobanura thaj slavisade thaj hvalisade e Devle za sa so šunde thaj dikhlje, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lendže phendo.

²¹ Thaj ohtoto đive sar bijandilo o čavoro avilo o vreme te ćeren le suneti,† thaj dije le alav Isus, sar so vačarda o meleko angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija thaj o Isus ko Hram palo Zakono

²² Thaj kana avilo o đive o Josif thaj i Marija te džan palo adeti e thodimaso e Marijako, palo zakono e Mojsijaso, ande e čhave ano Jerusalem ano Hram te preden le e Gospodese ²³ (sar so si pisimo ano zakon e Gospodeso kaj: “Svako čhavo murš savo putrol e dejako por te

---

* **2,19** I Marija smatrisada gova so sasa phendo tar lako čhavo sasa dragoceno: “radosno, brižljivo dola pe gođi pe gola lafura”.

† **2,21** suneti Zakonura save o Dol dija e Jevrejende te ćeren suneti murše čhave thaj gova određeno kurbano savo o dad em i dej trubul te anen (3. Mojs 12,3).

posvetil pe e Gospodese”) ²⁴ thaj te anen kurbano (sar e Gospodeso zakono phenol, “duj grlice il duj terne golubura”).

O Simeon pindarda e Mesija

²⁵ Thaj dikh, sasa ano Jerusalem manuš kaso alav sasa Simeon, thaj gova manuš sasa pravedno, thaj pobožno, savo ađučarda o Mesija te ikalol o Izrael† taro ropstvo thaj o Dux Sveti sasa pe leste. ²⁶ Thaj o Dux Sveti sikada lese but angleder kaj ni ka merol sa dži kaj ni dičhol e Hristo e Gospodeso. ²⁷ Thaj o Duxo vačarda lese te džal ano Hram. § O Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te ćeren okova so si palo adeti ane Mojsijaso zakono, ²⁸ a o Simeon dikhlja e Isuse thaj lija le ke pire vasta, thaj hvalisada e Devle thaj phenda:

²⁹ “Gospode, akana muk ano mir te merol ćo sluga,
palo okova sar so phendan.

³⁰ Golese so me jakha dikhlje o spasipe ćiro*
³¹ savo ćerdan angle sa e manuša.

³² Vov si svetlo† savo ka avol pe manuša save ni džanen e Devle,

---

† **2,25** Ano original ačhol: “Ađučarda uteha e Izraelese.”

§ **2,27** ano Hram “ani hramsko avlin.” Samo e sveštenikura šajine te den ano Hram. * **2,30** o spasipe ćiro “Spasenje” vačarol taro manuš savo ka anol spasenje (čhavore e Isuse) save o Simeon ičarol: “Spasitelji savo si bičhaldo” il “kova kas tu bičhaldan te spasil amen”. † **2,32** svetlo Kaja metafora značil kaj o čhavoro ka pomožil e manušende te dičhen thaj te razumin ko isto sar o svetlo pomožil e manušende šukar te dičhen.

thaj vov ka avol ki slava pire manuŝende e Izraelese.”

³³ Thaj e Isusesi dej thaj leso dad sesa čudime so vačarda o Simeon taro Isus. ³⁴ Thaj blagoslovisada len o Simeon, thaj vačarda e Marijaće lese daće: “Dikh, o Dol odredisada kale čhavore te peravol buten Izraelcuren thaj te vazdol.† Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but džene ka odbacin le. ³⁵ Thaj gija ka sikadol so garandoj den an pe gođa. A tut i bari čhurikŠ ka pusavol ani duša.”

I Ana zahvalil e Devlese pašo Mesija

³⁶ Thaj sasa i Ana e Devlesi proročica, čhej e Fanuilosi, tari kuŝtik e Asireso.* Voj sasa but phuri, eŝta berš sasa pe romesa thaj lako rom mulo,† ³⁷ thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj ŝtar berš, savi ni đala taro Hram, kandija e Devlese i rat thaj o đive, thaj postisada thaj molisada. ³⁸ Thaj ane gova sato avili, hvalisada e Devle thaj vačarda taro čhavoro savorende save ađuçarde o Dol te ikalol‡ o Jerusalem.Š

---

† **2,34** te peravol ... te vazdol “Te perol” značil te crdol pe taro Dol, te avol osudimo il te avol uništimo, a te vazdol značil te avol po paše e Devlese, te avol blagoslovimo il spasimo. § **2,35** Kaja metafora sikavol bari žal savi i Marija ka osetil: “Či žal ka avol gaći dukhadi sar i bari ŝhurik (mač) savi pusavol čo ilo.” * **2,36** O Asir sasa jekh tare deŝuduj čhave e Jakovese. † **2,36** Kava ŝaj te značil (1) voj sasa udovica 84 berš il (2) voj si udovica savi si akana purani 84 berš. ‡ **2,38** otkupil § **2,38** Jerusalem Kava značil “kova savo ka ikalol o Jerusalem” il “vov ka anol e Devleso blagoslov thaj naklonost palal ano Jerusalem” (dikh Is 52,9).

³⁹ Thaj o Josif em i Marija kana ćerde sa palo zakono e Gospodeso, irisajle ani Galileja ane po foro o Nazaret. ⁴⁰ A o ćhavo barilo thaj zurajlo, thaj pherdilo butdžanglipe, thaj o šukaripe e Devleso sasa ane leste.

O Isus sar ćhavoro ano Hram

⁴¹ E Isuseso dad thaj lesi dej Ċele svako berš ano Jerusalem ko baro Ċive ki Pasha. ⁴² Thaj kana sasa e Isuse dešuduj berš, i vov Ċelo palo adeti te svetkujil lencar o baro Ċive i Pasha ano Jerusalem. ⁴³ Thaj kana nakhle gola Ċivesa von irisajle ćhere. O ćhavoro o Isus aćhilo ano Jerusalem, a gova ni džanglje lesi dej thaj leso dad. ⁴⁴ Dije goĊi kaj si i vov lencar maškare avera manuša save putujisade lencar. Ċele jekh Ċive phirindoj thaj lije te roden le ki familija thaj ke pire pindarutne manuša. ⁴⁵ Thaj kana ni arakhlje le irisajle ano Jerusalem te roden le. ⁴⁶ O trito Ċive arakhlje le ano Hram sar bešol maškare ućitelja, thaj šunol len, thaj pućol len. ⁴⁷ Thaj savore save šunena e Isuse divisajle lese đanglimasa thaj lese irimasa o pućipe.

⁴⁸ Thaj kana dikhlje le ćudisajle, thaj lesi dej pućlja le: “Ćhaveja! So ćere amencar kava? Akh me thaj ćo dad daraljam thaj rodijam tut!”

⁴⁹ Thaj o Isus vaćarda lendže: “Sose rodijen man? Ni li džanen kaj trubul te avav ano ćher

me Dadeso?”* 50 Thaj von ni haljarde so vov manglja te phenol lendže.

51 Thaj lençar avilo ano Nazaret, thaj sa šunola len. Thaj lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo.† 52 Thaj o Isus barola ano butdžanglipe thaj ano baripe‡ thaj ano milost ko Dol em ke manuša.§

3

O Jovan o Krstitelji écerol o drom (Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Jn 1,19–28)

1 Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandšto berš,* thaj o Pontije o Pilat o upravniko vladisada ani Judeja, thaj o Irod vladisada ani Galileja, thaj o Filip leso phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada, thaj

---

* **2,49** Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso? Leso dad thaj lesi dej trubuje te džanen i svrha zaki savi bičhalda le leso Dad taro nebo. Ane 12 berš o Isus o Čhavo e Devleso haljarda (razumisada) kaj o Dol leso pravo Dad (na o Josif, e Marijako rom). † **2,51** sa kala lafura garada ane piro iloTare sa i Marija so šunda, vačarol pe kaj si sar barvalipe savo voj arakhlja thaj vrednujisada: “Ano šukaripe dija gođi tar sa kala buča”. ‡ **2,52** barola ano butdžanglipe thaj ano baripe “Avola sa po džanglo i po zuralo.” Kava vačharola pe tar leso mentalno thaj fizičko baripe (rast). § **2,52** ano milost ko Dol em ke manuša Kava vačarol taro duxovno thaj društveno rast (baripe). Kava šaj bi vačharola pe: “O Dol blagoslovisada le sa po but em po but, thaj e manuša manglje le sa po but thaj po but.” * **3,1** Pale amaro kalendari ano 27 il 28 berš.

o Lisanije vladisada ani Avilina,† 2 a e šorutne sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa,‡ thaj o Dol bičhalda po lafi e Jovanese e Zaharijase čhavesse ani pustinja. 3 O Jovane đelo taro than dži ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi, vačarindoj kaj e manuša trubul te irin pe tar pe grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lendže, thaj te krstin pe. 4 Sar so pisisada o proroko o Isaija, o Jovan sasa:

“O glaso so dol vika ani pustinja:

‘Ćeren o drom e Gospodese!

Ravnin lese o drom! §

5 Sa e doline te pherdon,

thaj sa e gore thaj e bregura nek ravnin pe,*

thaj sa e bande droma te aven prava,

---

† 3,1 O Irod, o Filip thaj o Lizanije sesa “tetrahura”. Lafi “tetrahurh” odnosil pe po manuš tari vlada savo vladila pe nesavo kotor taro Rimsko carstvo. Đi jekh tetrahurh sasa taro autoritet e rimskone caroso. O carstvo e Irodeso o “Baro”, savo sasa caro ko vreme e Isuseso bijandipe, sasa ulado ke štar kotora pale leso meripe, a gole kotorencar vladisade lese čhave sar “tetrahura” il “vladarura taro štarto kotor”. Sa jekh kotor sasa le jekh il po but cikne kotora save akhardona provincije, sar so sesa i Galileja thaj i Samarija. ‡ 3,2 a e šorutne sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa “Kana o Ana thaj o Kajafa kandije solduj sar baresveštenkura.” O Ana sasa barosvešteniko, a e jevreja gija pindarena sa le čak i kana e Rimljanura čhute lese đamutre, e Kajafa, te zamenil le sar barosvešteniko. § 3,4 E manuša kava ćeren gijate so pokajin pe za ke pe grehura: “Pripremin tumen te šunen e Gospodese lafi kana ka avol” il “Pokajin tumen em aven spremna o Gospod te avol.” * 3,5 “von ka ravnin svako dolina thaj brego” il “von ka crden sa so si bango ko drom”

a e bilače droma te aven ravnome.†

6 †Thaj sa e manuša ka dičen e Devleso spasenje!’ ”

7 O Jovane vačarda e manušenđe save avena te krstil len: “Tumen e sapese čhave!‡ Ko vačarda tumenđe kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol?§ 8 Sikaven tumare džuvdimasa thaj tumare bućencar kaj irisajljen taro greh thaj aviljen anglo Dol!* Ma hohaven tumen golesa so vačaren: ‘Amaro Dad si o Avraam†!’ Golese vačarav tumenđe kaj o Dol šaj tar kala bara vazdol čhaven e Avraamese. 9 Golese kaj o tover tare Devleso sudo ačhol ano kaš karo koreno,‡ thaj svako kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka činol pe, thaj ani jag ka čhudol pe.”

10 †Thaj e manuša pučhlje e Jovane: “So te čera?”

---

† 3,5 Kana e manuša čeren o drom e carose savo avol, peraven e uče thana thaj pheren e hva te šaj o drom avol lačno. Kava si kotor tar jekh metafora savi počnisada ko stih angleder kalestar.

‡ 3,7 bi šukar manušalen. § 3,7 O Jovan ukoril la sa e narodo, golese so rodije te krstil len sar te ni kaznil len o Dol, al von ni ačhile te čeren grehura: “Našti gija te našen tare Devleso gnjev” il “Našti našen tare Devleso gnjev gijate samo so ka aven krstime.”

* 3,8 Ano original ačhol: Bijanen bijandipe savo si dostojno ko obraćenje. Ke akaja metafora o ponašanje e manušeso uporedil pe e bijandimasa. Sar tare luluđa so ađučarol pe bijandipe savo si lačno za ki lači vrsta, taro manuš savo vačarol kaj pokajisajlo lestar ađučarol pe te živil sar o Dol so rodol lestar. † 3,8 Mislisade kaj o Dol ni ka kaznil len golese so si o Avraam lendži kuštik. ‡ 3,9 O tover kate metafora zaki kazna savi sigate ka avol: “O Dol si sar manuš savo čhuta po tover po koreno e kaštengo.”

11 A o Jovane vačarda lendže: “Kas isi duj fostanura nek dol jekh kolese so najle nijekh, thaj kas isi hamase nek dol okole kas naj.”

12 Avile te krstin pe thaj i e carincura thaj pučhlje le: “Učitelju, so te čera amen?”

13 A o Jovane phenda lendže: “Ma manden po but nego so vačardo si tumenđe taro vlast.”

14 A e vojnatura pučhlje le: “Amen so te čera?”

Thaj vačarda lendže o Jovane: “Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren hohajpe pe nikasteŠ thaj aven bahtale okolesa kobor počinen tumen.”

15 E manuša ađučarde e Mesija i savore pučhlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. 16 Thaj o Jovane vačarda savorendže: “Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar, kase naj sem dostojno lese sandale te putrav.* Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj jagasa.† 17 Le isi vila‡ ane vasta, thaj ka čistil o gumnoŠ i ka ćidol o điv an po ambari, a i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni

---

Š 3,14 ma čeren hohajpe pe nikaste Il “ma optužin nikas xoxavne te bi dobina pare lendar.” * 3,16 Te putren pe e pertle tare sandale sasa bući e robosi. O Jovane vačarda kaj okova savo avol si gaći baro kaj o Jovane naj vredno ni lesa robo te avol. † 3,16 jagasa “Jag” si metafora il za ko (1) sudo il (2) pročišćenje. ‡ 3,17 Kava si alati savesa čhudola pe o điv ano vazduho te bi odvojila pe i pleva taro điv. E zrnura si po phare pa perena tele, a e pleva em okova so naj điv letil e balvaljasa. Kava alati si slično sar e grabulje. Š 3,17 Gumno si than kaj o điv čhuvol pe te spremil pe za čistipe. “Čistil pe” gumno značil te završil pe o čistipe e điveso: “te završil piro čistipe taro điv”

ka ačhol.”* ¹⁸ Thaj gija but aver lafura† vačarda o Jovane e narodose sar te teril len te pokajin pe thaj phenda lendže o Lačo lafi.

¹⁹ Thaj o Jovane prekorisada e Irode e vladare tari Galileja golese so lija romnjaće pe phralese romnja e Irodijada,‡ thaj zbog but bi lačhe buča so čerda ²⁰ pale sa gova o Irod i kava phenda: “Čhujen e Jovane ano phanglipe.”

O Jovane krstil e Isuse

(Mt 1,1–17; 3,13–17; Mk 1,9–11; Jn 1,32–34)

²¹ Thaj kana o Jovane krstisada sa e manušen, thaj i o Isus krstisajlo, i dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo, ²² thaj o Sveti Dux ulilo pe leste ano oblik sar golubo, thaj šundilo glaso taro nebo: “Tu san mo čhavo o manglo. Tu san pale mingro manglipe!”

E kuštika e Isuse Hristese

(Mt 1,1–17)

²³ Thaj e Isuse sasa le paše tranda berš kana počnisada pi bućiŠ thaj e manuša smatrisade kaj si o Isus, čhavo e Josifeso.

---

* **3,17** O Jovane vačarol taro Hrist savo avol te sudil sar te phene kaj si vov zemljoradniko savo si spremno te delil e zrnura taro điv tari pleva: “a vov ičarol i vila golese so si spremno” il “vov si spremno te sudil sar o zemljoradniko spremno te vejil o điv”.

† **3,18** opomene ‡ **3,19** pe phralese romnja e Irodijada O Irod Antipas mukhlja pe prvone romnja thaj lija pe phralese romnja e Irodijada, savi sasa romni lese phralesil e Filipesi I (dikh Mt 14,3; Mk 6,17). Mojsijas o zakono ano 3. Mojs 18,16; 20,21 zabranisada manušese te lol romnjaće pe phralese romnja dok si o phral vadži džuvdo. § **3,23** pi bući sar Mesija

O Josif sasa čhavo e Ilijaso.

²⁴ O Ilija sasa čhavo e Matataso,

O Matat sasa čhavo e Levijaso.

O Levi sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Janejaso.

O Janej sasa čhavo e Josifeso.

²⁵ O Josif sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Amoseso.

O Amos sasa čhavo e Naumeso.

O Naum sasa čhavo e Eslijaso.

O Eslija sasa čhavo e Nangejeso.

²⁶ O Nangej sasa čhavo e Maateso.

O Maat sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Semeinaso.

O Semein sasa čhavo e Josiheso.

O Josih sasa čhavo e Jodaso.

²⁷ O Jod sasa čhavo e Joananaso.

O Joanan sasa čhavo e Risaso.

O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso.

O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso.

O Salatiil čhavo e Nirijaso.

²⁸ O Niri sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhije sasa čhavo e Adijeso.

O Adija sasa čhavo e Kosamaso.

O Kosam sasa čhavo e Elmadameso.

O Elmadam sasa čhavo e Iroso.

²⁹ O Ir sasa čhavo e Isuseso.

O Isus sasa čhavo e Eliezereso.

O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso.

O Jorim sasa čhavo e Matatoso.

O Matat sasa čhavo e Leviso,

³⁰ O Levi sasa čhavo e Simeoneso,

O Simeon sasa čhavo e Judaso.

O Juda sasa čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Jonameso.
O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso.
31 O Eliakim sasa čhavo e Melejeso.
O Meleja sasa čhavo e Menaso.
O Mena sasa čhavo e Matateso.
O Matata čhavo e Nataneso.
O Natan sasa čhavo e Davideso.
32 O David sasa čhavo e Jesejaso.
O Jesej sasa čhavo e Jovideso,
O Jovid sasa čhavo e Voozeso.
O Vooz sasa čhavo e Salmoneso.
O Salmon čhavo e Naasoneso.
33 O Naason sasa čhavo e Aminadaveso.
O Aminadav sasa čhavo e Admineso.
O Admin sasa čhavo e Arinijeso.*
O Arni sasa čhavo e Esromeso.
O Esrom sasa čhavo e Fareseso.
O Fares sasa čhavo e Judaso.
34 O Juda sasa čhavo e Jakoveso.
O Jakov sasa čhavo e Isakoso.
O Isak sasa čhavo e Avraameso.
O Avraam sasa čhavo e Tarajeso.
O Tara sasa čhavo e Nahoreso
35 O Nahor sasa čhavo e Seruheso,
O Seruh sasa čhavo e Ragaveso.
O Ragav sasa čhavo e Falekoso.
O Falek sasa čhavo e Evereso.
O Ever sasa čhavo e Salaso.
36 O Šala sasa čhavo e Kainameso.
O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso.
O Arfaksad sasa čhavo e Simeso.
O Sim sasa čhavo e Nojeso.
O Noje sasa čhavo e Lamehoso.

---

* **3,33** Umesto “čhavo e Admineso, čhavo e Arinijeso” nesave grčka rukopisura pisin samo “čhavo e Arameso”.

37 O Lameh sasa čhavo e Matusalaso.
 O Matusala sasa čhavo e Enoheso.
 O Enoh sasa čhavo e Jareteso.
 O Jaret sasa čhavo e Maleleilesa.
 O Malaleil sasa čhavo e Kainameso.
 38 O Kainam sasa čhavo e Enoseso.
 O Enos sasa čhavo e Siteso.
 O Sit sasa čhavo e Adameso.
 O Adam sasa čhavo e Devleso.

4

O beng iskušil e Isuse

(Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ O Isus pherdo Dux Sveti irisajlo tari len i Jordan, thaj inđarda le o Duxo ani pustinja ² thaj saranda đive o beng iskušisada le. Thaj gola đive khanči ni xalja, thaj kana nakhle e saranda đive, vov bokhajlo.

³ Thaj vaćarda lese o beng: “Te san e Devleso Čhavo phen kale barese te avol mangro.”

⁴ Thaj o Isus phenda lese: “Ano Sveto Lil ačhol: ‘O manuš ni ka avol džuvdo samo taro mangro.’”*

⁵ Thaj ikalda le o beng ko učo than thaj sikada lese sa e carstvura ki phuv tari jekh drom. ⁶ Thaj o beng vaćarda lese: “Tuće ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj manđe dija pe, thaj me ka davla kase mangav. ⁷ Tu ako pere angle mingre koča sa ćiro ka avol.”

⁸ Thaj o Isus vaćarda lese: “Ano Sveto Lil ačhol: ‘Per ke koča e Gospodese e Devlese ćirese, thaj lese jekhese kande.’”†

* 4,4 5. Mojs 8:3 † 4,8 Pnz 6:13

⁹ Taj inđarda le ano Jerusolim, čhuta le najučeste po Hramo, taj vačarda lese: “Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele, ¹⁰ golese kaj ano Sveto Lil ačhol:

‘Vov ka phenol pe melekurende te aračhen tut’
¹¹ taj: ‘ka lol tut ke vasta

te ma čalave tut ko bar će pingresa.’” †

¹² Taj o Isus vačarda lese: “Ano Sveto Lil ačhol:

‘Ma iskuši e Gospod, e Devle čire.’” §

¹³ Taj kana ačhile sa e iskušenjura, o beng đelo lestar dži aver nesavo vreme.

O Isus sikavol ani Galileja

(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ Taj irisajlo o Isus ano zuralipe e Duxoso ani Galileja, taj o lafi lestar đelo pe sa e thana.

¹⁵ Taj sikada ane lendže sinagoge, taj savore šukar lestar vačarde.

E Isuse traden taro Nazaret

(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ Taj avilo ano foro Nazaret kaj barilo, ko savato palo adeti piro đala sa ani sinagoga, taj uštילו te čitil. ¹⁷ Taj dije le o Lil e prorokoso e Isajaso, putarda o Lil taj arakhlja than kaj sasa pisimo:

¹⁸ “O Dux e Gospodeso si pe mande,
 golese kaj pomazisada man taj bičhalda
 man

te anav o Lačo lafi e čororende,
 te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime,
 taj e korende kaj ka dičhen,

---

† 4,11 Psalam 91,11–12 § 4,12 Pnz 6,16

thaj e mučime ka aven mekhle,
 19 te vačarav taro lačo berš taro milost e
 Gospodeso.” *

20 Thaj phanglja o Lil thaj dija e slugase, pale
 gova bešlo. Thaj savore ani sinagoga dikhlje
 ane leste: 21 Thaj o Isus lija te vačarol lendže:
 “Avđive, kava so šunden taro Lil pherdilo”.

22 Savorende sasa šukar, thaj sesa bahtale kale
 šukar lafesa so ikילו andaro leso muj, thaj pučlje
 pe: “Naj li kava e Josifeso čhavo?”

23 Thaj o Isus vačarda lendže: “Čače, tumen
 mande ka vačaren kaja poslovica: ‘Lekarona,
 sastar korkore tut!’ So šundam kaj ćerdan ano
 Kafarnaum čher i kate ane ćo than kaj bariljan.”

24 Tegani vačarda: “Čače vačarav tumende,
 nijekh proroko naj manglo ano po than kaj
 barilo.”

25 A čače vačarav tumende: “But džuvlja kase
 roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso
 kana o bršind ni pelo† trin berš thaj šov čhon
 thaj sasa baro bukhalipe pe sa i phuv. 26 A o Ilija
 ni sasa bičhaldo ni jekhaće lendar, sasa bičhaldo
 ke abandijengo foro Sarepta pašo Sidon ki jekh
 džuvli kaso rom mulo. 27 Thaj but sesa gubava
 ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso, thaj
 khoni ni thodilo lendar, nego thodilo o Neman
 Sirijančo.”

28 Thaj savore ani sinagoga pherdile holi kana
 kava šunde. 29 Thaj uštile thaj tradije le avral
 taro foro, thaj inđarde le ko brego najuče kaj

---

* 4,19 Isaija 58,5–6; 61,1–2 † 4,25 o bršind ni peloAno original
 ačhol: “o nebo phanglilo”.

sasa čérdo lengo foro te čhuden le odupral natele. ³⁰ A o Isus nakhlo maškar lende, thaj đelo pire dromesa.

O Isus ikalol e demone taro manuš
(Mk 1,21–28)

³¹ Pale gova, o Isus ulilo ano Kafarnaum ano foro Galilejsko, thaj sikada ko đive e savatoso.

³² Thaj čudisajle lese sikaimasa, golese kaj leso vačaripe sasa zuralo.

³³ Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sasa e benga, thaj dija vika: ³⁴ “So mande amen-dar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te mudare amen? Đanav ko san tu: Sveco e Devleso!”

³⁵ Thaj o Isus dija vika pe leste: “Phande čo muj, thaj iklji lestar!” Thaj perada o beng e manuš angle sa e manuša, thaj o beng iklilo lestar, thaj khanči ni čérda lese bilače.

³⁶ Thaj ane savorende avili i dar thaj čudisajle, thaj jekh averese vačarde: “Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vačarol e bengende te ikljon, thaj von ikljen!” ³⁷ Thaj đelo o lafi lestar ane sa e pašutne thana.

O Isus sastarol buten
(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)

³⁸ O Isus uštilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čher e Simonese, a e Simonese sasuja sasa la bari jag, thaj rodije lestar te vazdol la.

³⁹ Thaj o Isus ačhilo paše late, pretisada e jagaće, thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len.

⁴⁰ Thaj kana pelo o kham, savoren save sesa len nasvale tare sa dži jekh nasvalipe ande len angle leste, a vov pe savorende čhuta pe vasta,

thaj sastarda len. ⁴¹ Thaj e benga iklile tare pherdo thaj dije vika thaj vačarena: “Tu san o Čhavo e Devleso!” Thaj darada len te ma vačaren khanikase golese kaj džanglje kaj si vov o Hrist.

⁴² Thaj kana iklilo o đive, iklilo thaj đelo ani pustinja, thaj e manuša rodije le, thaj avile leste, thaj manglje te ačhaven le te ma džal lendar.

⁴³ A o Isus vačarda lendže: “Trubul ane avera forura te vačarav o Lačo lafi taro carstvo e Devleso, golese sem bičhaldo.” ⁴⁴ Thaj ni ačhada te vačarol ane sinagoge ani Judeja.

5

O Isus akharol e anglune sikaden

(Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

¹ O Isus jekh drom kana ačhilo pašo Galilejsko jezero*, paše leste čidije pe but manuša, te šunen o lafi e Devleso, ² thaj dikhlja duj čamcura kaj ačhen ko than, a e manuša save dolen mače iklile lendar thaj thode e mreže. ³ Thaj o Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso, thaj pučlja le te crden le zala ano paj. Thaj bešlo thaj sikada e manušen taro čamco.†

⁴ Kana ačhilo te vačarol e manušenđe, vačarda e Simonese: “Đa ko hor paj, thaj čhude e mreže čire, thaj dol mačhen”. ⁵ Thaj o Simon vačarda lese: “Gospod! Sa i rat ćerdam bući, thaj khanči ni doldam, al palo ćiro lafi ka čhudav e mreže.” ⁶ Thaj ćerde gova thaj dolde bute

---

* **5,1** Galilejsko jezero aver alav pašo Genisaretsko jezero † **5,3** Thaj bešlo thaj sikada e manušen taro čamco Taro but narodo savo sasa ki obala, o Isus morajlo te bešol ko čamco i odural te sikavol len.

mačhen, thaj e mreže lije te pharadon. ⁷ Thaj vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te ikalen e mreže, thaj avile, thaj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo.

⁸ Kana dikhlja o Simon Petar, pelo ke pe koča angle Isusese pingre thaj vačarda: “Đa mandar, Gospod! Me sem grešno manuš.” ⁹ Golese kaj dolda le dar thaj savoren save sesa lesa tare but mače so doldepe. ¹⁰ A gija dolda i dar e Jakove thaj e Jovane e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonesa. Thaj o Isus vačarda e Simonese: “Ma dara, od akana ka dole e manušen.”†

¹¹ Thaj ikalde e čamcura ki phuv, ačhade sa thaj đele pale leste.

O Isus sastarda e gubavco

(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² Thaj kana sasa o Isus ane jekh foro, thaj dikh, manuš sa ani guba (nasvalipe pi koža), kana dikhlja e Isuse pelo angle leste mujesa dži ki phuv, molisada le thaj vačarda: “Gospod! Ako mande šaj te sastarema!”

¹³ O Isus vazdija po va dolda le, thaj phenda: “Mangav. Av thodo!” Thaj o nasvalipe tar lesi koža sigate crdija pe. ¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese ma te vačarol khanikase: “Đa thaj sikado e sveštenikose, thaj inđar kurbano sar so vačarda o Mojsije an po zakono, golese kaj sastiljan te bi avola tu dokaz angle manuša.”

---

† **5,10** ka dole e manušen simbolično značil: o Petar te inđarol o Lafi e Devleso e manušenđe.

¹⁵ A taro Isus o lafi sa pobut šundilo thaj e manuša sa pobut čidijepe te šunen le thaj te sastarol len tar lengo nasvalipe. ¹⁶ A vov delo ke thana kaj naj khoni thaj molisajlo.

O Isus sastarol e manuše savo našti phirol

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ O Isus jekh đive sikada ano jekh čher, thaj gothe beše e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono save avile tare sa e gava andari Galileja thaj i Judeja thaj andaro Jerusalim. A i zor e Gospodaresi sasa pe leste te bi vov sastarola. ¹⁸ Thaj dikh, e manuša ande ano than e pašljimaso e manuše savo našti phirol, thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. ¹⁹ Thaj kana ni arakhlje kotar te anen le tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa kaj pašlilo ko maškar anglo Isus.

²⁰ Thaj kana dikhlja o pačaipe lengo vačarda lese: “Manušeja, oprostín pe će grehura!”

²¹ Thaj lije ane peste te den gođi e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono: “Savo si kava savo hulilš po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?”

²² Thaj kana o Isus haljarda so von den gođi ane peste, vačarda lendže: “So den gođi ane tumare ile? ²³ So si po lokho te phenol pe: ‘Oprostín pe e grehura ćire’, il te phenol pe e manušese savo našti phirol: ‘Ušti thaj phir?’ ²⁴ A te džanen kaj isi man vlast, me o Čhavo e Manušeso,* ki phuv te oprostiv e grehura, me

---

Š 5,21 hulil značil “vređil” * 5,24 O Isus korkoro pes akharol “o Čhavo e Manušeso”.

ka sikavav tumende mi zor.” Irisajlo premalo manuš savo naštine te phirol thaj phenda: “Tuće phenav: ‘Ušti thaj le čo than kaj pašliljan thaj da ane čo čher.’”

²⁵ Thaj sigate uštilo angle lende, thaj lija po than kaj pašlilo, thaj đelo pese čhere hvalindoj e Devle. ²⁶ Thaj savore sesa radosna, thaj hvalisade e Devle, pherdile dar thaj vačarde: “Čudo dikhljam avđive!”

O Isus akharol e Levi (Mateje)

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

²⁷ Thaj pale gova iklilo, thaj dikhlja e carinco† savo akhardola Levi sar bešol ki carina, thaj vačarda lese: “Av pale mande.” ²⁸ Thaj o Levi uštilo, ačhada sa thaj đelo pale leste.

²⁹ E Isusese ćerda o Levi ano po čher baro hape, gothe sesa but carincura thaj avera manuša bešle lesa ko astali. ³⁰ E fariseja thaj maškar lende nesave učitelja tare Mojsijaso zakono lije te den vika thaj te vačaren lese sikadende: “Sose xan thaj pijen e carincurencar thaj e grešnikurencar?”

³¹ Thaj o Isus vačarda lendže: “Ni trubul e sastende doktora, e nasvalende trubul. ³² Me ni aviljem te akharav e pravednikuren‡ aviljem te akharav e grešnikuren ko pokajipe.”

---

† **5,27** E Jevreja mrzisade e poreznikuren golese so e poreznikura sesa Jevreja save ćerdile izdajice gijate so sarađujisade e Rimljanurencar save okupirisade o Izrael. Gothe i e poreznikura sesa nepoštena, čorena tare Izraelcura pare.

‡ **5,32** Kola saven o Dol prihvatil

*E Isuse pučen pašo post
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)*

³³ A von vačarde lese: “Sose e Jovanese sikade postin thaj molin pe e Devlese, gija thaj e farisejska sikade, a ćire xan thaj pijen?”

³⁴ A o Isus vačarda lendže: “Šaj li čhuve e manušen so avile ko abav te postin a lencar si o terno kaso si o abav? ³⁵ Ka avol o đive kana ka len lendar e terne, tegani i von ka postin ane gola đivesa.”

³⁶ Thaj vačarda lendže i paramič: “Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol, thaj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano.

³⁷ Thaj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha thaj ka čhordol i mol, a e morčha ka pharadon.Š ³⁸ Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morčha. ³⁹ Thaj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi golese kaj phenol: ‘I purani si po šukar.’ ”*

6

*O Isus po baro taro savato
(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)*

Š **5,37** I nevi mol našti čhuvol pe ani purani morčhi golese kaj i nevi mol šuvljol thaj buljol i tegani bi pharavola i purani morčhi.

* **5,39** Kaja metafora razlikujil o purano sikajipe e verskone vođengo taro nevo sikajipe e Isuseso. Poenta si ane gova kaj e manuša save siklile ko purano sikajipe naj voljna te šunen nevo sikajipe savo o Isus sikavola.

¹ Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro điv, lese sikade lije o điv, morde vastencar thaj xalje.

² Nesave fariseja vaćarde: “Sose ćeren okova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakono?”*

³ Thaj o Isus vaćarda lendže: “Ni li čitisaden ano Lil so ćerda o David thaj okola so sesa lesa kana bokhajlo? ⁴ Dija ano čher e Devleso,† lija e mangre save čhute pe pašo kurbanu, save šajine te xan samo e sveštenikura o David xalja, thaj dija kolendže so sesa lesa.” ⁵ Thaj o Isus vaćarda lendže: “Me o Čhavo e Manušeso‡ sem po baro i taro savato.”

*O Isus sastarol ko savato
(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)*

⁶ A ko aver savato, o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. ⁷ E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja dikhlje palo Isus na li ko savato ka sastarol, te bi ćerena le bande. ⁸ Al o Isus džanglja so von den gođi, thaj vaćarda e manušese so sasa leso va šuko: “Ušti thaj ava akari ko maškar!” O manuš uštilo thaj ačhilo angle savorende.

⁹ Thaj o Isus vaćarda lendže: “Te pučav tumen: Ko savato li šaj ćerolpe šukar il bilačhe? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?” Thaj von khanči ni vaćarde. ¹⁰ Dikhlja savoren so sesa gothe thaj vaćarda e manušese: “Sikav čo

---

* **6,2** E fariseja dikhlje čak i o moripe o điv vastencar sar bari bući ko savato savi ni trubuje te ćeren pale Mojsijaso zakono.

† **6,4** O “Šatori e sastankoso” ‡ **6,5** O Isus korkoro pes akharol o “Čhavo e Manušeso”.

va.” Vov gija i ćerda, thaj lesa va sastilo. ¹¹ A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono pherdile bari holi, thaj vaćarde jekh averese so te ćeren e Isusesa.

O Isus akharol e Dešudujen apostoluren

(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)

¹² Gola đivesa, o Isus iklilo ko brego te molil pe e Devlese, thaj sasa sai rat ano molipe e Devlesa.

¹³ Thaj kana sasa đive, akharda pe sikaden, thaj lendar birisada Dešudujen thaj akharda len apostolura:

¹⁴ e Simone kas akharda Petar,

e Andrija lese phrale,

e Jakove thaj

e Jovane,

e Filipe

thaj e Vartolomeje,

¹⁵ e Mateja thaj

e Toma,

e Jakove e Alfejeveso ćhavo, thaj

e Simone savo sasa Pobunjeniko,§

¹⁶ e Juda e Jakoveso, thaj

e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le.

O Isus sikavol taro blagoslov thaj taro pharipe

(Mt 4,23–25; 5,1–12)

¹⁷ O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj aćhilo ko ravno than, thaj but sikade lese, thaj but manuša andari sa i Judeja thaj taro Jerusalim, thaj taro foro Tir em taro foro Sidon thaj pašutne thana save si pašo more. ¹⁸ Von

---

§ 6,15 Pobunjeniko (“Zilot”) savo uštilo protiv o rimsko vlast.

avile te šunen le thaj te sastardon taro piro nasvalipe, a sastardile i kola save sesa mučime tare benga. ¹⁹ Thaj sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikljola zor, thaj sastardona savore.

²⁰ Thaj o Isus dikhlja an pe sikade thaj vačarda: “Blagoslovime sen tumen save sen čore, golese kaj si tumaro o carstvo e Devleso.

²¹ Blagoslovime sen tumen save sen bukhale, golese kaj ka čaljon.

Blagoslovime sen tumen save roven akana, golese kaj ka asan.

²² Blagoslovime sen kana e manuša ni manden tumen, thaj kana čhuden tumen thaj lađaren tumen, thaj tumaro alav ni manden sar e bi lačhengo golese so pačan an mande ano Čhavo e Manušeso.*

²³ Radujin tumen ane gova đive thaj čhelen, thaj dikh, bari si tumari plata ko Dol. Golese kaj gija čerde e prorokurende lendže paradada.

²⁴ Al jao tumende tumen e barvale, golese kaj lijen tumari uteha.

²⁵ Jao tumende save sen akana čale, kaj ka bukhavon.

Jao tumende save akana asan, golese so ka aven bibahtale thaj ka roven.

²⁶ Jao tumende kana sa e manuša vačaren sa šukar tumendar, golese kaj gija vačarde šukar tare xoxavne prorokura lendže paradada!”

---

* **6,22** Kana phenol Čhavo e Manušeso vačarol korkoro pestar.

Mand̄en tumaren dušmajen
(Mt 5,38–48; 7,12)

²⁷ “Tumende vačarav save šunen: Mand̄en tumaren dušmajen! Šukar čeren kolende save mrzin tumen! ²⁸ Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilače čeren tumencar. ²⁹ Savo čalavol tut pi čham, iri lese aver, thaj savo mand̄ol tutar o ogrtači, de le čo fostano. ³⁰ De svakone okova so rodol tutar, thaj te lija tutar ma rode palal. ³¹ Gova so mand̄en te čeren e manuša tumende, tumen čeren lendže!

³² Thaj ako mand̄en samo okolen save tumen mand̄en, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura† mand̄en okolen ko len mand̄ol. ³³ Thaj te čeren šukar kolende save tumende čeren šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. ³⁴ Thaj ako den zajam okolende savendar adučaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj e grešnikura e grešnikurende den zajam te len palem gači.

³⁵ Thaj mand̄en tumare dušmanuren, čeren lendže šukar, thaj den zajam te ni mand̄en khanči golese, thaj ka avol tumen bari plata,

---

† **6,32** Ponekad o lafi “grešnikura” koristisade e religiozna manuša sar e farizeja e manušende save ni ičarde o zakono gija sar e farizeja so mislisade kaj trubul. Izraz “grešniko” koristisada pe baše manuša save smatrisajle po bare grešnikura tare avera manuša. Na primer, gija dena vika e poreznikuren thaj prostitutken.

thaj ka aven čhave† e Najbare Devlese,§ golese kaj si vov šukar* e nezahvalnonenđe thaj e bi lačhenđe. ³⁶ Golese aven milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrdno.†”

*O Isus sikavol te na osudi averen
(Mt 7,1–5)*

³⁷ “Ma sudin, thaj ni ka aven sudime. Ma osudin, thaj ni ka aven osudime. Oprostin, thaj ka oprostilpe tumenđe. ³⁸ Den, thaj ka dolpe tumenđe. Pobari mera thaj popherdi ka dodolpe tumenđe ane tumare vasta. Golese save merasa merin gaći ka irilpe tumenđe.”†

³⁹ Thaj vačarda lendže paramič: “Šaj li o koro e kore te inđarol? Na li solduj ka peren ani rupa? ⁴⁰ Nijekh sikado naj pobaro tar po učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar po učitelji.§

⁴¹ Sose diče i treska ane će phrales i jakh, a o kaš ani ćiri jakh ni diče? ⁴² Sar šaj vačare će phralese: ‘Phrala, ačh te ikalav i treska andari ćiri jakh,’ a ćiro kaš ani ćiri jakh ni diče?

---

† **6,35** ka aven čhave e Najbare Devlese so značil te sikava e Devlese osobine thaj e Devleso karakteri. § **6,35** e Najbare Devlese nazivil pe e Devlese. Sikavol pe lesi veličina i autoritet. Kava lafi si slično sar “suvereno” il “vrhovno”. Gova značil “Najbaro Dol” il “Najvrhovno đeno” il “Dol savo si embaro savorendar” * **6,35** šukar O Dol dol milost gija so dol šukaripe kolende save ni zaslužin. † **6,36** milosrdno O Dol dol milosrđe gija so ni dol kazna kolende save zaslužin. † **6,38** O Dol si sar šukar trgovco e đivesa savo čhuvol pobut o điv thaj tresil le em čhuvol gaći te čhordol tari mera, gaći but ka dol tumen. § **6,40** Manuš mora te dičhol šukar ko ka avol leso učitelji, golese so ka avol sar leste. Al te o učitelji ni sikavol šukar (golese kaj si duxovno koro), ka avol hohado o sikado.

Dujemujengo! Ikal angleder ćiro kaš andari ćiri jakh, pa ka dićhe te ikale će phralese i treska andari jakh.”

Kaš thaj leso bijanipe

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ “Golese kaj naj šukar kaš savo bijanol bilaćho bijanipe, ni bilaćho kaš savo bijanol šukar bijanipe. ⁴⁴ Golese sa e kašta pindardon pale lengo bijanipe. Golese kaj i smokve thaj i drakh ni ćiden pe tare kangre. ⁴⁵ E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar, a bilaćho manuš andar po ilo ikalol bi laćhipe, golese kaj andaro muj leso ikljol okova sosa si pherdo leso ilo.”

E Isuseso sikaipe si šukar temelji

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “A sose akharen man: ‘Gospod! Gospod!’, a ni ćeren sa so vaćarav tumenđe? ⁴⁷ Ka vaćarav tumenđe savo si kova savo avol ke mande thaj šunol me lafura thaj ćerol len: ⁴⁸ Vov si sar manuš savo ćerol po ćher, pa hunol rupa thaj ćalavol temelji ko bar, thaj kana aven e paja avol i bari len pe gova ćher thaj našti peravol le, golese kaj si leso temelji ko bar. ⁴⁹ A savo šunda a ni ćerda, vov si sar manuš savo ćerol po ćher ki phuv bizo temelji, pe savo avol i len, vov sigate perol, thaj gova ćher rumil pe sa.”

7

E kapetaneso zuralo paćaipe

(Mt 8,5–13; Jn 4,43–54)

¹ Kana vačarda o Isus sa kava angle manuša, đelo ano foro o Kafarnaum. ² Jekhe rimskone kapetano* sasa jekh sluga savo sasa nasvalo dži o meripe, save vov but manglja. ³ Thaj kana o kapetano šunda e Isusese,† bičhalda leste e phuredera e Jevrejende‡ te molin le te avol te sastarol lese sluga. ⁴ Von avile ko Isus thaj but molisade le vačarindoj: “Trubul gova te ćere lese, ⁵ golese kaj mandol amare manušen, thaj vov pestar ćerda amende sinagoga.”

⁶ Thaj o Isus đelo lencar. Thaj kana avile pašo čher, bičhalda o kapetano pe amalen te vačaren lese: “Gospod! Ma čhuv tuće gova pharipe golesa so ka de an mo čher, golese so me naj sem dostojno te ave tali mi streja. § ⁷ Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostojno. Vačar jekh lafi gothar thaj sigate ka sastol mo manglo sluga. ⁸ Golese kaj sem i me manuš tale nekaso autoritet, thaj isi man tale mande vojnatura, pa vačarav jekhese: ‘Đa!’, thaj džal. Vačarav dujtone: ‘Av!’, thaj avol. Vačarav me mingre slugase: ‘Čher’, thaj ćerol

---

* **7,2** kapetano manuš savo komanduil pe šel vojnatura † **7,3** O kapetano (o šoralo e šelengo) šunda so o Isus sastarda bute manušen, thaj kaj si vov paše, kaj irisajlo ano Kafarnaum. ‡ **7,3** O Isus si Jevrejo a o kapetano naj, pa o kapetano dija pe gođi kaj o Isus ka šunol len te molisade le e Jevreja. But droma e rimska vojnatura sesa dušmanura e Jevrejende. § **7,6** E Jevreja ne bi džana andre ano čher savo naj jevrejsko te ma bi avena duxovno melale.

gova.”*

⁹ Thaj kana šunda gova o Isus, čudisajlo, thaj irisajlo e manušenđe save đele pale leste thaj vačarda lendže: “Vačarav tumenđe, vadži ni arakhljem Jevreje ano Izrael kas isi gaći pačaipe.”† ¹⁰ Thaj kana irisajle čhere okola so sesa bičhalde, arakhlje e nasvale sluga saste.

O Isus vazdija tare mule e čhavore

¹¹ Na but pale gova, o Isus đelo ano foro savo akhardola Nain,‡ thaj đele lesa lese sikade thaj pherdo manuša. ¹² Kana avile pašo vudar e foroso, thaj dikh, nesave terne čhave ikalde mule, jekhore čhave ani dej, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro džana lasa te prahon e čhave. ¹³ Kana dikhlja la o Gospod, pelo lese žal laće, thaj vačarda laće: “Ma rov!” ¹⁴ Avilo paše, dolda pe ko than kaj pašljardo sasa o mulo čhavo, thaj e manuša save inđarena le ačhile. Thaj o Isus vačarda: “Čhaveja! Tuće vačarav, ‘Ušti!’ ” ¹⁵ O mulo čhavo đuvdilo em bešlo thaj lija te vačarol, thaj o Isus dija le lese daće.

¹⁶ Savore darajle, thaj hvalisade e Devle. Vačarde: “Baro proroko maškar amende!”, thaj:

---

* **7,8** Sar o kapetano so isi le autoritet te phenol e vojnigurenđe, o Isus isi le autoritet te phenol e nasvalimase te načhol. † **7,9** O Isus očekujisada e Jevreja te avol len gasavo pačaipe, al naj sasa len. Vov ni očekujisada te avol e abandijen gasavo pačaipe, al palem, kale manuše sasa. ‡ **7,11** Kava si pašo than kaj o proroko o Jelisije vazdija tare mule e jekhore čhave angleder but šel berša (dikh 2. Car 4,8–37).

“O Dol avilo te pomognil pire manušenđe.”[§]
¹⁷ Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane pašutne thana.

*O Isus si Mesija a o Jovane ćerda lese o drom
 (Mt 11,2–11)*

¹⁸ Thaj vaćarde e Jovanese* lese sikade sa so o Isus ćerda. Thaj akharda o Jovane pire dujen sikaden ¹⁹ thaj bićhalda len ko Gospod te pućen le vaćarindoj: “Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?”†

²⁰ Thaj avile ko Isus gola duj manuša thaj phende lese: “O Jovane Krstitelji bićhalda amen tute te puća tut: “Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?” ”

²¹ A ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tar lengo pharipe thaj tare benga, thaj bute koren dija dićhipe. ²² Thaj o Isus phenda e Jovanese sikadenđe: “Džan thaj vaćaren e Jovanese so dikhljen thaj so šunden: e kore dićhen, e banđe phiren, e gubava thodon, e

---

§ **7,16** E manuša verovatno dije gođi kaj o Isus sasa baro proroko sar o Ilija il o Jelisije, golese kaj samo von vazdije ani Purano Savez nekas tare mule (1. Car 17,17–24; 2. Car 4,18–37).

* **7,18** O Jovane o Krstitelji sasa ano phanglipe. † **7,19** E Jevreja očekujisade o Mesija te avol thaj te avol caro savo ka spasilen len taro rimsko vlast. Ni ađučarde te avol samo Spasitelj ano duxo. O Jovane pinđarda e proročanstvura taro Mesija sar so si o Is 42,7; 61,1–2 (dikh gija Lk 4,18–19). Gija ađučarda te avol o Isus caro, thaj e Jovane thaj averen pravednonen manušen ikalola taro phanglipe, thaj te sudil te kaznil e manušen save ni manglje e Mesija (dikh e Jovaneso vaćaripe ano Lk 3; 9; 16–17), al tare gova vadži khanči ni ćerdilo.

kašúce šunen, e mule ušten, thaj okolende save si ani potreba vačarol pe o Lačo lafi. † 23 Thaj vačaren lese i kava: ‘O Dol blagoslovil okole savo naj sablaznimo zbog mande!’ ”

24 Thaj kana đele e sikade e Jovanese, o Isus lija te vačarol taro Jovane e manušenje: “So iklijen te dičen ki pustinja? I trska, savi bandol ki barval? Na! 25 Il so iklijen te dičen? Manuše ane barvale fistanura urade? Na! Gasave manuša phiraven barvale fistanura, thaj ano šukaripe bešen ane carska palate. 26 Il iklijen te dičen? Proroko? Va, me phenav tumende vov si po but taro proroko. 27 Golese so si o Jovane manuš kastar o Dol vačarda ane piro Sveto Lil: ‘Akh me bičhalav me glasniko angle tute, savo ka ćerol tuće o drom angle tute.’

28 Vačarav tumende, tare sa e manuša save sesa bijande ni sasaŠ pobaro taro Jovane o Krstitelji, thaj po baro si lestar o em cikno ano Carstvo e Devleso.”*

O Isus sikavol e manušen kaj trubul te prihvatin le em e Jovane

(Mt 11,12–19)

29 Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindžarde kaj si e Develeso sikaipе šukar thaj krstisajle e Jovaneso krstipe. 30 A

† 7,22 Kava so ćerda o Isus sikadol kaj si vov o Mesija, sar so an po Lil o proroko Isaija pisisada (Is 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2).

Š 7,28 Ano original ačhol: “maškare bijande tare džuvlja” si metafora “tare sa e manuša save sesa džuvde”. * 7,28 Duxovno ačhipe e manušengo ano carstvo e Devleso si pobaro taro duxovno ačhipe e manušengo save živisade angleder so ćerdilo o carstvo.

e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lendže. Thaj von ni manglje o Jovane te krstil len.

³¹ A o Isus vačarda: “Kasa te uporediv akale manušen save si akana džuvde? Thaj so te vačarav lendar? ³² Von si sar manuša† save bešen ko drom thaj akharen jekh avere thaj vačaren:

‘Bašaldam tumenđe vesela đilja, †
a tumen ni čhelden,
bašaldam tumenđe žalosna đilja,
a tumen ni rujen.’

³³ Golese, avilo o Jovane o Krstitelji. Savo ni hal ni mangro ni pijol ni mol, a tumen vačaren: ‘O beng ane leste!’ ³⁴ Aviljem me, o Čhavo e Manušeso, savo xav thaj pijav, a tumen vačaren: ‘Dikh manuš halano thaj mato, amal e carinconengo thaj e grešnikurengo!’ ³⁵ Al, sa gola so prihvatisade gova sikaipe, phende kaj si e Devleso butdžanglipe čačukano!”Š

*O Isus šaj te oprostil e grehura
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Jn 12,1–8)*

³⁶ Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te hal mangro ke leste, thaj vov đelo ano čher e farisejeso thaj čhuta pe pašo astali.*

³⁷ Thaj dikh, sasa i džuvli ando foro savače

---

† **7,32** manuša Ano original ačhol “čhavore”. † **7,32** Bašaldam ... vesela đilja Ano original “Bašaldam ... flauta”.

Š **7,35** O Isus kala izrekasa manglja te phenol da e manuša trubuje te prihvatin e Isuse em e Jovane. * **7,36** Sasa običaj kana e murša džana ke gasave večere, dok xana bešenasa pašljindoj pašo astali.

džanglja pe kaj si grešnica, šunda kaj si o Isus pašo astali ano čher e farisejeso, i avili andre. Anda† skupo miris ko čaro savo sasa taro alabasteri. ³⁸ Rojindoj, peli ke pe kočā pale lese pingre. Laće asva pele pe lese pingre thaj lija te thovol len pe jasvenca, thaj pe balenca koslja len thaj čumidija lese pingre, thaj makhlja len e mirisesa.

³⁹ A kana dikhlja o fariseji savo akharda le, vačarda ane peste: “Te avol proroko, bi đanola ko si kaja džuvli savi dolol le‡ golese kaj si grešnica!”

⁴⁰ A o Isus phenda lese: “Simone! Isi man khanči te vačarav tuće.”

A vov vačarda: “Učitelju, vačar.”

⁴¹ A o Isus vačarda: “Duj džene sesa borči jekhe manušese. Jekh sasa borči panšel srebrenjakuri pareŠ a o dujto pinda. ⁴² Thaj kana len naj sasa te irin, o manuš ni manglja palal o borči lendar. Vačar tare kala duj savo ka mandol le po but?”

⁴³ A o Simon vačarda lese: “Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro borči.” A o Isus vačarda lese: “Gija si, šukar vačardan.”

⁴⁴ Thaj irisajlo premali džuvli em vačarda e Simonese: “Diče li kala džuvlja! Me aviljem

---

† **7,37** Sasa o adeti ane gova vreme e manuša save naj sesa akharde ko hape šajine te aven thaj te dičen thaj te šunen al ni xana e akhardenca. ‡ **7,39** dolol le O Simon mislisada i džuvli te dolda e Isuse, o Isus ka avol andral melalo. Golese mislisada da o Isus naj proroko. § **7,41** srebrenjakuri pare Jekh rupuni para počinolape jekh dnevnica.

ane čo čher, paj ni andan me pingrende,* a voj pe jasvençar thoda len, a pe balençar koslja len. ⁴⁵ Ni čumidipe ni dijan man, a voj sar aviljem ni ačhili te čumidol me pingre.† ⁴⁶ Uljesa ni makhljan mo šoro, a voj mirisesa makhlja me pingre. ‡ ⁴⁷ Golese vačarav tuće: ‘Baro manglipe sikada mande, golese so si laće oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe.’” ⁴⁸ A laće vačarda: “Oprostime si čire grehura.”

⁴⁹ Thaj ane peste lije te vačaren kola so si lesa pašo astali: “Savo si kava so e grehura šaj oprostil?”

⁵⁰ A e džuvljaće vačarda: “Čo pačaipe ikalda tut. Đa ano mir.”

8

Džuvlja save sledina e Isuse

¹ O Isus pale gova đelo ane forura thaj ane gava. Sikada thaj vačarda taro Lačo lafi taro Carstvo e Devleso, thaj e dešuduj apostolura đele lesa ² thaj nesave džuvlja save sesa sastarde tare benga thaj nasvalipe: i Marija (savi akhardola

---

* **7,44** E čherutneso adeti sasa te anol paj thaj kotor kosimase paše pire gosturi te šaj thoven thaj te šučaren pire pingre palo phiripe pe melale droma. † **7,45** I džuvli čumidija e Isusese pingre mesto lese čhama te bi sikavola piro čačukano pokajipe thaj po poniznost. ‡ **7,46** Kava sasa adeti kana ađučarol pe e gosto. I džuvli but počastisada golesa so čerda e Isusese. Voj sikada po baro poniznost gija so makhlja lese pingre mesto leso šoro. O Isus vadži sikavola i razlika maškare Simoneso ađučaripe e gosto thaj goja džuvli so čerda.

Magdalena, kastar iklile efta benga), ³ thaj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod), thaj i Suzana, thaj avera but đeja save kandije pumare parencar e Isuse thaj lese sikade.

O Isus vačarol taro manuš savo čhudol o seme ki phuv

(Mt 13,1–23; Mk 4,1–20)

⁴ Thaj kana čidijepe but manuša tare sa e forura avile pašo Isus, thaj vov vačarda lendže paramič: ⁵ “Iklilo o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Thaj kana sijisada, nesavo seme pelo pašo drom thaj uštade le e manuša, thaj e čiriklja halje le. ⁶ Nesavo seme pelo pe bara, barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. ⁷ A nesavo seme pelo ke kangre, thaj o seme barilo e kangrencar, thaj e kangre tasade le. ⁸ A nesavo seme pelo pi šukar phuv, thaj barilo thaj anda šel droma po but.” Kana vačarda kava dija vika: “Šunen šukar so vačarav tumenđe.”*

E manuša si sar lači thaj bilači phuv

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

⁹ A e sikade lese pučlje e Isuse: “Vačar amenđe savi si kaja paramič?” ¹⁰ A vov vačarda: “O Dol tumenđe dija te džanen o garajipe tare lesa Carstvo, a averenđe vačarav ane paramiča, te pherdol okova so ačhol ano Sveto lıl:

‘Te dikhlje
ni ka shvatin,
Thaj te šunde
ni ka haljaren.’

---

* **8,8** Ano original ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.”

¹¹ Kaja paramič phenol kava: O seme si sar o Lafi e Devleso. ¹² O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o lafi e Devleso, thaj avol o beng, lol o lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni spasin pe. ¹³ A o seme savo pelo po bar gola si manuša save šunen radosno thaj len o lafi sar luluda saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. ¹⁴ A o seme savo si ane kangre golasi kola manuša save šunen o Lačo lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. ¹⁵ A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o lafi, thaj gova lafi ičaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa dži kaj ni anen šukar bijandipe.”

*Savo šunol e Isuseso sikaipe ka barol lesa duxovno džanglipe
(Mk 4,21–25)*

¹⁶ Khoni ni phabarol i svetiljka te bi učarola la e čaresa, thaj ni čuvola talo than e sojimaso. Čuvol la ke svetiljkako than te šaj okola save den andre dičhen o svetlo savo phabol. ¹⁷ Sa so si garado ka avol pučardo, thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. ¹⁸ Golese pazin sar šunen, golese kas isi, ka dolpe lese,[†] a kas naj, ka

---

[†] **8,18** kas isi, ka dolpe lese Taro kontekst dičholpe kaj o Isus phenol taro razumipe thaj taro pačaipe. Kava značil: “Kas isi razumipe ka dolpe lese po but razumipe”, il: “O Dol ka čerol kolende save pačan o čačipe te razumin po but.”

lol pe lestar[†] i kova zala so dol gođi kaj isi le.

E Isusesi čačukani familija

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Avile e Isusesi dej thaj lese phrala,[§] thaj naštine tare but manuša te vačaren lesa. ²⁰ Thaj khoni vačarda e Isusesi: “Či dej thaj će phrala ačhen avri, thaj manden te dičhen tut.”

²¹ A o vov vačarda lendže: “Mi dej thaj me phrala si kola save šunen o lafi e Devleso thaj ičaren le.”

O Isus vačarol e balvaljaće te ačhol

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² Jekh đive o Isus phenda pe sikadende: “Te nakha ki aver rig e pajesi.” Dije ano čamco thaj đele. ²³ Thaj kana pojdisade o Isus zasuta. Thaj uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj lije te tason, thaj but darajle so sesa ano baro bilačhipe.

²⁴ Thaj e sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: “Gospod! Gospod! Ka tasiva!”

Thaj o Isus uštilo, thaj vačarda e balvaljaće thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pal gova khanči ni ašundilo. ²⁵ A o Isus vačarda lendže: “Kaj tumaro pačaipe?”

[†] **8,18** kas naj, ka lol pe lestar Kava značil: “Al kas naj razumipe ka hasarol thaj i okova so dol gođi kaj razumil” il: “Al o Dol ka čerol okolende save ni pačan ano čačipe te ni razumin ni kova zala so den gođi kaj razumin”. **§ 8,19** Kava sesa e Isusesi po terne phrala, avera čhave e Marijaće thaj e Josifese save sesa bijande palo Isus. Sar so si e Isuseso dad o Dol, a lengo dad o Josif, von sesa lese phrala tari dej.

A e sikade darajle thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: “Savo si kava so e barvaljende thaj e pajese vačarol te ačhen, thaj von šunen le?”

*O Isus ikalol e melale duxura taro manuš
(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)*

²⁶ Thaj resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja. ²⁷ Thaj kana iklilo o Isus taro čamco, avilo paše leste jekh manuš andaro foro ane kaste sesa benga. But berša sasa nango, thaj ni bešlo ano čer, nego bešlo ke limora. ²⁸ Thaj kana dikhlja e Isuse, dija vika thaj pelo angle leste thaj vačarda: “So mande mandar, Isuse Čhaveja embare Devleso? Moliv tut ma mučima.” ²⁹ Golese so o Isus već vačarda e bengese te ikljol andaro manuš, ane kaste sasa o beng but vreme. E manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le, činola e sindira thaj o beng inđarola le ani pustinja.

³⁰ A o Isus pučlja le: “Sar si čo alav?” Vov phenda: “Legija* (but džene amen)”, golese kaj but benga sesa ane leste. ³¹ Thaj molisade e Isuse e benga te ma bičhalol len ano bezdan.†

³² Paše gotar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save čarona, a e benga molisade e Isuse te mučhol te džan ane bale. Thaj o Isus mukhlja te džan. ³³ Tegani iklile e benga andaro manuš thaj đeje ane bale, a e bale taro brego čhudije pe ano paj thaj tasile.

---

* **8,30** Legija si grupa vojnika tare 6 milje vojnika. † **8,31** bezdan si phanglipe paše benga (melale duxura).

³⁴ Kana dikhlje so sasa e manuša save arakhlje e balen, našle thaj đele te vačaren ano foro thaj ane gava. ³⁵ Thaj iklile vadži manuša te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklile e benga. A o manuš bešol urado thaj gođaver paše Isusese pingre, thaj von darajle. ³⁶ A kola save gova dikhlje vačarde averenđe sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. ³⁷ Thaj sa e manuša tari Gerasa thaj tare pašutne thana phende e Isusese te džal lendar, golese kaj but darajle. A o Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja.

³⁸ O manuš kastar o Isus ikalda e bengen molisada e Isuse te džal lesa, a o Isus mukhlja le vačarindoj: ³⁹ “Iri tut ane čo čher, thaj vačar sa so čerda tuće o Dol.” O manuš đelo thaj vačarda maškaro sa o foro so čerda lese o Isus.

O Isus sastarol e džuvlja thaj vazdol tare mule e čhejora

(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)

⁴⁰ Thaj kana irisajlo o Isus tare aver rig e jezerosi, e manuša sesa bahtale kana dikhlje le, golese kaj savore ađučarde le. ⁴¹ Thaj dikh, avilo jekh manuš saveso alav sasa Jair, savo si angluno ani sinagoga, avilo thaj pelo ke kočã anglo Isus. Thaj molisada le te avol ane leso čher ⁴² Golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš, thaj voj sasa dži o meripe.

Thaj kana pojdisada o Isus e Jairesã ane leso čher, čičidije le e manuša. ⁴³ Thaj maškare manuša sasa jekh nasvali džuvli tare rateso thavdipe dešuduj berš. I džuvli sa po barvalipe

so sasa la dija e sastarutnende thaj ni jekh naštine te sastarol la. ⁴⁴ Voj avili od palal e Isusese thaj dolda pe tare lesu teluno kotor taro fostano, thaj sigate ačhada la o ratvalipe lako.

⁴⁵ Thaj vačarda o Isus: “Ko dolda pe gova pe mande?”

Đi jekh lendar phende da naj von, a o Petar vačarda: “Gospod! But manuša si paše tute čičidije tut, a tu puče: ‘Ko dolda pe pe mande?’”

⁴⁶ A o Isus vačarda: “Neko dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj iklili mandar.

⁴⁷ Thaj kana dikhlja i džuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli angle leste, thaj vačarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili.” ⁴⁸ Thaj o Isus vačarda laće: “Mi čhej! Čo pačaipe sastarda tut. Đa ano mir.”

⁴⁹ Dok o Isus vačarda e džuvljaće, avilo jekh andare Jaireso čher thaj vačarda lese: “Jaire, muli či čhej. Ma muči e učitelje.”

⁵⁰ Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: “Ma dara, samo pača. Voj ka uštol.”

⁵¹ A kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te džal andre sem o Petar, o Jovan thaj o Jakov, thaj e čhejorako dad em dej. ⁵² Thaj savore ruje andaro ođi pale late, a o Isus vačarda: “Ma roven. Ni muli. Sovol.”[†]

⁵³ Thaj asaje e Isusese golese kaj džanglje so muli. ⁵⁴ Vov dolda e čhejora taro va, thaj dija

---

[†] **8,52** O Isus džanglja kaj i čhej muli. Phenda kaj sovol golese so džanglja kaj ka vazdol la tare mule. O Isus koristisada lafi “sovol” sar te bi phenola tare Lazareso meripe (dikh Jov 11,11–14), avere osobaće kas vazdija tare mule.

vika vačarindoj: “Čhejorije, ušti!” ⁵⁵ Thaj irisajlo lako duxo, thaj uštili sigate, thaj o Isus vačarda lendže te den la te hal. ⁵⁶ Thaj lako dad thaj lači dej sesa začudime. A vov vačarda lendže khanikase te ma vačaren so sasa.

9

O Isus bičhalol e dešudujen apostoluren (Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e benga, thaj te sastaren taro nasvalipe. ² Thaj bičhalda len te vačaren taro carstvo e Devleso, thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj vačarda lendže: “Khanči ma len dromese, ni rovli, ni trasta, ni so te xan, ni pare, thaj te ma avol tumen po duj fostanura. ⁴ Kana džan an nesavo than, bešen an jekh čher, dži kaj ni pojdin an aver than.* ⁵ Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre,† sar svedočanstvo so ni lije o lafi e Devleso.”

⁶ Thaj e sikade đeje taro than ko than thaj vačarde o Lačo Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana.

O Irod si bunimo okolestar so šunda taro Isus (Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

---

* **9,4** Trubul te aven zadovoljna hamase so den len gothe e manuša; ni smin te roden khanči bolje sojmase. Al, šaj džan ke avera čera kaj ka vačaren o Lačo lafi. † **9,5** Gova si ani tradicija e Jevrejende. Znako pašo baro odbipe, golesa sikade kaj ni manglje ni i prašina tar gova foro pe lendže pingre

7 Thaj kana šunda o Irod o vladari,† tar sa so o Isus ćerda, sasa bunimo golese kaj nesave vaćarde kaj o Jovane o Krstitelji uštilo tare mule.

8 Avera vaćarde kaj sikadilo ki phuv o Ilija, a nesave vaćarde kaj uštilo tare mule nesavo proroko taro purano vreme.

9 Thaj vaćarda o Irod: “E Jovaneso šoro me čhendem, a savo si akana kava kastar gasave ćudura šunav?” Thaj manglja te dićhol e Isuse.

O Isus parvarol pobut tare pandž milje manušen

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)

10 Kana irisajle e apostolura, vaćarde e Isuse sa so ćerde. O Isus thaj lese sikade ěele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore.

11 Al but manuša šunde kaj ěelo o Isus, thaj lije te džan pale leste. O Isus phenda lendže kaj šukar avile. Thaj lija te vaćarol lendže taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. 12 Kana lija o ěive te naćhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vaćarde: “Te mukha e manušen? Nek džan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te araćhen khanći hamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanći.”

13 A o Isus vaćarda lendže: “Den len tumen te xan.”

Thaj von vaćarde lese: “Amen isi samo pandž mangre thaj duj maće. Amen li te ěa te ćina

---

† 9,7 Irod o vladari “tetrarh” kate vaćarol pe taro Irod Antipa savo sasa vladari jekh tare štar kotora taro Izrael.

sa kale manuŝende te xan?” ¹⁴ A gothe sesa paŝe pandž milje murša. §

A o Isus vačarda pe sikadende: “Čhuvan len te bešen po pinda džene.” ¹⁵ Thaj čerde gija, thaj bešljarde len savoren. ¹⁶ Thaj o Isus lija gola pandž mangre thaj gole dujen mačhen, dikhlja ano nebo, blagoslovisada len thaj phaglja e mangre, thaj dija ke sikade te den e manušen. ¹⁷ Thaj halje thaj čalile savore, thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so halje e manuša.

O Petar dikhlja thaj vačarda kaj si o Isus o Hrist

(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)

¹⁸ Jekh đive, kana o Isus molisajlo korkoro, thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: “So vačaren e manuša, ko sem me?”

¹⁹ A e sikade vačarde lese: “Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstitelji, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštulo tare mule.”

²⁰ A o Isus pučlja len: “A tumen so phenen, ko sem me?”

A o Petar vačarda: “Tu san o Hristos bičhaldo taro Dol.”

O Isus vačarol tare piro meripe

(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)

²¹ A o Isus vačarda e sikadende te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. ²² Thaj phenda: “Golese so me o Čhavo e Manuŝeso, trubul te avav but mučimo, thaj e phuredera, e šorutne

---

§ **9,14** Gothe sesa 5 milje murša, e džuvlja em e čhavore ni đinglje pe.

sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono,* ka čhuden ma thaj ka mudaren ma, thaj trito đive me ka uštav.”

So trubul manuš te ćerol te šaj avol e Isuseso sikado

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ A o Isus savorende vaćarda: “Ko mandol te džal pale mande nek aćhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto† piro svako đive thaj nek džal pale mande. ²⁴ Golese ko mandol po džuvdipe te araćhol, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe baše mande vov ka araćhol le. ²⁵ Thaj savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese bilaće ćerol?‡ ²⁶ Golese ko lađal mandar thaj tare me lafura lestar i me o Čhavo e Manušeso ka lađav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e sveta melekurendi. ²⁷ Čaće vaćarav tumende, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dićhen o carstvo e Devleso.”

O Mojsije thaj o Ilija sikadile e Isuseso
(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

* **9,22** E starešine, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono zajedno prestavisade sa e Jevrejende vođen.

† **9,23** Manuš savo sasa već osudimo te merol raspimo, inđarola bi o upruno kotor taro krsto dži ko than kaj ka mudaren le. Kale vaćarimasa, o Isus manglja te phenol: 1. te mangljam te ava lese sikade, mora odrekni amen tare amare želje ke kaja phuv, thaj mora te ava spremna te šuna e Isuse; il 2. kaj trubul te ava spremna svako đive te trpi i te mera golese so sam lese sikade; il 3. solduj upruno opcije (rećenice). ‡ **9,25** Ano original aćhol: “So o manuš ka postignil ako prelol sa i phuv a hasarol thaj upropastil pes?”

²⁸ Thaj kana nakhle ohto ðive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. ²⁹ Thaj kana molisajlo leso muj ćerdilo averćhane, thaj lese űeja ćerdile parne thaj sjajna. ³⁰ Thaj dikh, tar jekh drom iklile duj manuűa, thaj lije te vaćaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilija. ³¹ Sikadile ani slava,ű thaj vaćarde tare leso meripe* savo trubuja te avol ano Jerusolim.

³² A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, ćim dźungadile dikhlje e Isuse ani slava thaj duje manuűen sar lesa aćhen. ³³ Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilija, o Petar phenda e Isusesa: “Gospod! űukar kaj sam kate, thaj te ćera trin senice: Jekh tuće, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase.” Ni dźanglja so te vaćarol ³⁴ A dok vov gova vaćarda avilo o oblako, thaj von darajle kana ućharda len o oblako.

³⁵ Thaj űunde glaso andare oblakura vaćarindoj: “Kava si mingro ćumidimo ćhavo save me birisadem, le mangav te űunen.” ³⁶ Thaj kana űundilo o glaso, e sikade dikhlje e Isuse korkore. Thaj von khanći ni vaćarde khanikase, tar gova so dikhlje.

*O Isus ikalol o melalo duxo taro ćhavo
(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)*

ű 9,31 il sjaj * 9,31 Lafi savo si kate irime ki romani ćhib si meripe, a ki grćko ćhib si Izlajak -‘Iklipe‘. Ano Purano savez “Iklipe” odnosilpe po putaripe (oslobodipe) e Izraelsko narodo taro egipatsko phanglipe. E Hristoso meripe ko krsto si “Iklipe”, a gova si, delo taro okupljenje, savesa o Dol ikalol e manuűen taro phanglipe tare grehura.

³⁷ A thearinto ðive o Isus em lese sikade sar ulile taro brego, but manuša avile ko Isus.

³⁸ Thaj dih, tare but manuša akharda le jekh: “Učitelju! Moliv tut dih pe mo čhavo golese kaj si jekhoru.” ³⁹ Thaj dih, dolda le o melalo duxo, thaj tari jekh drom lija te dol vika, thaj te ikljol lestar i spuma taro muj, thaj o duxo ni ačhavol le thaj uništil le. ⁴⁰ “Molisadem čire sikaden te ikalen e melale duxo, von naštine.”

⁴¹ Thaj o Isus vačarda lendže: “O, bipačače thaj bilače manušalen†! Tumencar sem sa kava vreme, a tumen vadži ni pačan, pučav man vadži kozom trubul te trpiv tumen. An će čhave akari!” ⁴² A dok avola kare leste o beng perada e čhave ki phuv ane grčura, thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e bengese te ikljol, thaj sastarda e čhave, thaj dija le lese dadese. ⁴³ Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus čerola, o Isus vačarda pe sikadende:

⁴⁴ “Šukar šunen e lafura kala: Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušende.” ⁴⁵ A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te naši haljaren, thaj darajle te pučen le kale lafese.

E ponizna si embare ane Devlese jakha

(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ Thaj e sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar em baro. ⁴⁷ A o Isus džanglja so si ane lengo ilo, vov lija e čhavore čhuta le angle peste, ⁴⁸ thaj o Isus vačarda

---

† **9,41** manušalen Ano original ačhol: “generacija” il “naraštaj”.

lendže: “Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil, thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhalda man, golese ko si maškare tumende em cikno, len o Dol dičhol embare.”

*Ko naj protiv tumende tumencar si
(Mk 9,38–40)*

⁴⁹ A o Jovane vačarda e Isusese: “Gospod! Dikhljam jekhe sar će alavesa tradol e bengen, thaj amen vačardam lese te na ćerol gova, golese kaj ni džal amencar pale tute.” ⁵⁰ Thaj o Isus vačarda lese: “Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si.”

E samarijancura ni manglje e Isuse

⁵¹ Thaj kana sesa paše e divesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusalem. ⁵² Thaj bičhalda glasnikuren angle peste, thaj von đele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. ⁵³ Thaj ni manglje le gothe e manuša, golese kaj dikhlje kaj džal ano Jerusalem. † ⁵⁴ Thaj kana dikhlje e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: “Gospod! Mandē li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarol len?” § ⁵⁵ A o Isus irisajlo thaj dija

---

† **9,53** E Samarijancura em e Jevreja ni manglje pe maškar peste. Golese e Samarijancuri ni manglje te pomognin e Isuse pe leso đajipe ano Jerusalem, glavno foro e Jevrejengo § **9,54** O Jakov em o Jovan phende za ke kaja metoda taro sudipe, golese so džanglje kaj e prorokura sar o Ilija sudisade e manušen save čhudije e Devle pestar (2. Car 1,10–12).

vika pe lende.* ⁵⁶ Thaj đele ane aver gav.

O Isus mandol te mekha sa thaj te đala lese dromesa

(Mt 8,19–22)

⁵⁷ A sar đele dromesa nesavo manuš vačarda e Isuse: “Me ka džav tusa kaj tu đala.”

⁵⁸ Thaj o Isus vačarda: “E lisicen isi jazbina thaj e čirikljen isi len gnezdura: Me o Čhavo e Manušeso naj man kaj mo šoro te pašljarav.”†

⁵⁹ A o Isus avere manušese vačarda: “Phir pale mande.”

A o manuš vačarda: “Gospod! Muk ma angleder te džav te prahov me dade.”‡

⁶⁰ A o Isus vačarda lese: “Ačhav e mule, nek prahon pe mulen,§ a tu ajde vačar taro carstvo e Devleso.”

---

* **9,55** An nesave grčka rukopisura ačhol: Thaj vačarda: Ni džanen tar savo duho sen, me o Čhavo e Manušeso ni aviljem te mudarav e manušengo džuvdipe nego te spasiv (ikalav). † **9,58** O Isus iril e vačarimasa te sikavol e manuše sar si gova kana si lesa sikado. O Isus phenol lese golesa te gova manuš đala pale leste, šaj gova manuš ni ka avol le čer. ‡ **9,59** Naj jasno dal o dad gole manušeso mulo thaj vov sigate ka prahol le il mandol o manuš nesavo pobaro vreme te ačhol dži kaj lesa dad ni merol pa tegani te prahol le. Poenta si ane gova kaj o manuš mandol khanči te čerol angleder so džal palo Isus. § **9,60** O Isus baš gija ni dol gođi kaj e mule ka prahon averen mulen. O značenje paše “mule” šaj avol: 1. Gova si metafora paše kola save sigate ka meren; il 2. Gola si kola save ni džanen pašo Isus thaj duxovno si mule. Akate si poenta kaj o sikado nise ni smil te ačhavol le golestar te džal palo Isus.

61 A aver vačarda: “Gospod! Me ka džav pale tute, al muk ma te džav te oprostiv man mingre čherutnencar.”

62 A o Isus vačarda lese: “Ni jekh naj lačhardo pašo carstvo e Devleso savo čhuvol po va ko plugo te oril a dičhol palal.”*

10

O Isus bičhalol eftavardeš thaj dujen sikaden te navestin o Carstvo e Devleso (Mt 11,21–27; 13,16–17)

1 A pale gova odredisada o Gospod averen eftavardeše thaj dujen sikaden,* thaj bičhalda len duj po duj te džan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te džal. 2 A o Isus vačarda lendže: “O čidipe† si baro a e bučarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bučarnen ki po čidipe.‡ 3 Džan, akh bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. 4 Ma inđaren šljanpiko ni trasta ni urajimase ke pingre, thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme.

5 Kana den an nesavo čher angleder vačaren: ‘Mir ane kava čher.’ 6 Ako gola so bešen ano čher

---

* **9,62** Khoni ni dičhol palal kana oril i phuv našti vodil o plugo kaj trubul te džal. Gova manuš trubul leso dičhipe te avol anglal te bi lače orila i phuvSo bi vačharasa manuš savo džal e Devlesa našti iril pe palal an po džuvdipe savo sasa le ano sveto.

* **10,1** Ane nesave grčka rukopisura ačhol: “eftavardešen” (thaj ano stiho 10:17) † **10,2** gađikane “žetva” ‡ **10,2** O Isus podrazumil kaj isi but manuša save si spremna te den ane Devleso Carstvo, al naj but sikade te pomožin em te sikaven e manušen.

manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. ⁷ Kana džan an nesavo čher, ma tar gova čher džan ke aver. Ačhen ke gova čher, thaj xan thaj pijen so isi len, § golese kaj o bučarno dostojno si pe plataće. ⁸ Kana den ane nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. ⁹ Sastaren e nasvalen save si ane gova foro, thaj vačaren lendže: ‘Kava sikavol tumende kaj si o carstvo e Devleso paše.’ ¹⁰ A kana džan an nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, ikljen ko drom lengo thaj vačaren: ¹¹ ‘Thaj o praho taro tumaro foro savo si pe amende kosa amendar sar znako da o Dol ka sudil tumende.* Al te džanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.’ ¹² Vačarav tumende kaj e Sodomaće† ka avol po lokho ko đive e Sudoso nego gole manušenje tar gova foro!”

Kazne e bipokajime forurende
(Mt 11,20–24)

¹³ “Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano

---

§ **10,7** O Isus ni vačarda da von trubul te ačhen an gova čher sa e đivesa dok bešen ano foro, nego kaj trubul te soven an gova čher sa e raća dži kaj si odori; avere lafurencar, “Ma soven ane avera čera sa e raća”. * **10,11** Gova si simbolično bući savasa sikadol pe kaj čhuden e manušen tare gova foro; il: “Gija, sar tumen so čhudijen amen, thaj o Dol gija čhudol tumen.” † **10,12** O Dol uništisada e sumporne jagasa e manušen ano foro Sodoma golese so sesa bilače (dikh 1. Mojs 19,24–28).

foro Sidon† sar tumende so čerdile, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo čaršafi thaj ano praho. § 14 A e manušenđe taro Tir thaj e manušenđe taro Sidon ka avol poloche ko sudo nego tumende. 15 A tumen manušalen taro Kafarnaum! Ği o nebo li ka ušten? Ka peren dži ko than kaj si e mule, Had.”

16 Thaj vačarda pe sikadenđe: “Ko tumen ašunol, man ašunol, thaj ko tumen čudol, man čudol. Ko čudol man, čudol e Devle savo bičhalda man.”

O Isus sikavol e sikaden so si em važno

17 Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vačarde e Isusese: “Gospod, e benga pokorisajle amende ke čiro alav.”*

18 A o Isus vačarda lendže: “Me dikhljem e Sotona sar pelo taro nebo sar munja.† 19 Akh dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe

---

† **10,13** Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon Manuša save bešle ano Horazin thaj ani Vitsaida si Jevreja pa trubuje te ađučaren e Mesija. Manuša save bešle ano Tir thaj ano Sidon naj Jevreja gija da von ne bi ađučarena kaj ka avol o Mesija. Okova so o Isus kate vačarol kaj čak i okola so naj Jevreja trubul te pindžaren kaj si vov o Mesija golese so čerda sa gola čudura. § **10,13** An goja kultura, e manuša bi phiravena šeja čerde taro dorikalo čaršafi, savo našti phiravol pe thaj naj udobno, thaj bi bešena ano praho, te bi sikavena da lendže žal so grešisade anglo Dol. * **10,17** Kate o “alav” odnosil pe ke Isuseso moć em autoritet. † **10,18** O Isus koristil kaja paramič te bi uporedila sar o Dol pobedisada e Sotona, dži kaj lese 72 sikade propovedisade ane forura, odnosno Sotona pelo taro nebo sar i munja savi čalavol premali phuv.

škorprije† thaj pe sa o vlast e dušmaneso, § thaj khanči ni ka avol tumenđe. ²⁰ A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumenđe, nego aven radosna so tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo.” *

Blagoslovime si sa okola save prihvatin e Isuseso lafi

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ Ane gova sato o Isus pherdilo radost ano Sveto duxo thaj phenda: “Hvaliv tut, Dade, Gospod e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čačipe tare but džangle thaj tare razumna a vačardan e ciknenđe.† Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja.”

²² Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vačarda: “Sa mande dija o Dad mingro, thaj khoni ni đanol ko si o Čhavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čhavo, thaj okola kase o Čhavo mandol te vačarol.‡”

²³ Thaj irisajlo e sikadenđe korkore kana sesa thaj vačarda lendže: “Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičhen. ²⁴ Golese vačarav tumenđe kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhlje, thaj manglje te šunen man thaj ni šunde.”

---

† **10,19** Verovatno si e sapa thaj e škorpionura metafora za ke bilače duxura. § **10,19** O Dušmano si o Sotona. * **10,20** O Dol pisisada lendže alava, sar građanuri ano nebo, thaj gova značil kaj isi len džuvdipe bizo meripe. † **10,21** Kava odnosilpe pe kola save naj len but sikajipe, al si spremna te prihvatin e Isuseso sikajipe sar so e cikne čhavore save si spremna te šunen kolen ane kaste pačan. ‡ **10,22** Vlast, autoritet, zor, čačipe, thaj aver.

*O Isus sikavol taro džuvdipe bizo meripe
(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)*

²⁵ Thaj uštilo jekh tare učitelja taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse thaj pučlja le: “Učitelju! So trubul te ćerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?”

²⁶ A o Isus vaćarda lese: “So si pisimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?”

²⁷ A vov phenda e Isusesse: “Ćumide e Gospod e Devle ćire sa e ilesa ćiresa, sa dušasa ćirasa, thaj sa e zorasa ćirasa, thaj sa e gođasa ćirasa, thaj mangš će pašutne kozom mande korkore tut.”

²⁸ A o Isus vaćarda lese: “Šukar vaćardan. Čher gova thaj ka avol tut džuvdipe bizo meripe.”

²⁹ A o učitelji taro zakono manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: “Ko si mo pašutno?”*

³⁰ A o Isus vaćarda lese: “Jekh manuš ulilo taro Jerusalim ano foro savo akhardol Jerihon, thaj dolde le e čora, save uljarde lese šeja thaj marde le. Ćele pese thaj aćhade le opaš mule pašo drom.

³¹ Thaj slučajno gole dromesa nakhlo nesavo jevrejsko svešteniko, thaj dikhlja le em crdijape lestar ki aver rig thaj nakhlo. ³² Gija thaj o levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhlja le thaj nakhlo. ³³ A nesavo

---

Š **10,27** voli, ćumide * **10,29** Kava manuš manglja te đanol kas trubul te mandol, avere lafurencar: “Kas trubul te dikhav pašutne thaj te mangav sar korkore man?”

Samarijanco† avilo paše leste, dikhlja le pa pelo lese žal. ³⁴ Thaj avilo koslja e manušese rane‡ uljesa thaj moljasa, thaj pačarda len, čhuta le ke po her thaj inđarda le ani mehana, thaj dikhlja pe leste. ³⁵ Thaj theara đive kana lija te đal ikalda duj srebrenjakuri pare§ dija ko manuš kasi sasa i mehana, thaj phenda lese: ‘Dikh pe leste, thaj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima.’”

³⁶ “So den gođi akana?” Pučlja o Isus. “Tare kala trin džene ko sikadilo lese thaj sasa pašutno kolese so dolde le e čora?”

³⁷ A učitelji e zakoneso phenda lese: “Okova savo ćerda milosrđe.”

A o Isus vačarda lese: “Đa, thaj tu čher gija.”

E Isuseso lafi trubul te avol amende ko angluno than

³⁸ A kana đele premalo Jerusalem, o Isus thaj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh džuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čher.

³⁹ Thaj la sasa phen, akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isusese thaj šunda leso vačaripe.

⁴⁰ A i Marta dikhlja po but ani bući em sar emlačhe te kandol le, thaj avili pašo Isus thaj vačarda lese: “Gospod! Šukar li si kava so mi

---

† **10,33** Samarijanco E Samarijancura sesa e jevrejende potomkura save lijepe avere narodosa. Von ni slavisode e Devle ko Jerusalem sar e Jevreja so ćerde. E Jevreja sesa holjame pe Samarijancura thaj ni pačaje kaj e Samarijancura sesa e Devleso narodo. ‡ **10,34** i mol koristisade te čistin e rane, a o ulje verovatno koristisade te sprečil pe infekcija. § **10,35** Ko original ačhol: duj denara save si duj dnevnice.

phen ačhada ma korkora te kandav tut? Vačar laće te pomožil ma.”

⁴¹ A o Isus vačarda laće: “Martó! Martó! Sikiri tut thaj trudi tut butese. ⁴² A samo jekh trubul. I Marija cí phen birisada khanči šukar, te šunol mo lafi savó ni ka lol pe latar.”

11

*O Isus sikavol pe sikaden sar te molin pe
(Mt 6,9–13; 7,7–11)*

¹ Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvasa, jekh tar lese sikade vačarda lese: “Gospod, sikav amen te moli amen, sar o Jovane o Krstitelji so sikada pire sikaden.”

² O Isus vačarda lendže: “Kana molin tumen, vačaren:

‘Dade amareja ko nebo,

te svetilpe čo alav,*

te avol čo carstvo,†

te avol círo mandípe ki phuv sar ko nebo,

³ Hamase so trubul amen de amen svako đive,

⁴ thaj oprosti amare grehura,

sar amen so oprosti okolende so éeren

grehura premal amende!‡

Thaj crde amen taro iskušenje.’ ”

---

* **11,2** Savore nek den će alavese čast tuće Devlese. † **11,2** Kava značil te širil pe te bi barola e Devlesi vladavina ki phuv.

‡ **11,4** Gova si poniznost, a ponizno manuš uvek oprostil averende so éerde lese bilačhipe. Golese amen o Isus sikavol te phena, “Thaj oprosti amare grehura, sar amen so oprosti okolende so éeren grehura premal amende.” Da sar i amende so si dindo. Oprosti isto gija sar so i oprostimo si amende.

⁵ Thaj o Isus vačarda:Š “Den gođi sar bi avola kana bi khoni tumendar đala ke po amal ki opaš rat, thaj te roden mangro lestar, thaj te vačaren lese: ‘Amala, dema trin mangre, pa ka iriv tuće. ⁶ Golese kaj avilo taro drom mo amal ke mande, thaj naj so te čhuvav angle leste.’ ⁷ A vov andral te phenol: ‘Ačhav ma ko miro! Mo vudar si phanglo thaj me čhave si manca ano than e pašljimaso, thaj našti uštav te dav tut!’ ⁸ Vačarav tumenđe: Ako ni uštalo golese kaj si leso amal, ka uštolo te dol le golese so si bilađutno thaj uporno.”*

⁹ Vačarav tumenđe: “Mandən thaj ka dolpe tumenđe! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumenđe! ¹⁰ Golese kaj savore save mandən, dolpe lendže, save roden aračhen, save maren, putardol lendže.

¹¹ Savo dad tumendar: kana bi o čhavo rodola mačhe, o dad dol le ke gova than sape? ¹² Il te manglja angro te dol le škorpija? ¹³ Kana tumen, bi šukar manuša, džanen šukar buča te

---

Š **11,5** O Isus vačarol kaja paramič sar te bi ilustririla kaj tumaro amal ne bi odbila te pomožil ako isi tumen bari potreba thaj roden lestar gova po but droma. Ko isto način o Dol ni ka odbil te dol tumen okova so trubul tumenđe ako uporno roden lestar. *

* **11,8** O Isus vačarol kaja paramič sar te sikavol kroz i usporedba kaj tumaro amal ka pomožil tumenđe ako isi tumen bari potreba thaj molin le više droma za ko pomoć. Ko gasavo način o Dol ka dol tumen okova so tumenđe trubul te mangljen lestar uporno. Ako čak i o komšija, savo ni mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ rode, kobor više o Dol, savo si šukar dad thaj kova savo mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ moli tut lese.

den tumare čhaven, kobor pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Duxo Sveto kolende save molin le?”

E Isuseso zuralipe avol taro Dol

(Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ Jekh drom o Isus tradija e benge taro manuš savo naštine te vačarol. Kana iklilo o beng lestar vov lija te vačarol, thaj zadivime e manuša sesa.

¹⁵ A nesave lendar vačarde: “E Veelzevulese† zorasa savo si šorutno e bengengo, tradol e bengen.” ¹⁶ A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhaldo taro Dol.

¹⁷ Thaj o Isus džanglja so den gođi thaj phenda lendže: “Đi jekh carstvo‡ savo si ulado ka properol. Čher§ an savo naj sloga ka properol.

¹⁸ Gija i o beng* te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol leso carstvo? Vačaren kaj e Veelzevulesa tradav e bengen. ¹⁹ Ako me e Veelzevulese zorasa tradav e bengen, save zorasa traden len tumare sikade?† Thaj von korkore ka osudin tumen.

---

† **11,15** Veelzevul si dujto alav e Sotonaso, vladari e bengengo.

‡ **11,17** Akate o “carstvo” vačarol tare manuša an leste: “Kana e manuša tare nesavo carstvo maren pe maškar peste, von ka uništin pumaro carstvo.” § **11,17** Akate o “čer” vačarol tari porodica: “Kana e čerutne maškar peste maren pe, ka uništin pumari porodica.”

* **11,18** o beng Ano original ačhol “Sotona”. Kate “Sotona” vačarol tare demonura save služin e Sotona thaj e Sotonesa: “Kana o Sotona thaj e manuša tar leso carstvo maren pe maškar peste.” † **11,19** Kate vačarol pe tare farisejska sikade save traden e demonuren

²⁰ Thaj ako me e Devlese zorasa† tradav e bengen, onda avilo tumende o carstvo e Devleso.”

O Isus si po zuralo taro Beng

²¹ Thaj o Isus vačarda: “Kana okova savo si zuralo manuš§ naoružilpe, thaj aračhol po čher, lesa barvalipe si šukar arakhado. ²² Al kana avol po zuralo lestar, pobedil le thaj lol sa lesa oružije ane savo pačaja, thaj ulavol pirencar so lija taro slabo manuš.*

²³ Savo naj manca, protiv mande si, thaj ko manca ni čidol, vov onda čhorol.”†

*Aračhen tumen te ma iril pe o bilačo duho
(Mt 12,42–45)*

²⁴ “Kana o beng ikljol andaro manuš, džal ke thana kaj naj khanči† te rodol than kaj šaj odmoril pe, thaj kana ni aračhol than vačarol: ‘Te irima ano mo manuš kotar iklijem.’§ ²⁵ Thaj kana iril pe o melalo dux aračhol kaj si gova manuš sar čučo čher savo si šulado thaj namestimo andral. ²⁶ Tegani džal thaj aračhol efa averen duxuren pobilače pestar, thaj aven

---

† **11,20** Ano original ačhol: “e Devlese najesa” (dikh 2. Mojs 8,19) § **11,21** Sotona * **11,22** Kava vačarol taro Isus savo pobedil e Sotone thaj lese demonen sar te phene o Isus po zuralo manuš savo lol so pripadil e zurale manušese † **11,23** ko manca ni čidol, vov onda čhorol O Isus vačarol taro čidipe e sikadengo save džana pale leste: “Ko ni teril e manušen te aven thaj te phiren pal mande, vov teril len te džan dur mandar.” † **11,24** thana kaj naj khanči Ano original ačhol: “thana bizo paj” savo vačarol tare “tare thana kaj naj khanči” kaj e melale duxuri phiren. § **11,24** Ano original ačhol: “ano čher tar savo iklijem”

andre te bešen, thaj avol e manušese po bi lače nego angleder.”

Čaćukano blagoslov

²⁷ A kana gova vačarda o Isus, jekh džuvli savi šunda le dija vika zurale: “Blagoslovimi i dej savi inčarda tut an po vođi, thaj dija tut čuči!”

²⁸ A o Isus vačarda: “Vadži po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj čeren le.”

E Jonaso znako

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vačarol lendže: “Tumeņ e manuša so živin ke kava vreme sen bi lače manuša. Tumen roden o znako,* thaj ni ka dolpe tumenđe znako sem e čudura so čerde pe e Jonase e prorokose.†

³⁰ Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhalda le e manušenje save živisade ani Niniva.‡ Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj me o Čhavo e Manušeso, o Dol bičhalda man kale manušenje.

---

* **11,29** znako Avere lafurencar: “Mandol mandar te čerav čudo sar znako kaj aviljem taro Dol.” † **11,29** čudura so čerde pe e Jonase e prorokose O Jona sasa proroko ano Stari zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin đive džuvdo ikילו tare bare mačheso vođi, sar o Isus so ka ikļjol tar o trito đive taro grobo. ‡ **11,30** Manuša kase o Jona vačarda taro Dol sesa but bilače manuša. Živisade ani Niniva, glavno foro e Asirijako, thaj sesa dušmaja e Izraelese (dikh Jona 3).

³¹ Ko ðive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnoneš phuvasa ka uštol thaj ka osudil manušen tar kava bijandipe, golese kaj odural avili tare em palune phuva te šunol e caro e Solomone savo sasa but mudro, a ake, kate si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. ³² Ko ðive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so beše ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tar kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, a ake kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisaljen!”

O svetlo em i tama ano telo

³³ “Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čuovol la talo garado than, ni talo čaro, nego čuovol la ko than e svetiljkako te šaj dičen o svetlost okola so den ano čher.* ³⁴ Ćiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija Ćiri jakh si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si Ćiri jakh bi lači, čo telo ka avol ani tama. ³⁵ Golese vodi redo ma gova svetlošt sosi ane tute te avol tama. ³⁶ Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo deo ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetlil tut.”

---

§ **11,31** I Carica tari Saba (ko današnje Jemen) putujisada prekale 1500 kilometra te šunol e Solomoneso mudrost. Živisada 1.000 berš angleder o Hrist (dikh 1. Car 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12).

* **11,33** Stihura 33-36 si metafora savasa o Isus vačarol tar po sikajipe kaj o “svetlo” za savo mandol lese sikade te aven poslušna thaj te delin le averencar. Vov vačarol tare manuša save ni džanen il ni prihvatin leso sikaipe kaj si gola manuša ani “tama”.

*O Isus ukoril e jevrejskone šorutnen
(Mt 23,1–36)*

³⁷ Thaj kana o Isus vaćarola, jekh tare fariseja akharda le te hal mangro ke leste. Thaj o Isus đelo ke leste thaj bešlo ki sinija. ³⁸ A o farisej čudisajlo kana dikhlja so o Isus bešlo a angleder golestar ni thoda pe vasta† anglo hape. ³⁹ A o Gospod o Isus vaćarda lese: “Akana tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačhipe. ⁴⁰ Bigodače! Naj li o Dol kova savo ćerda e manuše od andral thaj od avral? ‡ ⁴¹ A kava si po šukar: den e čororende okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare, thaj ka aven thode od andral em od avral.

⁴² Pharo tumende e farisejende so den dešto kotor tare začinura§ thaj taro sa o povrće, a ni marin te ćeren averende okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te ćeren okova so pobut trubul.

⁴³ Pharo tumende e farisejende! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičhen tumen e manuša, pherde poštujipe premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. ⁴⁴ Pharo tumende! Tumen sen opasnost sar e

---

† **11,38** Pale Jevrejengo adeti trubuja te ćerol obredno thojipe pe vasta te bi avena čista anglo Dol. ‡ **11,40** O Isus pućol kava te ukoril e farisejen so ni haljaren kaj gova so isi len ane ile si važno e Devlese. § **11,42** začinura ano original aćhol: “nana thaj ruta”.

neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni džanen kaj uštaven len.”*

⁴⁵ Phenda e Isusese nesavo učitelji tare Mojsijaso zakono: “Učitelju, kava so phene i amen lađare!”

⁴⁶ A o Isus vaćarda lendže: “Pharo i tumende e učitelja tare Mojsijaso zakono! So čhuvan pharipe but phare inđarimase, a tumen tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. ⁴⁷ Pharo tumende! So čeren limora e prorokurende, saven tumare kuštika mudarde. ⁴⁸ Golesa sikaven kaj odobrin gova so čerde tumare kuštika: von mudarde len, a tumen vazden lendže limora.† ⁴⁹ Golese so o Dol an po mudrost vaćarol tumendar: ‘Ka bičhalav lendže prorokuren thaj apostolen, a khonik lendar ka mudarol len, a e dujtonen ka progonin.’

⁵⁰ Tumari generacija ka avol bandi za ko rat e prorokurengo savo thavdija taro čeripe o sveto, ⁵¹ taro Aveljeso rat dži e Zaharijaso rat,‡ savo

---

* **11,44** Kala limora sesa hunde rupe ko than kaj e muleso telo sasa prahome. Ni sasa len parne bara save e manuša čhuvana pe limora te šaj dičhen pe. Kana e Jevreja phirena prekale limora, teg avena melale palo adeti. Kala neprimetna limora čeren len ne namerno te aven duxovno melale. † **11,48** O Isus ukoril e farisejen thaj e učiteljen tare Mojsijaso zakono. Von džanen za ko mudaripe e prorokunengo, al ni osudin pe kuštika golese so von mudarde e prorokuren. Avere lafurenar: “Umesto te osudin len, tumen potvrđin thaj složin tumen lencar. Thaj najsen poslušna baše proroštvara sar von so ni sesa poslušna e prorokurende.” ‡ **11,51** O Avelj sasa prvo manuš mudardo ano Stari zavet (1. Mojs 4,1–16) thaj o Zaharija emposlednjo manuš mudardo ano Stari zavet (2. Dnev 24,20–22).

mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumenđe, ka rodol pe tari tumari generacija.Š

⁵² Pharo tumenđe učiteljuralen tare Mojsijaso zakono! Golese so garaden i klidi taro džanglipe e Devlese carstvose.* Korkore ni den andre ano carstvo, a save manglje te den andre, tumen ni dijen len.”

⁵³ A kana o Isus iklilo gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, ⁵⁴ thaj rodije so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12

O Isus sikavol te na ava dujemujenđe (Mt 10,26–27)

¹ Kana čidije pe but milja manuša, gaći kaj lije te uštaven jekh avere, o Isus angleder golestar lija te vaćarol pe sikadenđe: “Aračhen tumen

---

Š **11,51** Jekhore prorokura saven poštujin si e mule prorokura! Baš sar lendže kuštika so ni šunde e prorokuren ano Stari zavet, gija kala fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ni šunen e Isuse thaj ni ka šunen e apostoluren saven o Isus ka bićhalol. Ka avol krajo za ko strpljenje e Devleso thaj vov ka sudil e Izraele paše sa e berša so čudije leso lafi. * **11,52** O Isus vaćarol tare Devleso čačipe sar te phene kaj si ano čher ke savo e učitelja ni manden te den, al ni mučhen ni averen te avol len klidi (ključo) te šaj den. Akava značil kaj e učitelja ni džanen e Devlese, al ni mučhen ni averen te upoznajin e Isuse.

taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo.*
² Golese kaj naj khanči garado so ni ka pučardol, thaj sa so si garado ka šundol angle savorende.
³ Golese so si vačardo ki tomina ka šundol ko svetlo, thaj sa so vačarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!”

*Ma daran, tumen sen dragocena e Devlese
 (Mt 10,28–33; 12,31–32; Mk 3,28–29)*

⁴ “Al vačarav tumenđe amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren samo o telo, golestar aver khanči naši čeren tumenđe! ⁵ Ka vačarav tumenđe kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čhudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumenđe, Lestar daran!

⁶ Ni li bičindon pandž čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. ⁷ A tumenđe i tumare bala ko šoro si đinde.† Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja.”

*Trubul te priznaji e Isuse angle manuša
 (Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)*

⁸ “Gija vačarav tumenđe: ‘Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, le me, o Čhavo e Manušeso angle melekura ka priznajiv. ⁹ A savo man čhudol ke kaja phuv me lestar ka odreknima angle Devlese melekura. ¹⁰ Thaj

---

* **12,1** Sar so o kvasaco so širil pe maškar sa o humer, gija lengo licemerje širisajlo maškar sa i zajednica. “Aračen tumen taro licemerje e farisejengo, savo si sar kvasaco” il “Pazin te na aven licemerna sar o fariseja.” Lengo bi šukar ponašanje utičil pe savorende isto gija sar so o kvasaco utičil po humer. † **12,7** Šaj pouzdaji amen ano Dol. Vov đanol po but nego amen so džana. Ni džana ni kobor bala isi amen ko šoro, al o Dol gova đanol thaj vadži po but amendar.

savo vačarol protiv mande, protiv o Čhavo e Manušeso ka oprostilpe lese, a savo vačarol bilačhe taro Sveti Dux ni ka oprostilpe lese.

¹¹ Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne, thaj anglo vlast ma daran sar thaj so ka vačaren il so ka phenen.

¹² Golese kaj ka sikavol tumen o Dux Sveti ane gova sato so trubul te vačaren.”

Paramič taro barvalo bigođako manuš

¹³ Thaj vačarda khoni tare manuša e Isusesse: “Učitelju, vačar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad.”

¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese: “Manuša, ko man čhuta sudija il delioc pe tumende?” ¹⁵ Thaj vačarda savorende o Isus: “Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gaći barvalipe te avol manuše, leso džuvdipe ni avol golestar so isi le.”

¹⁶ Thaj o Isus vačarda lendže jekh paramič: “Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. ¹⁷ Thaj dija gođi ane peste vačarindoj: ‘So ka ćerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.’ ¹⁸ Thaj vačarda: ‘Đanav! Akh kava ka ćerav! Ka rumiv me thana taro điv thaj ka ćerav po bare, thaj gothe ka čidav mo điv thaj sa mo šukaripe. ¹⁹ Thaj ka vačarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj odmoriv, ka xav, ka pijav, ka veseli man!’

²⁰ A o Dol lese vačarda: ‘Bigođaleja! Kaja rat ka lav ćo ođi† tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so ćerdan bući?’

---

† **12,20** “Ođi” (duša) odnosil pe ko džuvdipe e manušeso. Avere lafurencar: “Ka mere erat!”

21 Gija si koleša savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar e Devlese ane jakha.”

Ma daran nisose
(Mt 6,25–34)

22 A o Isus pe sikadenđe phenda: “Golese vačarav tumenđe: Ma daran za sa e đivesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven!§ 23 Golese kaj si o džuvdipe po but taro hape thaj tumaro telo po but taro urajipe. 24 Dičhen e gavranen!*

Sar ni sejn, ni ti čiden, save naj len niti podrumo ni kaj čhuden o điv, thaj o Dol parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar? 25 A šaj li neko tumendar golesa so brinil pe barol leso džuvdipe za jekh đive? 26 Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen za ko sa aver?

27 Dičhen e luluda ki livada sar baron! Ni čeren buči, niti suven pese šeja, a me phenav tumenđe kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šeja naj sasa urado sar jekh lendar. 28 A ako o Dol dol e čaraće gija laće šeja ko polje, savi si avđive, a theara čhudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumenđe vadži pobut? Sose gači zala pačan? 29 A tumen ma brinin tumen isi tumen li so te xan il so te pijen. Ma daran golese! 30 Gija čeren e manuša save ni džanen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo đanol kaj sa

---

§ 12,22 O Dol dija tumen i tumaro džuvdipe thaj tumaro telo, sigurno šaj pačan lese kaj ka dol tumen i okova so trubul tumenđe za ko džuvdipe.

* 12,24 E manuša so šunena e Isuse, smatrina sar so e gavranura naj korisna golese so e Jevreja naštine te xan goja vrsta tare čiriklja.

gova trubul tumenđe. ³¹ Nego roden o carstvo e Devleso,† thaj aver ka dodol pe tumenđe.

³² Ma daran, me cikne bakre! ‡ Tumaro Dad gova manglja te dol tumen te aven ano carstvo.

³³ Bičinen so isi tumen thaj den e čororende! Čeren tumenđe traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni nakašti avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal len. ³⁴ Golese kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo.”

*Aven džungade pašo dujto avipe e Gospodeso
(Mt 24,45–51)*

³⁵ Thaj o Isus vačarda lendže: “Aven spremna thaj urade zaki bući,§ thaj tumare svetiljke te aven phabarde, ³⁶ sar manuša save ađučaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko udar. ³⁷ E sluge save si spremna thaj ađučaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime.

---

† **12,31** roden o Carstvo e Devleso Kava značil “dičhen šukar an leso carstvo” il “but roden e Devleso carstvo”. ‡ **12,32** me cikne bakre Ano original ačhol: Mo cikno stado. O Isus dol vika pe sikaden sar bakren. Sar o čobano so brinil pe pe bakrenđe, o Dol brinil pe e Isusese sikadenđe. Avere lafurencar, “Ma brinin tumen. Iako sen zala thaj slaba, sar cikne bakre, tumaro Dad ano nebo mandol te dol tumen te živin ano leso carstvo.” § **12,35** Ano original ačhol: “Tumare glega šėja nek aven phangle ke tumaro kaiši”. E manuša inđarde glega fostanura thaj phandena len ko kaiši te ma bi smetina len dok čerena bući. Avere lafurencar: “Čhuvan tumare šėja ke tumaro kaiši te šaj te aven spremna te kanden”. Il “Aven urade thaj spremna te kanden.”

Čače vačarav tumenđe o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga, thaj ka phenol lendže te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. ³⁸ O gospodari šaj ka avol ki opaš rat il anglo uštipe taro sojipe.* Blagoslovime si e sluge save ađučaren.

³⁹ A kava džanen: kana bi đanola o čherutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čher phago. ⁴⁰ Thaj tumen aven spremna, golese so me o Čhavo e Manušeso ka avav kana ni ka den gođi an savo sato.”

⁴¹ A o Petar pučlja e Isuse: “Gospod! Vačare li amenđe e sikadenđe kaja paramič il savorende?”

⁴² A o Isus vačarda lese: “Savo si pobožno thaj džanglo sluga kas leso gospodari ka čhuvol upreder pe čherese sluge te dol len te xan ko vreme? ⁴³ Blagoslovimo si gova sluga kas o gospodari kana avol aračhol le sar ćerol gijate!

⁴⁴ Čače vačarav tumenđe, o gospodari pe po sa o barvalipe ka čhuvol e sluga. ⁴⁵ Ako vačarol o sluga ane po ilo: ‘O gospodari ni ka avol sigate’, thaj lol te marol avere slugen thaj e sluškinjen, thaj hal em pijol, thaj matol. ⁴⁶ O gospodari ka avol ano đive kana vov ni ađučarol, thaj ano sato kana ni dol gođi, ka činol e sluga ke kotora, thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol.

⁴⁷ A kova sluga savo džanglja so leso gospodari mandol, thaj naj spremno, thaj ni ćerda pal leso manglipe ka avol but mardo. ⁴⁸ A okova sluga savo ni džanglja e gospodaresi volja, a ćerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe le zala.

---

* **12,38** Ano original ačhol: “dujto aračhipe (straža), thaj ko trito aračhipe.”

Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar.”

E Isuseso vaćaripe ka anol maškare manuša ulaipe

(Mt 10,34–36)

⁴⁹ Thaj o Isus vaćarda: “Me aviljem te čhudav i jag† e sudosi ki phuv. So bi mangava te avol već phabardi! ⁵⁰ Al me trubul te krstima‡ mućimasa, thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! ⁵¹ Dal den gođi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. ⁵² Golese od akana ka aven ulade e čherutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a protiv avera duj gola avera trin. ⁵³ Ka uštol o dad protiv o čhavo, thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj.”

O Isus vaćarol e manušenđe te spremin pe baše okova so ka avol

(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ Thaj o Isus vaćarda e manušenđe: “Kana dičhen kaj e kale oblakura ćiden pe nakaro zapad tumen phenen: ‘Ka dolpese bršind’, i gija avol. ⁵⁵ Kana dičhen taro jug phurdol vaćaren:

---

† **12,49** Me aviljem te čhudav i jag Šaj te značil: 1. O Isus avilo te sudil e manušen, il 2. O Isus avilo te pročistil e vernikuren, il 3. O Isus avilo te ćerol podela maškar e manuša. ‡ **12,50** krstima Kate o “krštenje” odnosil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sar o paj so učharol manuše kana krstil pe, gija e Isuse ka učharen e muke.

‘Ka avol tatipe’, thaj gija avol. ⁵⁶ Dujemujende! Š O muj e phuvako thaj neboso pindžaren, a sar ni pindžaren akala znakura so čerdon akana?*

⁵⁷ Tumen korkore trubul te džanen so si šukar!
⁵⁸ Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te na vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. ⁵⁹ A ako phandol tut vaćarav tuće: Ni ka iklje gothar dok ni počine dži i paluni para.†”

13

Savore mora te iri amen e Devlese

¹ Ane gova vreme avile nesave manuša thaj vaćarde e Isusese kaj o Pilat o rimsko upravniko bićhalda te mudaren nesave Galilejcuren. Thaj mudarde len dok prinosisade kurbanen ano jerusalemsko Hram.* ² Thaj o Isus vaćarda lendže: “Tumen li den gođi kaj gola Galilejcura so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcura? ³ Na! Phenav tumende, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese.

Š **12,56** Dujemujende Gola manuša sesa džangle te pindžaren e znakura kaj avol o bršind il o tato vreme. Al odbisade te priznajin kaj e Isusese čudura sesa znakura save sikaven kaj si vov kova save o Dol bićhalda te spasil o sveto. * **12,56** Avere lafurencar: “Trubul te džanen o znaćenje so o Dol ćerda kroz mande kala đivesa!” † **12,59** O Isus vaćarda e manušenje kaja paramič te upozoril len kaj trubul te mirin pe e Devlesa angleder nego so avol o vreme te osudil len. * **13,1** Ano original aćhol: “o Pilat mešisada e Galilejcurengo rat thaj e kurbanengo”.

⁴ Il, so si kole dešohtonecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den gođi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalmcura? ⁵ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon† ako ni irin tumen e Devlese.”

O kaš savo ni anol bijandipe: ni ačhilo but vreme pašo pokajipe

⁶ O Isus vačarda lendže kaja paramič: “Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhlja pe late khanči. ⁷ Tegani vačarda e manušese savo ćerda bući ko vinograd: ‘Akh trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva, thaj ni arakhav. Čhin la! Sose te šučarol i phuv?’

⁸ A o manuš so ćerol bući ko vinograd vačarda lese: ‘Barutneja! Ačhav la vadži kava berš te hunav paše late thaj te čhudav gunoj paše late.

⁹ Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.’”

O Isus sastarol ko savato

¹⁰ Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato, ¹¹ thaj dikh, sasa gothe jekh džuvli savi sasa bandarde dumesa thaj sasa nasvali taro bilačo duxo dešohto berš, thaj naštine te ačhol šukar. ¹² Thaj kana dikhlja la, dija la vika o Isus thaj phenda laće: “Džuvlije! Oslobodimi san tar čo nasvalipe!” ¹³ Thaj čhuta pe late pe vasta. Thaj i džuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle.

¹⁴ A o vođa tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato, thaj vačarda e narodose: “Isi

---

† **13,5** mudardon Kate vačarol pe taro duxovno meripe.

šov ðive ano kurko ke save šaj ćerol pe bući! Aven ke gola ðive te sastardon, a na ko savato!”

¹⁵ A o Gospod o Isus tegani vaćarda lendže: “Dujemujenđe! I tumen ćeren bući ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari balija, thaj ni inđaren le te pijol paj? ¹⁶ A kala čheja tare Avraamesi kućtik sava o Sotona phanglja akh dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?” ¹⁷ A kana kava šunde lađajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa bahtale baše sa e šukar buća o Isus so ćerda.

*E Devleso carstvo si sar cikno seme savo barol
(Mt 13,31–32; Mk 4,30–32)*

¹⁸ A o Isus vaćarda lendže: “Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ¹⁹ Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj čerdol baro kaš, thaj e čiriklja avena te ćeren pese thana kaj ka bešen pe leste.”

*E Devleso carstvo si sar humer savo uštol
(Mt 13,33)*

²⁰ Thaj pale vaćarda: “Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ²¹ Vov si sar kvasaco savo i džuvli dospil ani bari vangla areša,† sa dži kaj ni šukljol.”

Okola savesi palal ka aven anglal

²² Thaj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalim, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. ²³ Thaj khoni pućlja le: “Gospod, dal samo zala ka aven spasime?”

---

† **13,21** Ano original aćhol: “trin mere” (otprilike 40 kile aro).

Thaj o Isus vačarda lendže: ²⁴ “Trudin tumen te den ko tesno vudar e nebeskoneso, golese kaj but džene ka manden te den, al nakašti. ²⁵ Kana o čherutno phandol e vudara tar po čher, ka avol tumenđe but kasno. Ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: ‘Gospod! Putar amende e vudara!’ Thaj vov ka vačarol tumenđe: ‘Ni pindžarav tumen katar sen.’

²⁶ Tegani ka vačaren: ‘Amen xaljam thaj piljam tusa, thaj pe amare droma sikadan!’

²⁷ A vov ka vačarol lendže: ‘Vačarav tumenđe: Ni pindžarav tumen katar sen. § Crden tumen mandar save bilačhipe čeren!’

²⁸ Gothe ka roven thaj ka aven but holjame,* kana ka dičhen e Avraame e Isako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. ²⁹ Thaj but džene ka aven taro istok, thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen ko astali ano carstvo e Devleso. † ³⁰ Thaj dikh, kola sosi akana anglal odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven embare.” ‡

---

§ **13,27** Ni pindžarav tumen katar sen Avere lafurencar: “Najsen me amala niti me pašutne thaj najsen akharde ko hape thaj ko pijipe mande.” * **13,28** but holjame ko original ačhol: “ka tresin dandencar” † **13,29** But Jevreja save pretpostavisade kaj si kotor tare Devleso carstvo ni ka aven an leste. Al but save naj Jevreja tar e sa e krajura tar o sveto ka aven ano carstvo e Devleso. ‡ **13,30** Ko original ačhol: “But anglune ka aven poslednja, a e poslednja ka aven anglune.” Te ave “angluno” sasa but važno. Avere lafurencar: “ka aven em važna ... ka aven em zala važna,” il: “O Dol ka vazdol ... O Dol ka ladžarol.”

O Isus rovol e Jerusalimese
(Mt 23,37–39)

³¹ Ane gova ðive avile nesave fariseja te phenen e Isusesse: “Iklji thaj ða akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!”

³² Thaj o Isus vaçarda lendže: “Džan thaj vaçaren gole lisicaće:Š ‘Akh ikalav e bengen thaj sastarav avðive thaj theara, a trito ðive ka završiv.’ ³³ Avðive thaj theara thaj prektheara trubul te džav, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusolim.*

³⁴ Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudare e prorokuren thaj gaði barencar okolen manušen saven o Dol bičhalda! Kozom droma mangljem te garavav e čhavoren ćiren sar i khanji pe pujoren tari pi phak, thaj ni mangljen! ³⁵ Akh, ka avol tumaro čher pusto,† a me vaçarav tumenđe: Ni ka dičhen ma sa dok ni vaçaren: ‘Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso.’”‡

14

O Isus palem sastarol ko savato

Š **13,32** lisicaće Sar lisica, o Irod sasa lukavo thaj šetno, ali kukavica thaj beznačajno. * **13,33** E jevrejska šorutne mudarena e manušen save vaçarena tar o Dol ano Jerusolim.

† **13,35** E Jerusalimska manuša odbacisade e Isuse sar Mesija. O Dol akana odbacil len i ni ka štitil len više. Pal gova i rimsko vojska uništisada o Jerusolim (70 berš palo Hrist). ‡ **13,35** O Isus palem ka avol ki phuv. Tegani e manuša taro Jerusolim ka pindžaren le kaj si vov Mesija.

1 Thaj ke jekh savato o Isus đelo ko jekh šorutno e farisejengo te hal mangro ke leste, thaj savore so sesa gothe dikhlje an leste so ka ćerol. 2 Thaj dikh, avilo nesavo manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlile taro paj.* 3 Thaj o Isus pućlja e učiteljen taro Mojsijaso zakono thaj e farisejen: “Premale Mojsijaso zakono šaj li te sastara ko savato il našti?” 4 Von khanći ni vaćarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj džal. 5 Thaj vaćarda lendže: “Savo tumendar ni ćerol bući ko savatno đive? Te perol ćo ćhavo il ćo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?” 6 Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura.

O Isus sikavol taro poniznost

7 Kana o Isus dikhlja sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vov vaćarda lendže kaja paramič: 8 “Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke laće anglune thana. So ako si akhardo po baro manuš tutar? 9 Te okova manuš so akharda tut te avol thaj te vaćarol: ‘De gova than kalese.’ Thaj ka lađare tut i ka crde tut ko bilo savo than savo aćhilo savo si em palal.

10 Gija kana khoni akharol tut ko abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vaćarol tuće kova so akharda tut: ‘Amala! Arakhljam tuće po šukar than.’ Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. 11 Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

---

* **14,2** kase vasta em pingre šuvlile taro paj II: “kas sasa pajalo nasvalipe”

12 Taj o Isus vačarda okolese so akharda le: “Kana de hamase il račako hape, ma akhar će amalen niti ćire phralen, ni će familija, ni će barvalen pašečerutnen, golese so i von tut ka den vika ko hape. 13 Gija kana ćere abav,† akhar e čororen, e banden, e langalen, e koren. 14 Len najlen sar te irin tuće. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe.”

Savore si akharde ke Devleso hape thaj pijipe, al zala lendar prihvatisade

(Mt 22,1–14)

15 A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vačarda e Isuseso: “Blagoslovimo si kova savo ka hal mangro ano carstvo e Devleso!”

16 A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš ćerda baro abav,‡ thaj akharda pherdonen. 17 Taj kana sasa o vreme e hamaso, bičhalda pe sluga te vačarol pe akhardenđe: ‘Sa si postavimo ko astali. Aven!’ 18 Taj savore lije te vačaren kaj našti te aven, thaj jekh vačarda lese: ‘Čindem njiva, thaj džav te dikhav savi si. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti te avav.’ 19 Taj aver phenda: ‘Čindem pandž jarmura guruven§ thaj džav te probiv len sar orin. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti

---

† 14,13 abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj hal pe thaj pijol pe). ‡ 14,16 abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj hal pe thaj pijol pe). § 14,19 pandž jarmura guruven “10 guruva”

avav.’ ²⁰ Trito vačarda: ‘Andem mande romnja. Golese našti avav.’*

²¹ Thaj avilo o sluga thaj phenda pe gospodese so phende lese. O Gospod holajlo thaj vačarda pe slugase: ‘Đa sigate ke droma e forose, thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten, thaj e koren.’ ²² Kana gova čerda vačarda o sluga pe gospodese: ‘Čerdem sar so vačardan, thaj isi vadži thana.’ ²³ A o Gospod vačarda e slugase: ‘Iklji ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher. ²⁴ Golese vačarav tumende kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso hape.’ †

*So trubul te čere te ave e Isuseso sikado
(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)*

²⁵ Ďele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhlja len thaj vačarda lendže: ²⁶ “Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego † pe da em pe dade, pe romnja thaj

---

* **14,20** Gola manuša save sesa akharde ko hajipe uvredisade e caro. Taro hape thaj pijipe džanglje vadži angleder, a akana, kana trubuje te džan, von hohaven thaj ikalen pese lafura. Sose bi neko činola polje savo nikad ni dikhlja il te činol guruven saven ni dikhlja, il te ačhol čhere te bi avola stalno pe romnjasa? Dičhen piro barvalipe thaj pe familija sar po važno nego e gospodare. O Isus upozorisada ke pare, barvalipe thaj ki familija nikad ne bi trubula te avol amende po važno taro Dol (dikh: 25-33 po tele). † **14,24** Nesave grčka rukopisura dodajin: “Golese but si akharde, a zala odabirime” (dikh Mt 22,14). † **14,26** Ano original ačhol: “mora mrzin pe...” Kana o Isus phenol kaj mora “mrzi”, vov koristil hiperbola. Vov phenol kaj Le mora više te manga, nego korkoren amen thaj amare čerutnen.

pe čhaven, pe phralen, pe phejen, po but nego čak i po džuvdipe. Savo ni ćerol gija našti avol mo sikado. ²⁷ Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te džal pale mande.Š

²⁸ Thaj ko mandol te ćerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese, thaj ka dičhol šaj li te završil la? * ²⁹ Te ćerda samo o temelji, thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa ³⁰ thaj ka vaćaren: ‘Kava manuš lija te vazdol i kula, thaj naštine sa ćerol la.’

³¹ Il savo caro kana džal te marol pe avere carosa, a angleder golestar ni bešol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljenca te marol pe okolesa so inđarol pesa biš milje? ³² Thaj te našti, vov bičhalol manušen ko aver caro, dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. ³³ Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado.”†

Š **14,27** Kaja metafora značil da trubul te pokorin pe e Devlese thaj te aven spremna te patin ko bilo savo način sar te šaj aven e Isuseso sikade. O Isus ni mislil kaj dži jekh hrišćanino bi trubula te avol kovimo ko krsto. E Rimljanura često terisade e manušen te inđaren pe krstura angleder nego so kovisade len pe lende sar znako da pokorin pe za ko Rim. * **14,28** Averčhande: Dok ni džanen kobar gova ka koštil tumen thaj dok najsen spremna, ma aven pal mande. † **14,33** Šukar si te mandol pe te avol pe e Isuseso sikado, al ako khoni mandol te džal palo Isus a te na inđarol po krsto i odreknil pe tar sa so isi le, vov si beskorisno sar graditeljji savo naštine te završil i kula il o caro savo đelo ko maripe ke savo naštine te pobedil.

E Isusese sikade si sar lon

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Thaj o Isus vačarda: “O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka londarol pe? ³⁵ Naj lačo e phuvaće niti gunojese, gijate čhudol pe avral. Šunen šukar so vačarav tumenđe!”†

15

Paramič tari hasardi bakri

(Mt 18,12–14)

¹ Thaj pašo Isus čidijepe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol.

² A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarena maškar peste: “Kava džal e grešnikurencar thaj hal lençar.”*

³ A o Isus vačarda lendže kaja paramič: ⁴ “Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so vov ka ćerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja† thaj te džal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la? ⁵ Thaj kana aračhol la, čhuvol la radosno ke po piko thaj inđarol la čhere. ⁶ Thaj kana avol čhere dol vika pe amalen thaj e pašutnen vačarindoj: ‘Aven radosna mancar! Arakhljem me hasarde bakra!’ ⁷ Vačarav tumenđe kaj savore ano nebo

---

† **14,35** Ano original ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.” * **15,2** hal lençar E fariseja ni halje ane čhera e manušenđe save ni poštujisade lendže stroga zakonura pašo thojipe, thaj dešto kotor thaj hape tari nesavi hrana, golese so darajle kaj ka čerdon e fariseja duxovno melale thaj taro Dol ni ka aven prihvatime.

† **15,4** ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja Gova verovatno sasa pašnjako ke savo halje čar. A pašes sesa verovatno i avera čobanura save dikhlje pe gola bakre.

ka radujin pe po but pašo jekh grešniko savo iril pe e Devlese nego baše enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe.”†

Paramič tari rupuni parava

⁸ O Isus vačarda thaj kava: “Savi goja džuvli sava isi la deš srebrenjakuri pareš, i kana hasarol jekh rupuni parava, ni phabarol i svetiljka, thaj ni šulavol o čher, thaj ni rodol šukar sa dok ni aračhol la? ⁹ Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašečerutnjen: I phenol lendže ‘Radujin tumen mancar! Me arakhljem i rupuni parava so hasardem!’ ¹⁰ Gija, vačarav tumende kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol.”

Paramič taro hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus vačarol: “Jekhe manuše sesa duj čhave. ¹² Thaj o cikneder vačarda e dadese: ‘Dade! Dema so preperol taro amaro barvalipe mande.’ Thaj o dad ulada lendže o barvalipe.

¹³ Thaj pale nesavo đive, čidija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. ¹⁴ Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bukhalipe ane goja phuv, thaj ni sasa le so te xal. ¹⁵ Thaj đelo

---

† **15,7** enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe O Isus vačarol kaj e fariseja xoxadon kaj den gođi kaj lendže ni trubul pokajipe. Avere lafurencar: “Enjavardeš thaj enja manuša sar e fariseja save den gođi kaj si pravedna thaj ni trubun len pokajipe.” § **15,8** deš srebrenjakuri pare Ano original ačhol: “deš drahme.” Teg jekh drahma sasa jekhe đivesesi dnevnica.

ke jekh manuš thaj rodija bući, thaj gova manuš bičhalda le ane piro polje te aračhol e balen.*

¹⁶ Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so† xan e bale, al khoni ni dija le ni gova.

¹⁷ Thaj kana avilo ane peste, vačarda: Kobor e bučarne ke mo dad isi len so te xan, a me kate merav bukhalo! ¹⁸ Ka džav mande čhere, ke mo dad, pa ka vačarav lese: ‘Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. ¹⁹ Našti te akhardivav čiro čhavo. Lama sar jekhe tar čire bučarne.’

²⁰ Tegani uštulo em đelo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhlja le leso dad, thaj pelo lese žal, thaj prastija lija le ani angali thaj čumidija le. ²¹ A o čhavo vačarda lese: ‘Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivav čiro čhavo.’

²² A o dad phenda e slugenđe pirende: ‘Ikalen emšukar fostano thaj uraven le, thaj den le angrustik ko va† thaj pođipe ke pingre!Š ²³ Thaj anen okole terne thule guruve čhinen le, te ha thaj te raduji amen. ²⁴ Golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo!’ Thaj lije te radujin pe.

---

* **15,15** O Jevrejsko zakono vačarda kaj si e bale melale životinje. Premal kava zakono, e Jevreja ni smisade te xan balano (dikh 2. Mojs 11,7). Golese so o jevrejsko narodo mrzisada e balen em e manušen save arakhlje e balen. † **15,16** gova so Ano original vačarol: “ljuske tare mahune”, gova sesa ljuske tare mahune save baron ko kaš tari rogača. ‡ **15,22** angrustik Angrustik sasa znako taro čast thaj autoritet. § **15,22** pođipe ke pingre Okova savo phiravola sandale sikadola kaj sasa slobodno manuš a na robo.

²⁵ A lesu čhavo o phureder sasa ano polje, thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. ²⁶ Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučlja le: ‘Sosi gova?’ ²⁷ A vov vačarda lese: ‘Ćiro phral avilo, thaj ćo dad čhinda terne thule guruve, so dikhlja le džuvde thaj saste.’

²⁸ Thaj o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Tegani iklilo lesu dad thaj molisada le te dol ano čher. ²⁹ A vov vačarda pe dadese: ‘Akh kandav tut sar robo gaći berša, thaj nikad ni phagljem ćo lafi, thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. ³⁰ A kana avilo ćo čhavo savo ćo barvalipe čhorda e kurvenar, čhingan lese terne thule guruve.’

³¹ A o dad vačarda lese: ‘Mo čhavo! Kaj džav manca san, thaj sa mingro ćiro si. ³² Trubul te ave radosno thaj bahtalo, golese kaj ćo phral sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo.’ ”

16

Okola save si verna ane cikne buča ka aven nagradime

¹ O Isus vačarda kaja paramič pe sikadende: “Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila lesu barvalipe, savese phende kaj xalja lesu barvalipe. ² Thaj akharda le o barvalo thaj vačarda e upraviteljese: ‘So šunav kava tutar? Sikav mande o đinipe tar ći bući pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji.’

³ A o upravitelji vačarda ane peste: ‘So ka ćerav? O barvalo barutno mingro ka lol mandar i bući. Te hunav našti. Te mangav lađo mande.

⁴ Đanav so ka ćerav! Kana ka ćerav sa gova ka manden ma savore ane pire čhera* kana ka ačhav bizi bući.’

⁵ Thaj dija vika sa kolen save sesa lese barutnese borči thaj pučlja e prvone: ‘Kobor san borči me barutnese e barvalse?’ ⁶ A vov phenda: ‘Šel bačve† taro maslinsko ulje.’ Thaj vačarda lese o upravitelji: ‘An o lil ćiro thaj sigate le thaj pisi pinda.’

⁷ A pale gova e dujtone pučlja: ‘Kobor san borči?’ A vov vačarda: ‘Šel mere điv.‡ Thaj vačarda lese: ‘Le ćiro lil thaj pisi ohtovardeš.’

⁸ Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si džanglo so gija ćerda. Golese kaj e čhave tar kava sveto§ si po snalažljiva ane buča slična e manušencar save si sar von, nego e čhave e svetlose.* ⁹ Thaj me vačarav tumenđe: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averenđe te ćeren tumenđe amalen. Kana ni ka avol

* **16,4** ka manden ma savore ane pire čhera Vov nadil pe kaj gola manuša ka den le bući il aver khanči so lese trubul pašo džuvdipe. † **16,6** Šel bačve Ano original ačhol: “Šel bate”.

Kava sasa sar 3.000 litre. ‡ **16,7** Šel mere Ano original ačhol: “Šel korova”. Kava sasa sar 20.000 kila. § **16,8** e čhave tar kava sveto Kate vačarol pe paše nepravedna upravitelja save ni pindžaren il ni daran taro Dol. Avere lafurencar: “manuša tar kava sveto”. * **16,8** čhave e svetlose “Svetlo” kate mandol te vačarol kana sen šukar premale čorore em pomožin lendže, von (il o Dol thaj lese anđelura) ka primin tumen an po čher ko nebo.

tumende više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa e đivesende ano nebo.†

¹⁰ Savo si verno ane cikne buča vov ka avol ke po bare buča verno, thaj ko naj verno ano cikne buča, ane po bare buča ni ka avol verno. ¹¹ Gijate te naj sen verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka dol tumen nebesko barvalipe?‡ ¹² Thaj ako ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka dol tumen tumaro?

¹³ Ni jekh sluga našti kandol tar jekh drom dujen barutnen. Il jekhe ni ka mande, a dujtone ka mande, il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe.”

¹⁴ A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parende, marde muj e Isusesa. ¹⁵ Thaj o Isus phenda lendže: “Tumen ćeren tumen pravedna angle manuša, al o Dol đanol tumare ile. So si baro ane manušende jakha, ane Devlese jakha si gadno.”

E Devleso zakono vadži važil
(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

¹⁶ O Isus vačarda: “Sikljona sa e Mojsijaso zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa dži kaj o Jovane o krstitelji ni avilo. Od teg vačara o Lačo lafi taro carstvo e Devleso, thaj phena savorende te den ane leste. ¹⁷ Al gova ni značil

---

† **16,9** ka aven primime ane čhera sa e đivesende ano nebo. Kava značil kaj: 1. o Dol, savo si zadovoljno so e parencar pomognin e manušen, il 2. e amalen, kas pomognisaden tumare parencar, ka ađučaren tumen ano nebo. ‡ **16,11** nebesko barvalipe Ano original ačhol: “čačukano barvalipe”.

kaj o Zakono više ni vredil, golese so po loče si te načnen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o zakono te perol.

¹⁸ Sar savo mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba ćerol, savo lol ačhade džuvlja, preljuba ćerol.”Š

O barvalo thaj o Lazar

¹⁹ O Isus vaćarda vadži jekh paramič: “Nesavo manuš sasa barvalo, savo urado sasa ane barvale šeja, thaj živisada ano barvalipe xalja thaj pilja sa e đivesa. ²⁰ A sasa jekh ćororo, leso alav sasa Lazar, savo pašljola angle leso vudar phumbalo. ²¹ Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali, thaj e džukle avena thaj čarena e phumba lese. ²² A kana mulo o ćoro, e melekura inđarde le ani angali e Avraamese.* Thaj posle i o barvalo mulo, thaj prahosade le. ²³ Thaj o barvalo sasa ano than kaj sesa e mule† ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhlja e Lazare ani angali e Avraamese.

²⁴ Thaj dija vika: ‘Dade Avraame!‡ Dikh pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano

---

Š **16,18** I dži kaj phena e manušenje taro carstvo e Devleso, o stiho si primer kaj o Zakono e Mojsijaso vadži vredil. * **16,22** ani angali e Avraamese Kava phenol kaj o Avraam thaj o Lazar pašlile jekh paš avereste ki gozba, o pašljipe si grčko način sar xan mangro ki svečano gozba. Ano lafi e Devleso o radost ko nebo but droma sikavol pe kala slikasa. † **16,23** Ano original ačhol “Had”. Nazivura “Had” i “Šeol” koristin pe ani Biblija za ko than kaj e mule manušenje duše džan kana meren. ‡ **16,24** Akharda le “dade” golese so o Avraam sasa osnivači Jevrejskone nacijako.

paj, te šudarol mi čhib, golese kaj mučima ane kaja jag.’

²⁵ O Avraam vačarda lese: ‘Čhaveja! Detu gođi kaj ane čo džuvdipe sa sasa tut šukar, a e Lazare sa bilačhipe, thaj akana lese kate šukar, a tu muči tut. ²⁶ Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odori tumende, našti, ni gothar amende te načhen.’

²⁷ Tegani vačarda: ‘Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. ²⁸ Golese kaj isi man pandž phrala. Nek vačarol lendže te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.’

²⁹ Thaj vačarda lese o Avraam: ‘Len isi okova so pisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek šunen.’

³⁰ A vov vačarda lese: ‘Na, dade Avraame! Te avilo lendže neko tare mule ka pokajin pe.’

³¹ A o Avraam vačarda lese: ‘Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo neko tare mule.’”

17

*O Isus vačarol taro oprostipe thaj taro kandipe
(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)*

¹ A o Isus e sikadende vačarda: “O iskušenje mora te avol, al pharo okole manušese prekal kaste avol o iskušenje. ² Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica, thaj te čhudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne.* ³ Aračhen tumen!” Te

* **17,2** Kava odnosilpe pe manuša save si vadži cikne ane po pačaipe.

čerda bilačhipe čo phral o pobožno, vačar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprosti lese.

⁴ Thaj ako eſta droma ko đive grešil premal tute, thaj eſta droma avol tute thaj vačarol: “Kajima”, oprosti lese.

⁵ Thaj vačarde e apostolura e Gospodese: “Pher amen pačaimasa.”

⁶ A o Gospod vačarda: “Kana bi avola tumen pačaipe gači cikno sar e gorušicako seme, bi vačarena kale dudinkaće: ‘Ikal tut taro koreno thaj sadi tut ano more!’ Ka šunola tumen.

⁷ Savo tumendar ka phenol pe slugase, savo hunol i phuv il aračhol e bakren, kana iril pe andaro polje: ‘Av akari, beš te ha mangro?’ Na, nijekh tumendar. ⁸ Mesto gova ka vačaren: ‘Čer mande te xav! Čhuv tuće i kecelja thaj kande ma dok xav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te ha thaj te pije.’ ⁹ E slugase ni zahvalil pe o barutno, golese so si gova lesi bući. ¹⁰ Gija i tumen kana šunen e Devle vačaren: ‘Naj sam vredna hvalaće. Samo sam sluga save čera amari bući.’”

O Isus sastarol dešen gubavcuren

¹¹ Thaj kana đele ano Jerusolim, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv Samarija thaj i phuv Galileja. ¹² Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš phumbale (gubavci), save ačhena dur. ¹³ Thaj vazdije po glaso vačarindoj: “Isuse, Gospod! Smiluji tut pe amende!”

14 Kana o Isus dikhlja len vačarda: “Džan thaj sikaven tumen e sveštenikurende.”† I gija phirindoj sastile.

15 A jekh lendar dikhlja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaso. 16 Thaj pelo angle Isusese pingre, thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samarijanco.

17 A o Isus pučlja le: “Na li sastiljen deš džene? Kaj si kola enja? 18 Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?” 19 Thaj vačarda lese: “Ušti thaj đa! Sastarda tut čo pačaipe ane mande.”

O Isus upozoril pe sikaden te aven spremna baše leso dujto avipe

(Mt 24,23–28, 37–41)

20 Pučlje e Isuse e fariseja: “Kana ka avol o carstvo e Devleso?”

A o Isus vačarda lendže: “O carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. 21 Ni ka vačarol pe: ‘Aktalo kate si!’, il: ‘Odori si!’ O carstvo e Devleso si maškar tumende.”

22 A e sikadende phenda: “Ka avol o vreme kana ka manden te dičhen ma barem jekh đive kana me, o Čhavo e Manušeso, ka vladiv sar caro, al nakašti. 23 E manuša ka vačaren tumende: ‘Akh kate si!’, il: ‘Ek odoring!’ Al ma ikljen, thaj ma prasten te roden ma. 24 Golese so me o Čhavo e Manušeso kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo, thaj ka svetliv

---

† 17,14 sikaven tumen e sveštenikurende E gubavcura trubuje te roden potvrda taro svešteniko kaj sastile tari guba.

sa so si talo nebo. ²⁵ Al angleder trubul but te avav mučimo, thaj kala kuštika mora čhuden ma pestar.

²⁶ Thaj sar sasa ano vreme e Nojaso gija i ka avol ane đivesa kana me o Čhavo e Manušeso ka avav. ²⁷ Halje, pilje, lijepe, dijepe dži kova dive dži kana o Noj dija ani barka, thaj avilo o baro paj thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka.

²⁸ Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov džuvdo. E manuša ano foro i Sodoma halje pilje, činde, bičinde, sadisade, vazdije čhera. ²⁹ A o dive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon† taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. ³⁰ Gija tar jekh drom kana ka avav me o Čhavo e Manušeso. ³¹ Ane gova dive savo ka avol ko krovo,§ a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pal pe šeja. ³² Den tumen gođi sar muli e Lotesi romni!* ³³ Golese savo dičhol te aračhol po džuvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe, ka aračhol le. ³⁴ Vačarav tumenđe, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. ³⁵ Tare duj džuvlja save meljin ano mlin, jekha ka lol pe, a i dujto ka ačhol. ³⁶ Duj ka aven ki njiva, jekh ka

---

† **17,29** žuta bara save phabon sumpor   § **17,31** Lendže krovura sesa ravna thaj e manuša šajine te phiren pe lende il te bešen.   * **17,32** Voj okrenisajli thaj dikhlja premali Sodoma thaj o Dol kaznisada la thaj e manušen tari Sodoma.

lol pe, dujto ka ačhol.”†

³⁷ Thaj e sikade pučlje e Isuse: “A kaj gova, Gospod?”

A vov vačarda lendže kaja paramič: “Kaj si mulikano, odori čiden pe e čiriklja save xan mulikano mas.”‡

18

O Isus sikavol te ava ustrajna ani molitva

¹ O Isus vačarda pe sikadenđe paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. ² Vačarda: “Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlestar thaj ni marisada e manušenđe. ³ Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vačarola: ‘Dema pravda angle kova savo tužil man!’ ⁴ Vov jekh vreme ni manglja te pomožil laće, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: ‘I ako ni darav taro Dol, thaj ni mariv e manušenđe, ka pomoživ laće. ⁵ Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man!’ ”

⁶ Tegani vačarda o Gospod o Isus: “Šunen so vačarda o bičačutno sudija!* ⁷ A so ka čerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapin lese rat em đive? Vov li ka ačhavol len te

---

† **17,36** Ane pherdo rukopisura naj kava stih. ‡ **17,37** Kana e manuša dičhen kaj e lešinara čiden pe ko jekh than, džanen kaj odori isi khanči mulo. Ko isto način, savorende ka avol očitno kana e Devleso sudo avol. * **18,6** Avere lafurencar:

“Kava sudija sasa nepravdano, al obratin pažnja ke okova so vov odlučisada te čerol!”

ađučaren? ⁸ Vačarav tumenđe, kaj ka aračhol len. Al me o Čhavo e Manušeso kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačaipe?”

O Isus sikavol te moli ano poniznost

⁹ Teg o Isus vačarda jekh paramič okolende save dije gođi pese kaj si čačutne, thaj korkore pes dikhlje po baren averendar: ¹⁰ “Duj manuša đele ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh fariseji, a dujto carinco. ¹¹ O farisejo ačhilo thaj molisada pestar: ‘Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. ¹² Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isi man.’

¹³ A o carinco odural ačhilo, ni manglja ni pe jakha te vazdol ano nebo, thaj čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vačarda: ‘Devla, av milostivno pe mande grešnikose!’

¹⁴ Vačarav tumenđe: o carinco đelo čhere opravdimo anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

O Isus blagoslovil e čhavoren (Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhlje gova e sikade vačarde lendže te ni čeren gova. ¹⁶ A o Isus vačarda pe sikadende: “Mučhen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavende preperol o carstvo e Devleso! ¹⁷ Čače vačarav tumenđe, savo ni

primil o carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!”†

Pharo e barvalende te den ano Carstvo e Devleso

(Mt 19,1–30; Mk 10,17–31)

¹⁸ Thaj pučlja e Isuse jekh šorutno: “Učitelju šukareja, so te ćerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?”

¹⁹ A o Isus phenda lese: “Sose akhare man šukareja?‡ Khoni naj šukar samo o Dol. ²⁰ E Devlese zapovestura džane: ‘Ma čher preljuba’, ‘Ma mudar’, ‘Ma čor’, ‘Ma svedoči xoxavne’, ‘Poštuji će dade thaj će da!’”

²¹ A o šerutno vaćarda: “Sa kava ćerdem taro mo ternipe.”

²² A kana šunda kava o Isus vaćarda lese: “Vadži jekh trubul tut: bićin sa so isi tut thaj de e čororende, thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Thaj posle ava pale mande!” ²³ A kana gova šunda sasa bibahtalo, golese kaj sasa but barvalo i ni manglja te bićinol sa.

²⁴ A kana dikhlja le o Isus kaj sasa bibahtalo, vaćarda: “Kobor si pharo te džal pe ano carstvo e Devleso kolende so si barvale! ²⁵ Poloče e kamilaće te načol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano carstvo e Devleso!”

---

† **18,17** O Dol zahteval tare manuša te prihvatin leso vlast pe lende sa pouzdanje i poniznost. Avere lafurencar: “ko mandol te dol ano e Devleso carstvo mora te prihvatil le sa pouzdanje i poniznost sar cikno čhavoro.” ‡ **18,19** šukareja O Isus pučlja e manuš te dićhol da li šukar haljarol e Isuseso identitet, odnosno kaj si o Isus Dol. Ako o manuš prihvatil le sar Devle, vov onda ka prihvatil e Isuseso poziv te biknol sa so isi le i te džal pale leste.

26 A kola save šunde le, pučhlje le: “A ko šaj te spasil pe?”§

27 A o Isus vačarda: “So o manuš dol gođi kaj naši ćerol, o Dol šaj ćerol.”*

28 Thaj o Petar phenda: “Akh, amen sa ačhadam amaro thaj pale tute đa.”

29 A o Isus vačarda lendže: “Čače vačarav tumenđe: ‘Sa jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe deja, il e čhaven pašo carstvo e Devleso³⁰ ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil džuvdipe bizo meripe ko sveto savo avol.”

*O Isus vačarol vadži jekh drom tar po meripe
(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)*

31 Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vačarda lendže: “Ake đa upre ano Jerusalem. Odori ka čerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar taro Čhavo e Manušeso.

32 Kaj ka den ma ke manuša save ni džanen e Devlese,† thaj ka maren muj mancar, ka lađaren ma thaj ka čhungaren ma. 33 Thaj ka šibin ma thaj ka mudaren ma a o trito đive ka uštav tare mule.”

---

§ **18,26** E Jevreja mislisade kaj o manuš ćerdilo barvalo golese so o Dol blagoslovisada le golese sosi gova manuš pravedno. Mislisade kaj e čorore manuša verovatno ni sesa pravedna. I kana e manuša, save šunde e Isuse, šunde kaj naj moguće e barvale manušese te dol ano carstvo e Devleso, predpostavisade kaj e čorore manuša naši te nadin pe kaj o Dol ka spasil len taro sudo. *

* **18,27** So o manuš dol gođi kaj naši ćerol, o Dol šaj ćerol. Ano original ačhol: “So si nemoguće e manušenđe, e Devlese si moguće.” † **18,32** Ke Rimljanura

³⁴ Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vačarda o Isus. O značenje tar kala lafura sasa lendar garado thaj ni džanglje so sasa lendže vačardo.

*O Isus sastarol e kore manuše
(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)*

³⁵ A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, jekh koro manuš savo bešindoj mangljara ko drom.

³⁶ Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načnen, pučlja: “So si gova?” ³⁷ Thaj vačarde lese kaj načol o Isus taro foro Nazaret. ³⁸ Thaj o koro dija vika: “Isuse, Čhaveja e Davideso, † smiluji tut pe mande.” ³⁹ Thaj nesave manuša save đele anglo Isus phende lese te na dol vika gaći, thaj vov pozurale dija vika: “Čhaveja e Davideso, smiluji tut pe mande!”

⁴⁰ O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: ⁴¹ “So mande te ćerav tuće?”

A vov vačarda: “Gospod! Mangav te dikhav!”

⁴² A o Isus phenda lese: “Ćo pačaipe sastarda tut. Ake, dikh!” ⁴³ Thaj sigate dikhlja, đelo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhlje kava hvalisade e Devle.

19

O Zakej o carinco prihvatisada e Isuse

¹ Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok naxhlo gothar, ² avilo nesavo manuš so

---

† **18,38** O Isus sasa potomko e Davideso, o izraelsko emvažno caro. “Čhavo e Davideso” sasa titula/naziv za ko Mesija.

akhardola Zakej, savo sasa šerutno e carin-
curengo, thaj sasa barvalo. ³ Thaj manglja te
dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov, thaj naštime
tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno.
⁴ Thaj prastaja po anglal, uštulo pi divljo smokva
te dičhol le, golese kaj džanglja kaj o Isus ka
načhol gothar.

⁵ Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja
le upre, thaj vačarda lese: “Zakej! Ulji sigate!
Avđive trubul te avav gosto ane čo čher.”

⁶ Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš, thaj anda le
an po čher radosno. ⁷ Thaj savore, kana dikhlje
kava, vačarde maškar peste kaj ne bi trubula te
avol ano čher e grešnikose.*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj vačarda e Gospodese:
“Gospod! Akh opaš mo barvalipe ka dav e
čororende, thaj ako nekas phabardem ka iriv
lese štar droma po but.”

⁹ A o Isus vačarda lese: “Avilo avđive spasenje
kale čherese,† golese kaj si i kava čhavo e
Avraameso!‡ ¹⁰ Golese kaj me o Čhavo e
Manušeso aviljem te rodav thaj te spasisv so si
hasardo.”§

*Kas isi ka dol pe lese, kas naj ka lol pe lestar
(Mt 25,14–30)*

---

* **19,7** E Jevreja mrzisade e carinikuren thaj dije gođi kaj nijekh
manuš ne bi trubula te družil pe lencar. † **19,9** Avilo avđive
spasenje kale čherese Avere lafurencar: “O Dol spasisada e
manušen save živin an kava čher.” ‡ **19,9** kava čhavo e
Avraameso Avere lafurencar: “manuš savo isi le pačaipe savo
sasa e Avraame.” § **19,10** so si hasardo Kava značil: “golese
so grešisade e manuša crdijepe taro Dol”.

¹¹ But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lendže jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalem, thaj dije gođi kaj akana ka avol o carstvo e Devleso.* ¹² Thaj o Isus vačarda gijate: “Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le za ko caro,† thaj te iril pe. ¹³ Angleder so đelo akharda dešen piren slugen thaj dija len po opaš kila srebro,‡ thaj vačarda lendže: ‘Trgujin sa dži kaj ni avav.’ ¹⁴ A e manuša tar lesi phuv mrzisade le thaj bičhalde pe manušen te vačaren e po bare carose: ‘Ni manga vov te caruil pe amende.’

¹⁵ Thaj kana irisajlo sar caro, vačarda te akharen okolen slugen kase dija e srebrenjakuri, te dičhol so ćerde. ¹⁶ Tegani avilo o angluno thaj vačarda: ‘Barutneja! Ćerdem deš droma po but nego so dijan ma.’ ¹⁷ Thaj vačarda lese o caro: ‘But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno akh dav tut te ave pe deš forura embaro.’

¹⁸ Thaj avilo o dujto thaj vačarda: ‘Barutneja! Ćerdem pandž droma po but nego so dijan ma.’ ¹⁹ O caro vačarda: ‘Šukar! Tu av embaro pe pandž forura.’

---

* **19,11** akana ka avol o carstvo e Devleso E Jevreji pačaje kaj o Mesija ka uspostavil o carstvo čim resol ano Jerusalem. Avere lafurencar: “kaj o Isus ka počnil te vladil pe Devleso carstvo”.

† **19,12** Kava si slika taro po cikno caro savo džal ko po baro caro. O po baro caro ka dol e po cikne carose autoritet te vladil pe lesi phuv. ‡ **19,13** Ano original ačhol: 10 mine (svakonese jekh mina, so ke goja doba sasa otrpilike trine čhonendi plata).

²⁰ O trito avilo thaj vačarda: ‘Barutneja! Ake čo rupunipe. Garadem le ano kotor e šejengo ²¹ golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan.’Š

²² A o caro vačarda lese: ‘Pal će lafura ka sudiv tut, bi lačheja slugo! Đangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro, thaj čidav so ni sijisadem? ²³ Pa sose ni dijan mo srebro e trgovcurende, thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?’ ²⁴ Thaj vačarda averende so ačhile angle leste: ‘Len gova rupunipe lestar thaj den le okolese so isi le pandž kile srebrenjakuri.’

²⁵ Thaj vačarde lese: ‘Barutneja! Le isi le pandž kile srebro.’*

²⁶ A o caro vačarda lendže: ‘Golese kaj vačarav tumende kole so isi ka dolpe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le. † ²⁷ A kolen me dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari, thaj čhinen len angle mande.’”

*O Isus avol ano Jerusalem sar Mesija
(Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Jn 12,12–19)*

²⁸ Thaj kana vačarda lendže gova o Isus đelo anglal, thaj đelo upre ano foro Jerusalem. ²⁹ Kana

---

Š **19,21** le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan Kava sasa verovatno izreka. Manuš savo lol taro than kaj garavol il tari banka okova so garada, il savo lol okova savo khoni aver sadisada si metafora nekase ko koristil e manušen save čeren phare buča. * **19,25** Ano original ačhol: deš mine. † **19,26** Avere lafurencar: “Sa okola save koristin ko šukar okova so dolpe lendže, ka dolpe lendže po but ... taro manuš savo ni koristil šukar okova so dol pe lese, ka lol pe lestar ...”.

avile pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo brego savo akhardola Maslinsko, bičhaldá pe dujen sikaden. ³⁰ Thaj vačarda lendže: “Džan ane gova gav angle tumende, thaj ka aračhen cikne here phanglo pe savo nijekh manuš ni uklilo.† Putren le thaj anen le. ³¹ Thaj ako khoni pučol tumen: ‘Sose putren le?’, gija vačaren lese: ‘E Gospodese trubul.’”

³² Kana đele, arakhlje sar so vačarda lendže o Isus. ³³ A kana putarde e cikne here pučlje len e manuša kaso sasa o cikno her: “Sose putren e cikne here?”

³⁴ A von vačarde: “E Gospodese trubul.” ³⁵ Thaj ande le ko Isus, thaj čhute pe fostanura po cikno her, thaj bešjarde e Isuse pe leste.

³⁶ Thaj kana đelo o Isus nakaro Jerusalem, e manuša čhute pe fostanura ko drom te den čast e Isuse. ³⁷ Kana avilo pašo than kaj počnil o brego o Maslinsko, lije but sikade te radujin pe thaj te hvalin e Devle tare sa o glaso baše čudesura so dikhlje. ³⁸ Vačarde:

“Blagoslovimo o caro
savo avol ano alav e Gospodeso!

Mir ko nebo
thaj slava e Devlese ko učipe!”

³⁹ Thaj nesave fariseja save sesa maškare manuša vačarde lese: “Učitelju! Vačar će sikadende te na phenen gova!”

---

† **19,30** savo nijekh manuš ni uklilo Ponekad rodije pe životinje pe savende khoni ni uklilo golese kaj von si prikladna e Devlese il e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7).

⁴⁰ Thaj o Isus vačarda lendže: “Phenav tumende, ako von ni vačaren, e bara ka vačaren!”

O Isus rovol e Jerusalemesa kaj ni pindarda le

⁴¹ Thaj kana avilo o Isus pašo Jerusolim dikhlja o foro thaj ruja lese. ⁴² Vačarda: “O, so bi mangava i tu avdive te džane so ka anol će mir!Š Akana si kasno i o mir garado tutar. ⁴³ Golese kaj ka aven e đivesa kana e dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka čičiden tut tare sa e riga. ⁴⁴ Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Thaj ni ka ačhaven nijekh bar ko lesa than, golese kaj ni đangljan o vreme kana avilo tute o Dol.”*

*O Isus ni dol te bičinen ano Hram
(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Jn 2,13–22)*

⁴⁵ Thaj kana dija ano Hramo o Isus lija te tradol okolen save bičinenana ane leste. ⁴⁶ Vačarda: “Ano Sveto Lil ačhol; ‘Mo čer ka avol čer e molitvako’, a tumen čerden le ‘čer kaj garaven pe e čora.’”†

Š **19,42** O Isus sikavol pi žal kaj e manuša taro Jerusolim propustisade i prilika te aven mirime e Devlesa. * **19,44** Kala stihura opisin i opsada, kaj i vojska opkolil o foro savo isi le duvara. Kana i vojska opkolil o foro, e manuša našti ikljen lestar i khoni našti pomožil lendže. O Isus predvidisada kaj gova ka avol ano Jerusolim ano budućnost, thaj gija i sasa. Ke 70. berš. palo Hrist, i rimsko vojska opkolisada o Jerusolim thaj mudarda buten manušen. † **19,46** O Isus ukorisada e manušen save bičinenana golese so uniština i svrha tar e Devleso hram. O Dol manglja e manuša te molin pe an lesa Hram, al e manuša so bičinenana koristisade le sar pijaco. Von xoxavena sa e manušen gija so rodena lendar više pare e stvarurende so trubula lendže paši kurbano.

⁴⁷ Thaj o Isus sikada ano Hram sa jekh ðive. Thaj e šorutne e sveštenikurende, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manuŝende šerutnencar dikhlje sar te mudaren e Isuse. ⁴⁸ Al ni arakhlje so te ćeren lese, golese kaj sa e manuša džana pale leste, thaj šunde sa lese lafura.

20

E Isuseso vlast

(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ Jekh ðive kana o Isus ano Hramo sikada e manuŝen thaj vaćarda o Laćho Lafi, avile e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono, thaj e phuredera. ² Thaj pućlje le: “Vaćar amende kotar tuće pravo kava te ćere? Ko dija tut kava pravo?”

³ A o Isus vaćarda lendže: “I me tumen ka pućav. Vaćaren mande: ⁴ O Dol li vaćarda e Jovane te krstil e manuŝen, il e manuša vaćarde lese gova te ćerol?”

⁵ Thaj von vaćarde maŝkar peste: “Te vaćardam kaj si taro Dol, ka vaćarol sose ni paćajam e Jovane. ⁶ A te vaćardam kaj si tare manuša, savore ka ćhuden bara pe amende, golese kaj savore paćaje kaj o Jovane o krstitelji sasa proroko.” ⁷ Thaj von vaćarde e Isuseso: “Ni džana ko dija pravo e Jovane te krstil.”

⁸ A o Isus vaćarda lendže: “Ni me ni ka vaćarav tumende kotar mande kava pravo.”

O Isus barabil e jevrejskone vođen e bilaće manuŝencar saven isi reza

(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

9 Thaj o Isus lija te vačarol kaja paramič: “Jekh manuš sadisada drakha ane reza, thaj iznajmisada e manušenđe i phuv te ćeren bući gothe, a vov đelo ko foro te bešol pherdo berša.

10 Thaj kana barili i drakh, bičhalda pe sluga ke gola manuša te ćiden o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save ćerde bući ki drakh marde le, thaj bičhalde le čuče vastencar. 11 Thaj bičhalda avere sluga, a i gole marde thaj lađarde thaj bičhalde le čuče vastencar. 12 Thaj bičhalda tritone; a le ratvarde le, thaj tradije le.

13 Tegani o manuš kasi sasa i drakh vačarda: ‘So te ćerav? Te bičhalav me mangle čhave, šaj le ka poštujin.’

14 A e manuša save ćerde bući ki drakh kana dikhlje lese čhave, vačarde jekh averese: ‘Kava si leso čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si leso!’ 15 Thaj ikalde le avral tare drakha thaj mudarde le.

So den gođi so ka ćerol o manuš so si lesi drakh kale manušenđe kana ka šuňol so ćerde? 16 Ka avol thaj sa ka mudarol e bučarnen, thaj i drakh ka iznajmil averende.”

A kala save šunde vačarde e Isuse: “Ma te dol o Dol gova te avol!”

17 A o Isus dikhlja ane lende thaj vačarda: “A so ačhol ano Sveto Lil:

‘O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara ćerdilo em glavno bar taro ugao?’

18 Savo perol pe gova bar, o bar ka phađol le ke kotora, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le.”

19 Taj dikhlje e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova sato te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar.

E sveštenikura manglje te bunin e Isuse gija so pučlje le taro porez

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

20 E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e šorutne sveštenikura dikhlje po Isus thaj bičhalde ke leste špijunuren, save čerde pe čačutne, te bi dole e Isuse kaj vačarol khanči bilače te bi dena le ko rimsko upravitelji.

21 Taj pučlje e Isuse: “Učitelju! Džana kaj šukar vačare thaj sikave, thaj ni diče ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. 22 Vačar amende trubul li te da o porezi e carose il na?”*

23 A o Isus dikhlja lengo lukavstvo thaj vačarda lendže: 24 “Sikaven manđe jekh rupuni parať savesa počinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare thaj kaso alav?”

A von savore vačarde: “E caroso.”

25 A vov vačarda lendže: “Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese.” 26 Taj naštime te aračhen khanči bilače ane lese lafura

---

* **20,22** Nadisajle kaj o Isus ka vačarol il “va” il “na.” Te vačarda “va,” onda e Jevreja ka aven holjame pe leste so vačarol lendže te počinen o porezi za ko strano vlast. A te vačarda “na,” onda e verska anglune šajine vačaren e Rimljanurende kaj o Isus sikavol e manušen te phađen e rimska zakonura. † **20,24** Ano original ačhol “denar”, rimska srebrenjakuri pare.

angle manuša, thaj divisajle pašo leso vačaripe, thaj khanči ni vačarde.

E manuša saven o Dol dičhol sar dostojna, ka ušten tare mule

(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

²⁷ Gija avile nesave sadukejura† save vačarena kaj khoni ni ka uštol tare mule, thaj pučhlje e Isuse: ²⁸ “Učitelju! O Mojsije amende dija zakono kana merol nekaso phral, thaj ačhavol romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol leso alav.Š ²⁹ Sesa eŧta phrala, a angluno lija romnja thaj mulo bize čhave, ³⁰ thaj o dujto lija la, thaj vov mulo, ³¹ thaj o trito lija la, i gija so eŧta. Thaj ni ačhade čhaven pal peste, thaj savore mule. ³² Thaj empalal muli i romni. ³³ Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so eŧtanendi romni?”

³⁴ Thaj o Isus vačarda lendže: “Manuša kale svetose len pe thaj den pe. ³⁵ A okolen saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule, thaj ka aven džuvde an kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe. ³⁶ Golese kaj nakašti ni meren, golese kaj ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare

---

† **20,27** sadukejura Glavno jevrejsko versko thaj političko grupa. Prihvatisade samo anglune pandž knjige tari Purani Sovli (Stari Zavet) i ni veruisade ano džuvdipe palo meripe. Š **20,28** te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol leso alav Ano original ačhol: “vazdija porod pe phralese.”

mule. ³⁷ A kaj e mule ka ušten, thaj i o Mojsije vaćarda ando Sveto Lil so pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Gospod dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isakoso thaj Devle e Jakoveso. ³⁸ A o Dol naj Dol e mulengo nego e đuvdengo, golese so si lese savore džuvde.”*

³⁹ A nesave učitelja tare Mojsijaso zakono vaćarde e Isusese: “Učitelju! Šukar vaćardan.”

⁴⁰ Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči.

*O Hristo si po baro taro caro o David
(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)*

⁴¹ Thaj o Isus pučlja len: “Sar gova šaj vaćaren kaj si o Hristos čhavo e caroso e Davideso?

⁴² Kana korkoro o David vaćarol ane po psalmo savo ačhol ano Sveto Lil:

‘Vaćarda o Gospod e Gospodese mingrese:

Beš ko počasno than paše mande†

⁴³ dži kaj ni pašljarav e dušmanen tale pingre ćire.’

⁴⁴ O David akharda e Hriste Gospod, pa sar šajine te avol lesu čhavo?” ‡

---

* **20,38** Sar kala manuša fizički mule, von mora te aven vadži uvek duhovno džuvde. Avere lafurencar: “nego o Dol okolende kaso duho si vadži džuvdo, iako šaj lengo telo si mulo golese so lengo dux vadži živil ane Devleso prisutnost.” † **20,42** Beš ko počasno than paše mande Ano original ačhol: “ki desno strana mandar”. ‡ **20,44** Sar o David akharda e Mesija “Gospod”, gova značil kaj o Hrist si po baro taro David i naj samo e Davideso potomko.

O Isus upozoril pe sikaden te aračhen pe tare učitelja tare Mojsijaso zakono

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Thaj angle sa e manuša, o Isus vačarda pe sikadende: ⁴⁶ “Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakono save manđen te džan ane bare fostanura, thaj roden e manuša te pozdravin len thaj te den len poštujipe ke trgura thaj te ačhaven lendže anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava, ⁴⁷ save ko hohajpe len o imanje e udovicengo, xoxavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime.”

21

I udovica dija sa so isi la e Devlese

(Mk 12,41–44)

¹ Thaj ano Hramo o Isus dičhola sa e barvalen sar čhuyen daro e Devlese ani hramsko riznica. ² Thaj dikhlja jekha čora udovica sar čhuta duj em cikne pare.* ³ Thaj vačarda: “Čače, vačarav tumende, kaja čorori udovica čhuta po but e Devlese savorendar! ⁴ Golese kaj savore lendar čhute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la.”

O Isus vačarol tar okova so ka avol e Hramesa

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Thaj kana nesave sikade lije te vačaren taro Hramo kaj si lačhardo lače barencar thaj ukasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vačarda: ⁶ “Ka avol o đive tare sa kava

---

* **21,2** Ano original ačhol “lepton”. Lepton sesa pare tare em cikno vrednost.

so dičhen ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimo.”

⁷ A e sikade pučhlje le: “Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?”

⁸ A o Isus vačarda lendže: “Aračhen tumen ma te hohaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese da si Mesija† vačarindoj: ‘Avilo o vreme!’ Ma pačan an lende.

⁹ A kana šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate.”

Znakura thaj progonstvo save ka aven

¹⁰ Tegani o Isus vačarda lendže: “Ka maren pe e manuša e manušencar thaj o carstvo po carstvo ka uštol. ¹¹ Thaj i phuv ka tresil pe, thaj ka avol bukhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar.

¹² A angleder sa golestar ka dolen tumen, thaj ka traden tumen, thaj ka den tumen ke sudije e sinagogende thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade. ¹³ A gova ka avol tumende te bi vačarena lendže mandar. ¹⁴ Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. ¹⁵ Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savače nakašti te protivil pe nijekh manuš. ¹⁶ A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. ¹⁷ Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me

---

† **21,8** Ano original ačhol: “...ke mo alav i ka phenen ‘Me sem’ ”

sikade. ¹⁸ Al o bal tumare šorestar ni ka perol. †
¹⁹ Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol
 tumen džuvdipe bizo meripe.”

O uništipe e Jerusalemeso

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

²⁰ O Isus vadži vačarda: “A kana dičhen kaj
 o Jerusolim opkolimo e vojskasa te džanen kaj
 avilo o vreme te avol pusto. ²¹ Tegani e manuša
 save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e
 manuša save si taro Jerusolim nek ikljen avral,
 thaj save si avral ma te irin pe an leste. ²² Golese
 kaj gola đivesa ka avol e Devlesi kazna, savasa
 ka pherdol sa okova so si pisimo ano Sveto Lil.
²³ Al pharo e khamnjende thaj kolende save
 den čuč i ane gola đivesa! Golese kaj ka avol
 baro bilačhipe ki phuv, thaj bari holi pe kala
 manuša. ²⁴ Von ka mudarden kalen manušen
 e oštrone mačosa, thaj ka indaren len ano
 phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o
 Jerusolim ka uštaven e manuša save ni džanen
 e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo.”

O Isus vačarol kaj ka iril pe ki phuv

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ Vadži o Isus vačarda: “Thaj ka aven e
 znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane

---

† **21,18** Al o bal tumare šorestar ni ka perol O Isus vačarol taro emcikno kotor ko telo e manušeso. Ke gova način naglasil pe kaj ni trubul te brinin pe pašo lengo sigurnost. I te nesave lendar ka meren, golese kaj si lese sledbenukura, lendže telura palem sigurno ka ušten tare mule ko đive bizo meripe ko buduće sveto. Golese paše lese sledbenukura o meripe nak khanči sostar te daran.

čerenja, a ki phuv e manuša ni ka džanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. ²⁶ E manuša ka meren tari dar thaj taro ađučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e neboso zuralipe ka tresil pe. ²⁷ Tegani me, o Čhavo e Manušeso, von ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. ²⁸ A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelji avol tumende.”

*Paramič tari smokva
(Mt 24,32; Mk 13,28)*

²⁹ Thaj o Isus vačarda lendže i paramič: “Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. ³⁰ Kana dičhen kaj ikljen e luluda lendže džanen kaj paše si o milaj. ³¹ Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, džanen kaj si paše o carstvo e Devleso. ³² Čače vačarav tumende, kaj kaja generacija ni ka načhol dok sa kava ni

avol. § ³³ O nebo thaj i phuv ka načhen, a mo lafi ni ka načhol.”

Aven džungade

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ Pal gova o Isus vačarda: “Al aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretime ano halanipe thaj matipe thaj e brigenca kale svetose, thaj ma gova đive te resol tumen tari jekh drom.

³⁵ Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. ³⁶ Golese aven džungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol, thaj te ačhen bizi lađ ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e Manušeso.”

³⁷ O Isus svako đive sikada ano Hram a i rat suta ko brego e Maslinako. ³⁸ Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

---

§ **21,32** kaja generacija Isi različita načinura te razumin kava: 1. kaja generacija značil okola save sesa ano vreme dok o Isus vačarda, a gova značil kaj o uništipe o Jerusalem thaj avera znakura save ka anen ova generacija znači one koji su bili živi u vrijeme dok je Isus govorio, a to znači da će se uništenje Jerusalem thaj avera znakura save ka anen dži e Hristeso iripe ka počnin te avol dži kaj si džuvde. 2. kaja generacija značil manuša save si bi šukar thaj suprostavin pe e Isusesa, a gova značil kaj uvek isi manuša save ni pačan ano Dol save ka suprostavin pe e Isusesa sa dži kaj vov irilpe ki phuv; 3. kaja generacija značil “kaja rasa” thaj odnosilpe pe Jevreja, so značil kaj i jevrejsko rasa ni ka načhol angleder so o Isus irilpe, il 4. kaja generacija značin manuša save ka živin ano vreme taro krajura, i gova značil kaj, kana ka aven kala dogadžajura save si spomenutime ane stihura 25-26, o Isus ka irilpe pi phuv pašo džuvdipe kale genaracijako.

22

O Juda mandol te izdol e Isuse

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Paše sasa e bare ðivesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha. ² Thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe.

³ Tegani o Sotona dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. ⁴ Ðelo thaj vačarda e šorutnencar e sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. ⁵ Thaj von radujisajle, thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. ⁶ Thaj o Juda dija po lafi. Thaj vov rodija šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša.

Angluno ðive tare bikvasacose mangre

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Thaj avilo o angluno ðive e bikvasacose mangrengo, ke savo trubuja te čhinolpe o pashalno bakroro, ⁸ o Isus vačarda e Petrese thaj e Jovanese: “Džan thaj ćeren amende Pasha te šaj te xa.”

⁹ A von pučlje le: “Kaj mande te ćera la?”

¹⁰ A o Isus vačarda: “Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše savo inđarol ano khoro paj. Džan pal leste ane savo čher vov džal, ¹¹ thaj pučen gole čherutne: ‘O učitelji pučol an savi soba šaj hal i Pasha pe sikadencar?’ ¹² Thaj vov ka sikavol tumende bari upruni soba savi si postavimi. Gothe ćeren i Pasha.” ¹³ Thaj o

Jovane thaj o Petar ċele ano foro i arakhlje sar so vaćarda lendže o Isus, thaj gothe ćerde i Pasha.

Poslednjo večera kaj o Isus ćerol Nevo Savezo (Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Jn 13,21–30; 1. Kor 11,23–25)

¹⁴ Thaj kana avilo o sato, o Isus bešlo ki sinija, pe dešudujen apostolurenar. ¹⁵ Thaj vaćarda lendže: “But mangljem te xav kaja Pasha tumencar angleder so ka avav mudardo. ¹⁶ Golese vaćarav tumenđe kaj od akana ni ka xav i Pasha dok ni pherdol ano carstvo e Devleso.”*

¹⁷ Thaj lija o tahtaj e moljasa thaj dija hvala e Devlese, thaj vaćarda: “Len thaj ulaven la maškare tumende. ¹⁸ Vaćarav tumenđe, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o carstvo e Devleso.”

¹⁹ Thaj lija o mangro, dija hvala, thaj phaglja le thaj ulada e sikadenđe vaćarindoj: “Kava si o telo mingro savo dolpe tumenđe. Kava ćeren te den tumen gođi mandar.” ²⁰ A palo hajipe lija o tahtaj e moljasa thaj vaćarda: “Kava tahtaj si mo rat, rat taro nevo savez savo ċhordol tumenđe.

²¹ A akh mo izdajniko bešol mancar kate ki sinija. ²² Thaj me o Ćhavo e Manušeso mora te

---

* **22,16** I Pasha dola gođi e izraelskone narodo pe gova sar o Dol ikalda len andaro ropstvo andaro Egipto kana dije kurbanu cikne bakrore thaj ċhute leso rat ke vudara pire ċherenđe. Ko slično naćin, o Isus si e Devleso cikno bakrore thaj e Isuses ratesa oslobodil pire narodo taro ropstvo e grehosu. O Isus palem ka avol thaj ka vladil sar caro, a pale gova e vernikura ka ćeren baro hape thaj ka slavin e Devle savo ikalda len.

merav sar so si phendo, al pharo e manušese savo ka izdol man!”²³ Thaj e sikade lije maškar peste te pučen pe ko bi čerola gova lendar.

Savo si em baro ano carstvo e Devleso trubul te kandol

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ Thaj lije te čeren čingara maškare peste ko lendar bi avola em baro. ²⁵ A o Isus vačarda lendže: “E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuša thaj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vačaren kaj si ‘manuša save but den šukaripe’. ²⁶ A tumen ma čeren gijate! Nego ko si tumendar em baro te avol em cikno, thaj savo si vođa nek avol kova savo kandol. ²⁷ Golese ko si embaro? Kova savo bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo bešol ko astali? A me sem maškar tumende okova so kandol. ²⁸ A tumen sen gola save ačhile mancar ane mo bilačhipe. ²⁹ Thaj ačhavav tumende o carstvo sar mo Dad so ačhada mande ³⁰ te xan thaj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo, thaj te bešen ko tron thaj te sudin pe dešuduj plemenura e Izraelese.”

Ispunil pe ano Sveto Lil so si pisimo taro Isus
(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

³¹ Thaj vačarda o Isus: “Simone! Simone! Akh o Sotona mandol te sejil tumen sar so sejil pe o điv.† ³² A me molisaljem tuće čo pačaipe ma te ačhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave će phralen!”

---

† **22,31** O beng manglja te crdol len taro Isus, sar o gavutno manuš so crdol o điv tari ljuska.

³³ A o Petar vačarda lese: “Gospod! Spremno sem ano phanglipe thaj ano meripe tusa ka džav!”

³⁴ A o Isus vačarda lese: “Vačarav tuće, Petre! Avđive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man.”

³⁵ Thaj vačarda lendže: “Kana bičhaldem tumen bize kese parencar, thaj bize traste thaj bizo podipe, so naj sasa tumen?”

A von vačarde lese: “Khanči.”

³⁶ A o Isus vačarda lendže: “A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi trasta! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek činol pese.†

³⁷ Golese vačarav tumenđe kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveto Lil mandar: ‘Thaj e manuša dikhlje le sar jekhe manuše lendar save phađen o zakono.’ Golese sa so pisisade e prorokura mandar ka avol sa čače.”

³⁸ A von vačarde lese: “Gospod! Akh isi amen duj mačura.”

A vov vačarda lendže: “Šukar si!”§

---

† **22,36** Kana e sikade lije te vačaren o Lafi e Devleso, o Isus sasa popularno, thaj e manuša pherde ilesa čerena gostoprimstvo kolende save vačarena e Isuseso haberi. E buča akana promenisajle akana but manuša suprostavin pe e Isuseso thaj lese haberese, pa e sikade mora te aračhen pe thaj te aven spremna paše pire potrebe thaj i zaštita. § **22,38** Šukar si Značenjura save šaj te aven si: 1. von isi len dovoljno mačura, avere lafurencar: “Akana isi amen dovoljno mačura”, il 2. O Isus mandol te prestanin te vačaren golestar kaj isi len mačura: “Dosta vačarden tare mačura.” Kana o Isus vačarda lendže kaj trubul te činen pese mačura, vov vačarda lendže tare opasnostura savencar ka aračhen pe. Vov ni manglja čače von te činen mačura em te maren pe.

O Isus molil pe ki Maslinsko gora

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Thaj iklindoj gothar, pal po adeti, đelo ko Maslinsko brego. A pale leste đele e sikade lese.

⁴⁰ Thaj kana resle o Isus vačarda lendže: “Molin tumen te ma peren ano iskušenje!”

⁴¹ Thaj crdijape lendar gaći kobor šaj te čhudol pe bar, thaj pelo ke pe koča em molisajlo e Devlese: ⁴² “Dade! Te mangljan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav.” ⁴³ Teg sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. ⁴⁴ A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj leso sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv.* ⁴⁵ Pali molitva uštilo thaj avilo ke pe sikade, thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lendže. ⁴⁶ Thaj o Isus vačarda lendže: “Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!”

O Juda izdol e Isuse

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Thaj dok o Isus vačarda, e manuša, thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena kare leste.

Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le.† ⁴⁸ A o Isus vačarda lese: “Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e Manušese?”

⁴⁹ A kana e sikade dikhlje so čerdol, vačarde “Gospod! Te maramen li? Isi amen mačura.”

---

* **22,44** An nesave purane grčka rukopisura naj 43. i 44. retka.

† **22,47** Nekobor purane rukopisura dodajin: “Golese kaj gija dija znako: ‘Kas čumidav gova si.’ ”

⁵⁰ Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e šorutnese e sveštenikurende, thaj čhinda lesa desno kan.

⁵¹ A o Isus vačarda: “Mučen len! Nek čeren gova!” Thaj dolda lesa kan thaj sastarda le. ⁵² A o Isus vačarda e manuše so avile pale leste, e šorutne sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: “Aviljen pal mande sar po čor čhurenca thaj kaštencar te dolen ma! ⁵³ Sose ni dolden ma dok sema ano Hram? Svako dive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil.”†

O Petar odreknil pe taro Isus

(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Jn 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ Kana dolde e Isuse, inđarde le ke šorutne sveštenikoso čher. A o Petar odural delo pale lende. ⁵⁵ A e stražara phabarde jag ani avlin, beše savore katane, thaj o Petar bešlo lencar.

⁵⁶ Dikhlja le jekh sluškinja sar bešol paši jag, thaj dikhlja nakar leste thaj vačarda: “Kava sasa lesa!”

⁵⁷ A vov hohada vačarindoj: “Džuvlije! Me ni pindžarav le!”

⁵⁸ Nekobor pale gova pindarda le aver thaj vačarda: “Tu san jekh lendar!”

A o Petar vačarda: “Manušeja, naj sem.”

⁵⁹ Thaj kana nakhlo paše jekh sato nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: “Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!”

---

† **22,53** sila e kalimasi vladil značil “vreme kaj o Sotona delujil”.

⁶⁰ A o Petar vačarda: “Manušeja! Ni đanav so tu phene!” Taj sigate dok vov vačarda o bašno đilabija. ⁶¹ Taj irisajlo o Gospod taj dikhlja e Petre, taj o Petar dija pe gođi so vačarda lese: “Avdive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man.” ⁶² Taj o Petar iklilo avral taj zurale ruja.

⁶³ A e čuvara lije te maren e Isuse taj te maren lesa muj. ⁶⁴ Taj učarde lese jakha taj marde le taj pučhlje le: “Prorokuji ko čalada tut?” ⁶⁵ Taj but avera bilače buča vačarde pe leste.

O Isus angle jevrejska vođe

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Jn 18,19–24)

⁶⁶ Taj kana sasa sabalin, čidijepe e narodna phuredera, taj e šorutne e sveštenikurende taj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle bare manuša ⁶⁷ vačarindoj: “Tu li san o Hristo? Vačar amende.”

A o Isus vačarda lendže: “Ako i vačarav tumende, ni ka pačan ma. ⁶⁸ Te pučljem tumen khañči, ni ka vačaren mande. ⁶⁹ Al od akana me, o Čhavo e Manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol.”

⁷⁰ Savore vačarde: “Tu li san o Čhavo e Devleso?”

A o Isus vačarda lendže: “Korkore vačarden kaj sem me.”

⁷¹ A von vačarde: “So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare lesa muj.”

23

*Inđarde e Isuse ko Pilat thaj ko Irod
(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Jn 18,28–37)*

¹ Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj inđarde e Isuse ko Pilat, o rimsko up-ravniko. ² Thaj lije te vačaren bilače e Isuses-tar: “Arakhljam le sar xoxavol amare manušen, thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hristo, caro.”

³ A o Pilat pučlja le: “Tu li san o caro e Jevrejengo?”

A o Isus irindoj vačarda lese: “Gija si sar so tu vačare.”

⁴ A o Pilat vačarda e šorutne sveštenikurende thaj e manušende: “Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš.”

⁵ A von dije zori vačarindoj: “Vov pire sikaimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrejendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa dži kate ano Jerusalem!”

⁶ Thaj kana šunda o Pilat, pučlja: “Vov li si tari Galileja?” ⁷ Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ani Galileja. A vov sasa an gola đivesa ano Jerusalem.

⁸ Kana dikhlja o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj but šunda lestar, thaj dija gođi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. ⁹ Thaj o Irod pučlja baše but buča, a o Isus khanči ni vačarda lese. ¹⁰ A e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile, thaj baro

bilačhipe vačarde lestar. ¹¹ A o Irod thaj lese vojniskura lađarde le thaj asaje e Isusesese, urade le ano carsko fostano, thaj bičhalda le palal ko Pilat. ¹² Thaj ane gova đive mirisajle o Pilat thaj o Irodo maškare peste, a angleder golestar sesa ane čingara.

E Isuse osudin ko meripe

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ A o Pilat čidija e šorutnen e sveštenikurende thaj e barutnen thaj e manušen thaj ¹⁴ vačarda: “Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angle tumende pučljem le, thaj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhuvan pe leste. ¹⁵ A i o Irod ni arakhlja bandipe pe leste, golese bičhalda le palal amende, thaj akh khanči ni čerda te mudardol. ¹⁶ Golese ka šibi le thaj ka mukha le.” ¹⁷*

¹⁸ A e manuša sa dije vika vačarindoj: “Le kale a muk amende e Varava!” ¹⁹ (O Varnava sasa čhudimo ano phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalem thaj mudarda nekas.) ²⁰ A o Pilat vadži jekh drom vačarda kaj bi vov mučhola e Isuse. ²¹ A von dije vika: “Čhu le ko krsto, čhu le ko krsto!”

²² Thaj o Pilat trito drom vačarda: “Savo bilačhipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sose bi mudardol, gija ka šibiv le thaj ka mukhav le.”

---

* **23,17** An nesave purane grčka rukopisura ačhol: “A trubuja ko prazniko te mečhen jekhe phangle manuše” (dikh Mt 27,15; Mk 15,6).

²³ A e manuša ni ačhile te vazden po glaso thaj manglje te čhujen e Isuse ko krsto. I lendži vika sasa po zurali thaj po zurali. ²⁴ Thaj golese o Pilat vačarda te avol sar so e manuša manden. ²⁵ Thaj mukhlja e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj pašo mudaripe, a e Isuse dija lendže sar so manglje.

*E Isuse čhujen ko krsto
(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)*

²⁶ Thaj kana inđarde e vojnikura e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina† savo avola taro polje, thaj čhute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. ²⁷ A palo Isus đele pherdo manuša, thaj džuvlja save ruje thaj žalisade le. ²⁸ A o Isus okrenisajlo premal lende thaj vačarda: “Čhejalen taro Jerusalem! Ma roven pale mande. Roven pale tumende thaj pale tumare čhave. ²⁹ Golese dikh, aven e đivesa‡ ane save ka vačaren: ‘Blagoslovime kola džuvlja save našti bijanen, thaj e vođa save ni bijande, thaj e čučende save ni dije čuči!’§ ³⁰ Tegani ka vačaren e planinende: ‘Peren pe amende!’, thaj e bregurende: ‘Učharen

---

† **23,26** Foro ani severno Afrika ‡ **23,29** Gasavo vreme avilo 70 berš palo Hrist. I Rimsko vojska opkolisada thaj uništisada o Jerusalem thaj mudarda buten. § **23,29** An gova buduće vreme čhavore ano Jerusalem ka trpin ke strašna načinura. Tegani o narodo ka mislin kaj si bolje e manušende save najlen čhave. Naj len tuga kana dičhen sar lendže čhave patin il meren.

amen!’ ³¹ Golese kaj ako akana écerolpe kava e zelenone kaštesa, so ka avol e šuče kaštesa?”*

³² Inđarde duje bilače manušen katane e Isusesa te aven mudare. ³³ Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso, † gothe čhute ko krsto e Isuse thaj e duje bilače manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig.

³⁴ A o Isus vaćarda: “Dade! Oprosti lendže, golese kaj ni džanen so éeren.” † Thaj e vojníkura čhudiye o kocka thaj ulade maškar peste leso fostano.

³⁵ But manuša ačhile thaj dikhlje sa gova, a e barutne marde muj thaj vaćarde: “Averen spasisada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hristo, birimo e Devleso.” ³⁶ A e vojníkura marde muj lesa, thaj avile paše leste thaj dije le šut. § ³⁷ Thaj vaćarde e Isusesa: “Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut.” ³⁸ A sasa pe leste upre pisimo* kala lafura: “Kava si caro e Jevrejengo.”

---

* **23,31** Šuko kaš phabol po sigate taro zeleno kaš. Phabaripe si metafora zaki patnja il i kazna. O Isus sasa sar zeleno kaš golese so ni zaslužisada te phabol (trpil). Manuša save odbacisade e Isuse sesa sar šuče kašta. Zaslužisade te phabaren pe (patin) zbog pe grehura. † **23,33** Golgota † **23,34** A o Isus vaćarda: “Dade! Oprosti lendže, golese kaj ni džanen so éeren.” Ane nesave purane grčka rukopisura ni ačhol kaja rečenica. § **23,36** dije le šut O šut sasa jeftino pijipe savo e obična manuša pilje. E vojníkura asaje e Isusesa gija so dije le jeftino pijipe nekase ko vaćarol pese kaj si caro. * **23,38** Ane nesave rukopisura ačhol: kaj si pisimo ko grčki, latinski thaj jevrejski

³⁹ A jekh tare bilače manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj thaj vačarda lese: “Te san tu o Hristo spasi tut thaj amen!”

⁴⁰ A o dujto ko krsto so sasa dija vika pe leste thaj vačarda: “Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo?” ⁴¹ Amen sam čače osudime, golese sam kate amare bučende, a vov nisavo greh ni čerda.” ⁴² Thaj vačarda e Isuse: “Isuse, detu gođi pe mande thaj av mande milostivno kana ka vladi sar caro.”†

⁴³ Thaj vačarda lese o Isus: “Čače vačarav tuće: avđive ka ave mancar ano raj.”

E Isuseso meripe

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv dži ke trin popodne, ⁴⁵ golese so kalilo o kham. A i hramsko fironga† pharadili ke opaš. ⁴⁶ Thaj o Isus dija vika ande sa o glaso: “Dade! Ane čire vasta mukhav mo duxo.” Thaj gole lafurencar mulo.

⁴⁷ A kana dikhlja o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vačarda: “Čače kava manuš sasa čačukano pobožno manuš!” ⁴⁸ Thaj sa e manuša save čidijepe te dičhen kava, kana dikhlje so sasa, irisajle thaj mardepe ane pire kolina tari žal. ⁴⁹ A kola so džanglje e Isuse thaj e džuvlja so avile lesa tari Galileja ačhile po dur thaj dikhlje kava.

---

† **23,42** Ano original ačhol: “Detu gođi mande, Isuse, kana ka ave ane čo carstvo” † **23,45** firongaKaja fironga sasa bari prekale 25 metra visoko thaj odbisada o sveto than taro avera thana ano hram.

E Isuse čhuvan ani limori
(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

⁵⁰ Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš thaj čače pobožno ⁵¹ tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so ćerde e Isusesa, thaj ađučarda o carstvo e Devleso. ⁵² Đelo ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. ⁵³ Thaj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto thaj pačarda le čaršafesa, thaj čhuta le ano limori savo sasa hundo ano bar,§ ane savo khoni naj sasa čuto. ⁵⁴ Ćerda gova jekh đive anglo savato,* a o savato lija te ikljol.

⁵⁵ A e džuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, đele palo Josif i dikhlje o limori i sar čhute e Isuseso telo. ⁵⁶ Irisajle čhere te ćeren o miris thaj so te mačhen e Isuseso telo. Kana sa ćerde, već avilo o savato i naštine ćeren khanči gova đive pale Mojsijaso zakono.

24

E Isuseso uštipe tare mule
(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Jn 20,1–9)

¹ Ko angluno đive palo savato, rano sabalin avile e džuvlja ko limori, thaj ande mirisura save ćerde ² thaj arakhlje o bar* crdimo taro

---

§ **23,53** E jevreja ponekad koristisade e stene sar limora, ćerena sa rupe andral i phandena o limori bare baresa. * **23,54** đive kana e manuša spremine pe za ko jevrejsko đive te odmorin pe, đive e savatoso. * **24,2** o bar Kava sasa baro, isklesimo, okruglo bar gaći baro kaj šajine te phandol o limori. Kana bi crdena le, but murša bi trubuna te bi crden le taro than.

limori. ³ Dije andre thaj ni arakhlje o telo e Gospodeso e Isuseso. ⁴ Thaj dok pučlje pe so sasa gova, dikh, duj manuša ačhile angle lende ane sjajna fostanura. ⁵ E džuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pučlje e džuvljen: “Sose roden e džuvde maškar e mule? ⁶ Naj kate. Uštילו tare mule! Den tumen gođi so vačarda tumenđe dok vadži sasa ani Galileja: ⁷ ‘Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušenđe e grešnonenđe thaj ka čhuvan ma ko krsto thaj trito đive ka uštav.’”

⁸ Thaj dijepe gođi so vačarda lendže o Isus. ⁹ Thaj irisajle taro limori thaj vačarde sa e dešujekhe apostolurenđe thaj savorenđe averenđe. ¹⁰ A gola džuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vačarde kava e apostolurenđe. ¹¹ Thaj e apostolurenđe kala lafura sesa sar xoxaipe thaj ni pačaje e džuvljenđe. ¹² Al o Petar uštילו thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhlja samo o čaršafi savo ačhilo, thaj đelo thaj čudisajlo ane peste so sasa gova.

O Isus sikadilo e sikadenđe ko drom ano Emaus

¹³ Ane gova đive duj e Isuseso sikade đele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalem dešujekh kilometra.† ¹⁴ Thaj phirindoj vačarde maškar peste sa okova so sasa. ¹⁵ Thaj dok vačarde maškar peste thaj pučlje khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše

---

† **24,13** Ano original ačhol: “šovardeš stadijumura”

lende, thaj đelo lenca. ¹⁶ Al lendže jakhende ni sasa mukhlo te pindžaren le.

¹⁷ A o Isus pučlja len: “Sostar gova vačaren maškar tumende phirindoj?” Achile i tužnisajle.

¹⁸ A jekh ko alav o Kleopa, vačarda e Isusesa: “Tu li san jedino abandžija ano Jerusalim savo ni šunda so sasa kala đivesa odori?”

¹⁹ Thaj o Isus pučlja len: “So sasa gova?”

Thaj von phende lese: “Gova so ćerdilo e Isusesa taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vačaripe thaj ano ćeripe anglo Dol thaj angle manuša. ²⁰ Amare šorutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj čhute le ko krsto. ²¹ Amen nadisajlam kaj vov ka ikalol† o Izrael. Ake trito đive sar sasa sa gova. ²² Thaj bunisade amen nesave džuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, ²³ al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amende kaj dikhlje e melekuren save phende lendže kaj si o Isus džuvdo. ²⁴ Tegani nesave amendar đele ko limori thaj dikhlje kaj si o limori čučo, sar so vačarde e džuvlja, al ni dikhlje e Isuse.”

²⁵ A o Isus vačarda lendže: “O bigodače manušalen! Pharo tumende te pačan so vačarde e prorokura ano Sveto Lil! ²⁶ Ni li von vačarde kaj o Hristos ka načhol sa gova bilačhipe angleder so o Dol ka proslavil le?” § ²⁷ Thaj lija te objasnil lendže o Isus sosi pisimo taro Hrist, so

---

† **24,21** ikalol oslobodil il otkupil il izbavil il spasil. (Dikh “otkupipe, te otkupil pe” ano rečnik.) § **24,26** Kava odnosil pe ke Isuseso početak te vladil i te primil o čast thaj i slava.

pisada o Mojsije thaj sa e prorokura ano Sveto Lil.

²⁸ Thaj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus ćerda pe kaj mandol te džal po dur lendar.

²⁹ Thaj von ačhade le vaćarindoj: “Ačh amencar! Nakhlo o đive, thaj i rat lija te perol!” Ačhilo thaj dija lencar ano čher. ³⁰ Thaj kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le thaj phaglja le thaj dija len. ³¹ Tegani lendže jakha putajle, thaj pindžarde le. Thaj sigate hasajlo.

³² Thaj von vaćarde jekh averese: “Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vaćarda amende ko drom thaj kana objasnisada amende o Sveto Lil?” ³³ Thaj uštile ane gova sato thaj irisajle ano Jerusolim. Arakhlje e dešujekhen apostoluren sar bešen savore thaj save sesa lencar. ³⁴ Thaj e dešujekh sikade vaćarde lendže: “Čače uštilo o Gospod, thaj sikada pe e Simonese!” ³⁵ Thaj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vaćarde so sasa, thaj sar pindžarde e Isuse kana phaglja o mangro.

*O Isus sikadol pe sikadende
(Jn 20,19–23)*

³⁶ A kana von gova vaćarde, o Isus tar jekh drom ačhilo maškare lende thaj vaćarda lendže: “Mir tumende.” ³⁷ A von darajle thaj sesa bunime golese kaj dije gođi kaj dičhen duxo. ³⁸ Thaj vaćarda lendže: “Sose daran? Thaj sose ni pačan? ³⁹ Dičhen me vasta thaj me pingre! Me sem gova! Dolen man thaj ka dičhen! Golese kaj e duxo naj telo thaj kokala sar so dičhen man

isi!” ⁴⁰ Thaj dok vačarola sa gova sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto.*

⁴¹ Sesa gija začudime em radosna kaj naštine pačan thaj pučlja len: “Isi li tumen khanči hamase?” ⁴² A von dije le kotor peče mače.

⁴³ Thaj lija o Isus em xalja angle lende.†

⁴⁴ Thaj vačarda lendže: “Kava si okova sostar vačardem tumenđe kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ano zakono e Mojsijaso thaj ane Lila save pisade e prorokura thaj ane psalmura.” ⁴⁵ Tegani putarda lendže jakha te haljaren o Sveto Lil. ⁴⁶ Thaj vačarda

lendže: “Gija si pisimo ano Sveto Lil, kaj trubul o Hristos te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito đive. ⁴⁷ Thaj an leso alav ka vačarol pe sa e manušenđe, počnindoј taro Jerusalem, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lendže grehura.

⁴⁸ A tumen sen kola save dikhlje sa kava so sasa.

⁴⁹ Thaj dikh, me ka bičhalav o Sveto Duxo pe tumende sar mo Dad so obečisada. A tumen ačen ano foro ko Jerusalem sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!”‡

*O Isus iril pe ano nebo
(Mk 16,19–20; Buča 1,9–11)*

---

* **24,40** sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto
Ano original ačhol: “sikada pe vasta thaj pe pingre”. Ke vasta thaj ke pingre vadži ačhile lese ožiljkura tare eksera save čute le ko krsto. † **24,43** Gova čerda te sikavol lendže kaj naj duxo, golese kaj e duxura ni xan. ‡ **24,49** Ano original ačhol: “dok naj sen urade e silasa”. Devlesi sila ka učarol len ko isto način sar e šeja so učaren e manuše. Golesa ka dobin sila taro Sveti Dux sar bi šajine te svedočin averenđe taro Isus.

⁵⁰ Thaj o Isus inđarda len dži ko gav i Vitanija. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. ⁵¹ Thaj sar blagoslovisada len lija te crdol pe lendar, thaj lija te uštol ko nebo. ⁵² Thaj von pele ke pire kočā anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusolim radosna. ⁵³ Thaj sesa stalno ano Hram thaj slavisade e Devle. Amin.

Lačho lafi taro Luka
The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect
of Vlax Romani

copyright © 2018 Pioneers

Language: Gurbet (Romani, Vlax)

Dialect: Gurbet

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 11 Nov 2022

9c40ddbf-b9d4-5e38-a96e-a0843fd7db6d